

EVANGÉLIKUS Élet

A végső virradat
előszele

Az evangélikus
diakóniáról – Krisztus
nevében szolgálunk

A holt-tengeri
tekercek

MENŐ REFORMÁCIÓ

A Reformáció Emlékbizottság ingyenes kiállítása

A mozgótárlat 2018-ban is várja olyan gyülekezetek jelentkezését, amelyek szívesen látnák az ingyenes vándorkiállítást.

Előzetes egyeztetés után még áprilisban is van lehetőség a reformációi busz fogadására.

Azon települések, amelyek májusban szeretnék megnézni a tárlatot, jelentkezhetnek a **menoreformacio@gmail.com** e-mail-címen.

Részletek a Reformáció Emlékbizottság hivatalos honlapján: **www.reformacio2017.hu.**

Lelkünk talpig ünneplőben

Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt! Több mint három évtizede dolgozom a hírek világában, de eddig még nem találtam ehhez foghatóan fontos, értékes, több és igazabb reménnyel kecsegtető, szó szerint világmegváltó hírt. Márpedig az újságíró dolga az, hogy a fontos híreket minél gyorsabban minél több emberhez, lehetőleg mindenkihez eljuttassa. Ezt tesszük most mi is, amikor Olvasóink kezébe adjuk lapunk húsvéti számát.

Egyházunkban ezekben a hónapokban több fontos választás is zajlott-zajlik. Nemrégiben a Déli Egyházkerület gyülekezetei a nyugdíjba vonuló Gáncs Péter utódjaként Kondor Péter békéscsabai lelkészt választották püspökké. Lapunkban is olvasható első interjújában azt mondta, hogy Krisztus által vezetett egyházban akar és szeret élni, mert a vezetők jönnek-mennek, de Jézus, a mi Urunk örökké megmarad.

Ezekben a hónapokban tisztségviselőket, presbitereket is választanak a gyülekezetek. A hatévenként sorra kerülő, fontos esemény alkalmából az *Evangelikus Élet* a húsvétot követő lapszámát szinte teljes egészében a presbiteri szolgálat témájának szenteli. Milyen a jó presbiter? Mit vár el tőle a lelkész és persze a gyülekezet? Kell-e képezni a presbitereket, vagy elegendő jó működésükhöz az összegyűjtött élettapasztalatuk? Egyebek mellett e kérdésekre igyekszünk

majd választ adni április 8-i dátummal megjelenő lapszámunkban.

Az evangélikus diakóniai munkaág vezetőjével, Gregersen-Labossa Györggyel készült interjúmban a szombathelyi lelkész arról beszél, hogy az idők gondozása, az elesettek – Krisztus tanítását követve végzett – támogatása az egyik leghatásosabb missziói módszer, mert a hit lényegét, a feltétlen szeretetet és a könyörületet juttatja el a leginkább rászorulókhöz.

Dávid Nóra történész a vele készült interjúmban a holt-tengeri tekercsek szinte kimeríthetetlen témájáról beszél. Ismerteti a kumráni iratok teológiai jelentőségét, és szól arról is, hogy mit tud kezdeni a posztmodern kor tudománya ezekkel a töredékes, porló, ugyanakkor felbecsülhetetlen forrásnak számító dokumentumokkal.

És ha mindezt elolvasták, öltöztessék a legszebb ünneplőbe a lelküket, mert közeleg a húsvét; nagypéntek estéjén és a hétfőhajnali istentiszteleten a hívek testvéri közösségében újra megélhetik Krisztus halálának és feltámadásának örök érvényű misztériumát.

Az *Evangelikus Élet* szerkesztőségének minden munkatársa áldott húsvétot kíván minden kedves Olvasóinknak!

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Egy oltárkép rögzös útja

A domonyi evangélikus templom centrális elrendezésű templomaink egyik kiemelkedően szép példája. Érdekessége, hogy külön engedéllyel már 1777-ben, a türelmi rendelet előtt négy évvel felépülhetett. Az egyik oldalhajóban régóta magányosan porosodott egy nagy méretű oltárkép, amely Krisztus feltámadását ábrázolja. Származását homály fedi, de összefüggésben lehet a szomszédos Aszód evangélikus templomának első berendezésével.

A képet egy szélvihar által keltett huzat felborította, több helyen elszakadt, elázott. A további pusztulás elkerülése végett a gyülekezet a képet az Evangélikus Országos Múzeumnak ajándékozta. A kép átvételekor döbbenünk rá, hogy hatalmas mérete miatt – 4,8 méter magas és 2,1 méter széles – sem a raktárba, sem pedig a múzeumba nem fér be.

A szakadt, elázott, felrepedezett festmény a pusztulás szélén állt, ám egy váratlanul megnyert, sikeres pályázat révén mód nyílt a restaurálására. Ezután hosszú, aprólékos munka következett: Bucsi Ágnes restaurátorművész megmentette, és szinte újjávarázsolta az óriási méretű képet, amely elkészülte után a Puskin utcai déli egyházkerületi püspöki hivatal előterébe került. Az ide érkezőket a feltámadott Krisztus lendületes alakja fogadja, és emlékezteti az örömhírré: Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!

■ HARMATI BÉLA LÁSZLÓ

(Az oltárkép lapunk címlapján látható.)

Tudjuk, miért böjtölünk?

A húsvétot megelőző böjti időszakban sokan mondanak le a húsevésről, a kávéivásról vagy akár az internethasználatról. Némelyek a testi megújulást várják, mások a függőségeiktől akarnak megszabadulni, hogy ezáltal közelebb kerülhessenek Istenhez.

Mire érdemes figyelniük a böjt idején? – erre világít rá írásában Kovács Barbara lelkész.

18. oldal

Történelmi fogaskerek között

Március elején nyílt meg Szita István életmű-kiállítása az Evangélikus Országos Múzeumban, ennek apropóján a lelkészfestőművész özvegyénél jártunk, hogy az ő

próbákkal teli életútját is bemutassuk olvasóinknak. Az elsők között végezte el nőként egyházunk teológiai akadémiáját; kiartása és hite példaként állhat előttünk.

37. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Ratkay Dorottya felügyelő, hittantanár – Gyomaendrőd. Az evangélikus közösséghez tartozás egyrészt megnyugvást, másrészt számtalan izgalmat, kihívást rejt magában. Megnyugvást adnak a visszanyúló gyökerek, a hovatartozás tudata, a melegszívű befogadás érzése. Az élő közösség dinamizmusa pedig sok feladatot hoz elém. Szeretem, ahogy a gyülekezet tagjain keresztül is szól hozzám a Mindenható. A gyülekezeti munka tele van reménységgel és a jézusi gondviseléssel! A szentendrei gyülekezet hittantanáraként arra törekszem, hogy a gyermekeknek átadjak valamit mindabból, amit magam is megtapasztaltam. Abban bízom, hogy egy-egy bibliai történet – amit tőlem hallottak – valóban a segítségükre lesz, és irányt mutat az életük kérdéseinél.

Bár beleszülettem az evangélikusságba, saját harcaimat nekem is meg kellett vívnom. Egészen biztos vagyok benne, hogy a családom szeretettel összetartó egysége nem jönne létre Jézus mindent átható jelenléte nélkül. Boldogság, hogy látom, gyermekeimben tovább él az evangélikusság.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Választási felhívás

2018 nemcsak egyházunkban, hanem az országos politikában is a választások éve. Gyülekezeteinkben hamarosan véget ér a tisztújítás, melynek során újra megtapasztalhattuk azt az évszázados demokratikus hagyományt, amely egyházunk működését – amennyire a külső hatalom és belső gyengeségeink engedték – még a kommunista diktatúra éveiben is jellemezte. Ez a demokratikus hagyomány minket, evangélikusokat akkor is kötelez, amikor tágabb környezetünk, az ország sorsáról van szó.

Arra kérjük a Magyarországi Evangélikus Egyház híveit, hogy éljenek demokratikus jogaikkal, vegyenek részt az

országgyűlési választásokon. Választásukban törekedjenek arra, hogy olyan jelölteket juttassanak a parlamentbe, akik védik közösségi értékeinket, támogatják az egyház szolgálatát, akik a társadalmi igazságosság jegyében komolyan veszik a felebaráti szeretet parancsát, akik kiállnak a családok és a gyermekvállalás fontossága mellett, lényegesnek tartják a teremtett világ, természeti környezetünk megóvását, közéletünkben kerülnek mindenféle szélsőséges megnyilvánulást.

Egyházunk és hazánk életének irányításában mindnyájunknak felelőssége van, érdemes ezt komolyan venni.

Erős vár a mi Istenünk!

FABINY TAMÁS *elnök-püspök*
PRÖHLE GERGELY *országos felügyelő*

ORATIO OECUMENICA

Kegyelmes Istenünk! Aki elküldted szent Fiadat hozzánk, hogy dicsőségedet hirdesse a világban, hallgasd meg imádságunkat, hallgasd meg, amit az ő nevében kérünk!

Kérünk téged, eljövendő országod mintájára hozz békét a világba. Láttasd meg szent Fiad példáján keresztül, hogy nem zsarnok uralkodókra, keményszívű hadvezérekre, hanem szeretettel és alázattal szolgáló vezetőkre van szüksége a világnak! Add, hogy nemzetünk vezetői is meglássák példádát, és szolgáló szeretettel irányítsák országunkat!

Dicsőség Istene, kérünk téged Szentlelked által, te rendelkezz egyházad felett, ne emberi szándék vagy akarat vezesse, hanem Krisztus uralkodjék felette, és az általa kijelölt úton haladjon!

Dicsőség Istene, kérünk téged, hogy amikor most egyházunk népe új világi és lelki vezetőket állít gyülekezeteink és egyházad élére, láttasd meg velük Krisztus uralkodásának példáját, hogy szilárd akarral, mégis szelíd gondoskodással végezzék munkájukat!

Dicsőség Istene, kérünk, úgy légy jelen mindannyiunk életében, ahogyan hitünk szerint szükségünk van rád. Légy vigasztaló Atya a gyászolók számára, akik országod oltalmára és Fiad uralmára bízták szeretteiket! Légy szabadító Istene a fogságban szenvedőknek és az üldözötteknek, akik irgalmas és igazságos uralmadban bíznak! Légy gyógyító Úr a betegek számára, akik szerető gondviselésedben reménykednek!

Dicsőség Istene, végül hálát adunk neked gondviselésedért, azért, hogy megadod számunkra mindazt, amire szükségünk van, és hogy hatalmatat értünk, nem ellenünk renedeled. Hálát adunk szereteted legnagyobb jeléért, hogy a kegyelem trónusára egyszülött Fiadat ültetted, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

Böjt 6. vasárnapja (Palmarum) – Jel 1,4–6

Leveled érkezett!

Manapság, az e-mail és a csevegőprogramok világában egyre kevesebb tere van az igazi levelezésnek, a kézírásnak. Mennyivel egyszerűbb a küldés gombra kattintani! Már nem Cicero vagy Mikes Kelemen igényességével fogalmazunk, hanem durván rövidítve, ékezetek nélkül, hangulatjeleket alkalmazva.

Mégis létezik olyan értékes tartalom, gondolat, ismeret, amelyet nem lehet nyelvi panelekkel elintézni. 2018 virágvasárnapján éppen egy ilyen komplex üzenetet hordozó, ihletett, az életünket személyesen érintő levelet kaphatunk kézhez. Ünneplés, hitvallásszerű szövege a passió eseményeinek értelmét, Jézus miattunk és értünk vállalt szenvedésének, kereszthalálának titkát világítja meg rögtön a nagyhét elején.

A „postás” a kapcsolatfelvétel izgalmas, titokzatos jellege ellenére sem rejti el a kilétét, nem hivatkozik más tekintélyre, nem sorolja a titulussait, korábbi referenciáit. Nincs is szükség erre, hiszen hitelessége vitán felül áll. János a legfiatalabb, a szeretett tanítvány, aki a legközelebb volt a kereszthez, aki húsvét hajnalán látott és hitt, aki a látnok, és aki a szeretet apostola. Bizalmat teremtő jó ismerősként kézbesíti számunkra a figyelmünkre, időnkre egyaránt igényt tartó küldeményt.

Az eredeti címzés ne zavarjon meg senkit. Nem téves a kézbesítés; igaz ugyan, hogy „a hét kis-ázsiai gyülekezet” egykor valószínűleg is létező közösségeket jelöl, a hetes szám a Bibliában mégis szimbolikus értelmű; a teljességet, az egyház egészét, tértől és időtől független valóságát jelenti. Nyugodtan kibonthatjuk a borítékot! Illetékesek vagyunk, nekünk (is) szól az üzenet.

A feladó személye sem marad sokáig homályban: a szerző maga az élő Isten, aki a bennünket olyannyira meghatározó múltó idő fölött áll. Már Mózesnek is úgy mutatkozott be, mint Örökkévaló, a lét, az élet forrása. Ugyanakkor aktív cselekvő a történelemben, mindenkori népének, elhívott embereinek az életében, az aktuálisan zajló jelenben, ma is. Úgy lép közel hozzánk, mint akit a benne bízók hosszú generációk óta Szabadítóként, Megtartóként ismerhettek meg, aki egyben a jövő Ura is.

Nincs tehát félnivalónk, mert ugyan a világ Ura a levelezőtársunk, mégis, minden erőtlenségünk, bűnünk ellenére azért lép velünk kapcsolatba újra, mert a javunkat akarja. Nem felszólít és szankcionál, nem hivatalos végzést vagy ítéletet kapunk kézhez tőle, hanem igazi, éltető virágvasárnapi evangéliumot. A kegyelem és a békesség forrásához, Jézushoz invitál bennün-

ket a „hét lélek”, vagyis a Szentlélek a szívünkben-lelkünkben világosságot teremtő munkája segítségével. Gondoljunk csak arra, hogy a tanítványok is az ő jelenlétében jutottak hitre, és értették meg a nagyheti események összefüggéseit.

A nagyszerű üzenet lényege az, hogy a Jeruzsálemben aláztos királyként bevonuló Jézus és a feltámadott, megdicsőült Krisztus, az univerzum Ura valójában ugyanaz a személy. Nemcsak a hozsánna hangozhat fel tehát ezen az ünnepen a benne reménykedők ajkán, hanem a doxológia is. Hiszen ő a „hű tanú”, aki a kereszthalál kitarított az Isten igazsága, irgalma, embermentő szeretete mellett.

ANTONIO DA CORREGGIO: JÁNOS APOSTOL LÁTOMÁSA (PÁRMA, SZENT JÁNOS-TEMPLOM, 1520-1522)

„Elsőszülött a halottak közül” – ez nem egyszerűen sorrendiséget vagy rangbeli elsőbbséget fejez ki, hanem hogy csakis az ő feltámadása az új és örök élet garanciája, egyedüli reményességünk és vigasztalásunk.

És végül ő „a föld királyainak fejedelme”, aki merőben szokatlanul, minden megnyomorító, kizsákmányoló hatalomgyakorlástól mentesen, értünk még az életét is odaadó szeretetével kormányoz, hogy egészen különleges státuszba emeljen bennünket; Isten szent népévé formáljon.

■ SMIDÉLIUSZ GÁBOR

Imádkozzunk! *Urunk, köszönjük, hogy irgalmas és könyörülő Isten vagy! Nemcsak türelmesen viseltetsz irántunk, hanem már a nagyhét küszöbén megerősíted bennünk, hogy mindent odaadó, feldolgozó szeretettel fordulsz felénk. Ajándékozd nekünk Szentlelkedet, hogy ébredjen a hitünk, megnyíljon a szemünk, és felismerjük személyes érintettségünket, de szabadításod erejét és Jézus életünkben jelen levő hatalmát is. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 25.) Másnap, amikor az ünnepre érkező nagy sokaság meghallotta, hogy Jézus Jeruzsálemben jön, pálmaágakat fogtak, kivonultak a fogadására, és így kiáltottak: Hozsánna! Áldott, aki jön az Úr nevében, Izrael királya! Jn 12,12–13 (Zsolt 106,2; Jn 12,12–19; Fil 2,5–11; Zsolt 92) Hatalmas lelkesedéssel, önfelédtt ujjongással fejedelemhez méltó ünneplésben részesíti Jézust Jeruzsálem népe. A virágvasárnapi hozsannát azonban gyors fordulattal a nagypénteki „feszítsd meg” váltotta fel. Amikor virágvasárnap Királyként ünnepelték Jézust, azt várták, hogy ő csodás hatalommal megsemmisíti a római katonaságot. Ha beteljesedik mindaz, amit a hozsannázó nép várt Jézustól, akkor ma nem ünnepelhetnénk virágvasárnapot, sem pedig nagypénteket és húsvétot. Így hát volt-e valaha áldottabb csalódás a virágvasárnapi csalódásnál?

Hétfő (március 26.) Miután elénekelték a zsoltárokat, kimentek az Olajfák hegyére. Mk 14,26 (Zsolt 96,2; Mt 26,6–13; Jn 18,1–11) Méltósággal és alázattal készül Jézus a nehéz útra. Nem saját szenvedése, nem is ellenségeinek gonoszsága nehezedik rá, hanem saját tanítványainak a gyengesége. Péter még fogadkozik. Soha nem jó elbizakodott nyilatkozatokat tenni, mert a bukás szégyenletesebb, ha fogadalmak közt mond csődöt az életünk. Inkább legyünk alázatosak és mértéktartók. Jézus szereti az övéit, és ezzel a szeretettel bízalommal viszonyul hozzájuk. Boldogok lehetünk, hogy ilyen Mesterünk van.

Kedd (március 27.) [Isten,] aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyan ne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Róm 8,32 (Zsolt 117,2; Jób 38,1–11; 42,1–6; Jn 18,12–27) Környezetünk tele van olyan akadályokkal, amelyek szüntelenül próbára teszik a hitünket, és el akarnak tántorítani bennünket Isten útjáról. De Isten hatalmának bizonyosságában mondhatjuk: „Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?” (Róm 8,31) Vanak magasságok, amelyeket meg kell másznunk, és mélységek, amelyeken át kell mennünk. Szembe kell néznünk olyan emberekkel, akik elszívják az életerőnket. De meg vagyunk győződve arról, hogy van egy olyan hatalom, mely erősebb mindennél. Ez pedig Isten szeretetének a hatalma. Semmi és senki nem képes arra, hogy elszakítson minket Isten szeretetének hatalmától.

Szerda (március 28.) Jézus mondja: Békességet hagyok nektek, az én békességemet adom nektek, de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja. Ne nyugtalankodjék a ti szívetek, ne is csüggedjen! Jn 14,27 (Ézs 54,14; Lk 22,1–6; Jn 18,28–40) Amikor Jézus békességről beszél, akkor békességet teremt. Felnezzünk-e a ránk

nehezedő helyzetekben Jézusra, hogy békességet kapjunk tőle? Ha nem tudunk felé fordulni, ha csak önmagunk felé nézünk, ha engedjük, hogy valami eltakarja előlünk Jézus arcát, akkor hamis békességünk van. Ha fel tudunk nézni rá, akkor ő a békesség jóságos forrása lesz bennünk és általunk. Tárjunk hát ki mindent előtte, és a nehézségekben, fájdalmas veszteségekben és szomorúságban halljuk meg, amit mond: Ne nyugtalankodjék a szívetek, és ne féljen!

Csütörtök (március 29.) Jézus mondja: Az én Atyám házában sok hajlék van. Jn 14,2 (Ez 18,4; Jn 13,1–15[34–35]; 1Kor 11,23–26; Jn 19,1–16a) Az Úr Jézus búcsúzó, de egyben vigasztaló szavai ezek. Minden búcsúzás, elválás nehezünkre esik, és fáj nekünk. Ne csodálkozzunk hát a tanítványokon. Ők úgy érezték, hogy mindent elveszítenek, ha Jézus nem lesz velük. De az Úr Jézus a szívébe látott. Láta a nyugtalanságot és a félelmet, amely a szívéket a hatalmába kerítette. Ezért mutatott rá elmenetelének céljára: az Atyjának házában sok lakóhely van, ott készít ő helyet az övéi számára. Tanítványainak örökkévaló házuk, lakóhelyük van. Itt csak vándorok vagyunk. Általa, benne lehet örökkévaló házuk.

Péntek (március 30.) Mózes kinyújtotta kezét a tenger fölé, az Úr pedig egész éjjel erős keleti széllel visszafelé hajtotta a tengert. 2Móz 14,21 (Róm 8,38–39; Jn 19,16–30; 2Kor 5,[14b–18]19–21; Jn 19,16b–30) Izrael népe rettenetes dolgokat látott már, sokszor tükröződött fájdalom a tekintetükből. Most azonban lábuk a parton állt, szemük az egyiptomiakat szemlélte. Isten minden igazságtalanságot elmosott, s ők megérték ezt a látványt. Látják Isten kezét. Izrael népének Szabadítója hatalmasan cselekedett. Vannak pillanatok a mi életünkben is, amikor megláthatjuk Isten szabadító kezét. Éppen ma, nagypénteken.

Szombat (március 31.) Nincsen itt, hanem feltámadt. Emlékezzetek vissza: megmondta nektek még Galileában, hogy az Emberfiának bűnös emberek kezébe kell adatnia és megfeszíttetnie, de a harmadik napon fel kell támadnia. Lk 24,6–7 (Ézs 30,18a; 1Pt 3,18–22; Jn 19,31–42) Azon a vasárnap reggelen három nő megy a sír felé. Szótlanul és szomorúan, remény nélkül. Félnék is, mert a veszély még nem múlt el. De éppen ott, ahol nem ragyog már a remény sugara, ott történik meg a húsvéti csoda. Ez a három nő lesz a feltámadás csodájának első szemtanúja. És ha nem mernek is hinni a szemüknek, ők kapják meg a szép feladatot: hirdessétek a feltámadás örömhírét, és énekeljétek: halleluja!

■ HAMZA KINGA DALMA

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Reformációi emlékév: pozitív a pápa egyenlege

Ferenc pápa a német katolikus püspöki konferencia elnökének, Reinhard Marx bíborosnak és a Németországi Protestáns Egyház (EKD) Tanácsa elnökének, Heinrich Bedford-Strohmnak címzett levelében pozitív egyenleget vont a 2017-es reformációi emlékév eseményeiről.

Az egyházfő rámutatott arra, hogy az együtt gondolkodásnak köszönhetően az elmúlt ötven esztendőben mindkét oldalon sikerült feloldani a régről fakadó előítéleteket. Az emlékév bizonyította, hogy a jövő elképzelhetetlen ökumené nélkül, ezt mégsem szabad egyértelműnek venni: a stabilitás és állandóság érdekében folytatni kell a megkezdett párbeszédet, különös tekintettel az együttesen kidolgozott és megfogalmazott dokumentumokra.

■ *Forrás: MEE OI Ökumenikus és Külső Osztály*

Finnország új érseke

Érsekválasztás zajlott februárban a Finnországi Evangélikus Egyházban. A kétfordulós választás eredményeképpen a jelenlegi espooi püspök, Tapio Luoma szerezte meg a szavazásra jogosultak többségének támogatását.

Az érsekválasztás március 1-jén tartott második fordulójában az eredeti öt jelöltből az első fordulóban legtöbb szavazatot kapott kettő vett részt. Tapio Luoma vetélytársa a porvooi svéd nyelvű egyházkerület püspöke, Björn Vikström volt.

Kettejük közül Luoma számít a konzervatívabbnak, míg Vikström a liberálisabb-

nak. Luoma nem támogatja az egyneműek házasságkötését, a házasságot férfi és nő közötti szövetségként fogja fel, de kinyilvánította, hogy a zsinat jövőbeli döntését a kérdésben el fogja fogadni.

Tapio Luoma önmagát középutas embernek gondolja, aki nem szívesen azonosul a szélsőséges véleményekkel. Munkája során igyekszik mindig meghallgatni mindegyik felet, ugyanakkor szereti egy irányba fordítani az emberek tekintetét.

■ *Forrás: kotimaa24.fi*
Fordítás: Balicza Klára

Először szolgált szuplikáns Bécsben

Böjt harmadik vasárnapján, március 4-én történetében először fogadott szuplikáns teológust az Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezet a bécsi istentiszteletén. „Tiborc Dániel harmadéves teológus-lelkész szakos hallgató hirdette az igét közöttünk” – írták a gyülekezet Facebook-oldalán.

A látás vasárnapjának zsoltárát idézve – „Szemeim az Úrra néznek szüntelen” (Zsolt 25,15a) – az Evangélikus Hittudományi Egyetem fiatal teológushallgatója arra hívta fel a figyelmet, hogy nemcsak a látásunk, hanem életünk fókuszpontjában Isten kell(ene), hogy álljon. Isten egyszülött Fiát adta értünk, akinek keresztje metasztet rajzol Isten végtelen szeretete és a mi bűneink között. Ő a mi Megváltónk.

„Köszönjük a szolgálatot! Tiborc Dániel életére, tanulmányaira és későbbi munkájára Isten áldását kérjük csakúgy, ahogy az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folyó lelkészképzésre is!” – írták az istentisztelet után az internetes közösségi oldalán.

■ *Forrás: Facebook.com*
Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezet

Nagycsütörtök – Jel 3,20–22

Egy egészen különleges vacsora

Különleges, mert különleges a meghívó. Emlékszem, gyermekkoromban milyen izgatott voltam esküvők előtt. Alig vártam azt a vasárnapot, amikor a vőlegény vagy a menyasszony képviselőjében végre megjelent a vőfély, és meghívta családjunkat. Öröm volt már maga a felkészülési idő is. A várakozás izgalma csoportba verbuválta még a gyermekeket is a foci pályán. Akik meghívottak voltunk, egy csapatban fociztunk. Az egész lakodalom legünnepebb pillanata a templomi esküvőn kívül az esti vacsora volt. A menyasszony és a vőlegény öröme az egész falura kihatott.

Jézus is vacsorázni akar övéivel. A mennyei vőlegény a menyasszonyával, az egyházzal. Már nem követeket küld. Ő maga invitál bennünket bensőséges vacsorára. „Ő jön. Bizony nem te mégy hozzá, s hozod el Őt, hiszen elérhetetlenül magasan és messze van tőled. Minden értékeddel és semmiféle fáradságos veszéllyel sem érhetsz fel hozzá, nehogy dicse-

ni, mert nem volt mivel megvendégelnie messziről érkezett barátját. Jézus biztat bennünket: „...kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitattik nektek.” (Lk 11,9) Hogy Jézus maga személyesen zörget a szívünk ajtaján, gyülekezeteink, az egyház ajtaján, az jelzi, itt is valami nagyon fontos dologról van szó. Ő nem törí rá senkire az ajtót, nem erőszakoskodik, mint valami házaló kereskedő. Zörget, mert szeretné, ha megértenénk, a legfontosabbat kínálja fel nekünk: a vele való közösséget, önmagát.

Különleges, mert ő maga a vendéglátó. Ha megnyílik belülről az ajtó, mi nem kerülünk olyan kellemetlen helyzetbe, hogy nincs mit adnunk az érkezőnek. Ő veszi át a házigazda szerepét, és kínál mennyei eledelt. Ő nem távolságtartó Úr, aki biztonságos elszigeteltségben él, hanem asztaltársaságába fogad. A legközvetlenebb kapcsolatra törekszik, amely egyáltalán létezik.

Nagycsütörtök ünnepe hirdeti, hogy Jézus önmagát adja. Nem másnak csinál drága, kifizethetetlen számlát, hanem saját magát adja kenyérben és borban. Ez azon a napon prófécia is volt egyben. Jézus előre jelezte, hogy nem természetes módon fog meghalni, hanem teste és vére külön fog válni, azaz erőszakos halált hal. Most már úgy kínálja a számunkra életet adó vacsorát, mint aki mindent elvégzett. A sebhelyes Krisztus a mi vendéglátónk. Nyissunk gyorsan ajtót neki.

Különleges, mert rendkívüli áldásai vannak. Kiderül az igéből, hogy a Krisztus által kínált vacsora a győztesek ünnepi vacsorája. Jézus a kereszten győzött a bűn, a halál, a pokol és a sátán felett.

Megtörte azok hatalmát. Győzelmét nem őrzi féltékenyen, hanem minket is részesít belőle. A szent vacsora már itt adja nekünk bűneink bocsánata mellett az üdvösség örömét.

A napokban sürgős úrvacsorára hívtak. Egy kilencvenedik évében járó édesanya készülődött elmenni. Megfáradt arcán is átsütött az úrvacsora öröme. Békében, a mennyei étel erejével megerősítve ment el.

Ez a különleges vacsora már itt megmutatja hatalmát. Odaát pedig minden emberi képzeletet és bátorságot felülmúlóan a trónushoz invitál. Ha itt megnyitottuk előtte az ajtót, odaát már ő nyit ajtót előttünk.

■ SZABÓ ANDRÁS

JACOPO TINTORETTO: UTOLSÓ VACSORA (OLAJ, VÁSZN, 1592-1594)

kedness, mintha szolgálatoddal és érdemeddel te hajlítanád Őt magadhoz. Nem, édes atyámfia, érdem és méltóság itt semmivé válik, s nem marad más, csak merő érdemtelen méltatlanság az egyik oldalon – nálad, s csupa irgalmas kegyelem a másik oldalon – Nála. Koldus és király találkozója ez” – írja Luther.

Különleges, mert különleges a meghívás módja: zörget. Népünk életében voltak sötét korszakok, amikor félték minden zörgetéstől. Valakik jöttek erőszakkal és fegyverrel, valakit elvittek. Máskor a zörgetés a dolog halaszthatatlan mivoltát fejezi ki. Van, amikor nem lehet jól nevelten és illedelmesen kivárni, amíg majd történik valami. Gyorsan kell orvos, gyógyszer vagy valami életbevágó dolog.

Jézus, amikor imádkozni tanította övéit, említést tett egy emberről, aki éjnek idején ment a barátjához kenyeret kér-

Imádkozzunk! Köszönjük, Urunk, hogy a legnagyobbat és a legtöbbet adod értünk az úrvacsorában: önmagadat. Ámen.

Nagypéntek – Zsid 5,1–9

Az engedelmesség tükre

Nagypéntek tükrö. Bűneink, egyben testi és lelki nyomorúságaink tükrö. A keresztfán szenvedő Emberfia passiójában ott tudhatjuk magunkat eleven résztvevőként, hiszen vétkeink miatt történik mindez. Ugyanakkor testi gyötrelmeink és lelki gyöttrődéseink is valahogyan titokzatos módon a szenvedő Krisztus alakjához tapadnak, hiszen ő „fájdalmak férfia, betegség ismerője. [...] a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta”. (Ézs 53,3a–4) Nagypéntek gyászának súlyát mégis mintha kissé viszonylagossá tenné annak a biztos tudata, hogy – szemben velünk, hétköznapi halandókkal – ő Isten Fia volt.

Azonban arra, hogy mennyire nem volt neki kivételezett sora, éppen mai alapigénk döbhenthet rá minket. Mert nem csupán eljátszott egy ráillő, testre szabott szerepet, amelyet a mennyei Atya ráosztott a földi élet színpadán. Habár Fiú volt, mégis ki kellett járnia az engedelmisség iskoláját, amelynek tananyaga a keserű szenvedés volt. Könnyebb lett volna neki, mint nekünk? Távolról sem. Az Isten Fiának meg kellett tanulnia az engedelmisséget, hogy tökéletességre jusson – mondja az ige.

A megváltás műve nem előre kipipált feladat, előre lejátszott meccs volt tehát, hanem véresen komoly küzdelem a győzelemért. A győzelemért, amely a ma szenvedőnek hitet és reményt adhat, hogy létük nem a hiábavalóságba hullik életük homokszemeinek lepergésével, hanem volt és van Valaki, aki értelmet ad mindennek. Pál apostol képes volt saját szenvedését is ebbe a koordináta-rendszerbe állítani: „Most örülök a tiéretetek elviselt szenvedéseimnek, és testem elszenvedi mindazt, ami a Krisztus gyötrelmeiből még hátravan, az ő testéért, amely az egyház.” (Kol 1,24)

Tengelyes tükrözés. Nagypéntek ünnepe egy tükrözési tengely. Az általános iskolában egyik legalapvetőbb geometriai feladatunk a síkidomok tengelyes tükrözése volt. Az Úr Jézus Krisztusnak Atyja iránti engedelmissége eljutott tetőpontjára a golgotai kereszten, ami örök üdvösség forrásává lett. Kiknek? „...akik engedelmeskednek neki.” (ApCsel 5,32) Éppen ezért a nagypénteki kereszt nemcsak Jézus próbatétele, hanem a miénk is. Az engedelmisségben a végső elmenő Krisztus az örök üdvösség kegyelmi ajándékát kínálja az övéinek. Azoknak, akik a kereszt véres tükrében meglátva önmagukat és az ott paradox módon megnyilatkozó kegyelmet, maguk is a Mester által bejárt keskeny ösvény vándoraivá, életük pedig a hitből fakadó engedelmisség golgotai példájának a tükrökévé lesz.

Természetesen Krisztus halála a Golgotán, mint az üdvösség forrása, egyszeri és megismételhetetlen. Azonban éppen ez a történelmileg és üdvtörténetileg páratlan esemény válik a tengelyes tükrözés tengelyévé: „Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem.” (Mt 16,24) Mi azért vehetjük fel, azért van egyáltalán értelme felvenni a keresztyént, mert Krisztus felvette az övét – értünk. „Ha ugyanis egygét lettünk vele halálának hasonlóságában, még inkább egygét leszünk vele a feltámadásának hasonlóságában is.” (Róm 6,5)

PAUL GAUGUIN: JÉZUS A GECEMÁNÉ-KERTBEN (OLAJ, VÁSZON, 1889)

A tökéletes főpap közbenjárása. Amíg egykor majd el nem jutunk az Isten szerinti tökéletességre, addig mindig ott kísért a csüggedés szelleme: én nem vagyok Jézus, nem megy ez nekem. Ilyenkor a kétségbeesés és lemondó legyintés helyett mindig jusson eszünkbe, hogy az ő személyében szelíd és türelmes közbenjárónk, főpapunk van Istennél.

Bízhatunk benne teljes szívünkkel, hogy ha a szenvedések útján végsőig való kitartása, engedelmissége révén szerezte meg a tökéletességet, akkor végsőig állhatatos lesz az övéiért való közbenjárásban, amíg csak tart e földi vándorutunk. Éppen ezért az Isten szeretetének misztériumát hordozó nagypénteki kereszt lehet és legyen számunkra a bizakodás jele is!

■ DR. LÁSZLÓ VIRGIL

Imádkozzunk! Úr Jézus Krisztus! Hálát adunk neked, amiért engedelmes voltál mindhalálig miértünk. Kérünk, tedd kesszé a szívünket, hogy mi is a hit, a remény és a szeretet engedelmisségében járjunk a keresztfádon szerzett és ránk váró örök üdvösség életformáló erejével. Ámen.

Táncsics Mihály-díjat vett át T. Pintér Károly

Kiemelkedő újságírói tevékenységének elismeréseként március 15. alkalmából Táncsics Mihály-díjban részesült – többek között – T. Pintér Károly újságíró, az *Evangelikus Élet* magazin hírszerkesztője. Kollégánk 2001. január 1-jén lett az akkor még he-

tente megjelenő *Evangelikus Élet* felelős szerkesztője, majd főszerkesztője; ezt a tisztelet 2017 májusáig töltötte be. Korábban tíz éven át Ausztráliában is dolgozott a magyar nyelvű sajtóban: munkatársa volt a *Magyar Élet* című hetilapnak, illetve az SBS közszolgálati médiakonzern rádió-csatornáján sugárzott magyar adásnak.

A díjat Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere adta át március 13-án Budapesten.

■ Forrás: MTI / EvÉlet-infó

Pro Cultura Hungarica díjjal ismerték el Gémes Istvánt

A németországi Stuttgartban március 15. alkalmából Pro Cultura Hungarica díjat vehetett át Gémes István evangélikus lelkész. A kitüntetést Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere adta át március 11-én, vasárnap, miután részt vett a Württembergi Magyar Protestáns Gyülekezet és a Stuttgarter Magyar Katolikus Egyházközség közös ökumenikus istentiszteletén, majd a stuttgarti március 15-ei megemlékezésen.

■ Forrás: MTI

Elhunyt Tomcsányi Pál

„Ami vagyok, és ahogyan vagyok, Te adtad nekem, Uram, hogy segítsen velük testvéreimet és önmagamat.” Életének 94. évében, február 22-én elhunyt Tomcsányi Pál, egyházunk reformációi emlékbizottságának védnöke. A Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjának, a johannita lovagrend jogi lovagjának temetése március 22-én volt a Farkasréti temetőben.

■ EvÉlet-infó

Evangelikus lelkészek kaptak állami kitüntéseket

„Magyarországnak hozzáértő, elkötelezett és bátor emberekre van szüksége” – mondta Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere március 13-án a Pesti Vigadóban, ahol a március 15-i nemzeti ünnep alkalmából állami kitüntéseket adott át.

A tárcavezető hangsúlyozta: bár fontos a kormány által elvégezhető munka, de az önmagában nem állhat meg olyanok erőfeszítése nélkül, akik a kultúra, a művészet, az oktatás, a tudomány, a sport, a gyógyítás, a közélet, a hitélet és más területeken kiemelkedőt alkotnak.

Áder Jánosnak, Magyarország köztársasági elnökének megbízásából Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere a haza érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában végzett tevékenységének elismeréseként a Magyar Érdemrend tisztikeresztje

(polgári tagozat) kitüntetést adta át dr. Hafenschner Károly evangélikus lelkésznek, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata lelkészi elnökének, teológiatanárnak, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Reformáció Emlékbizottsága munkájának segítségével felelős miniszteri biztosnak.

Sághy András, a Celldömölki Evangélikus Egyházközség nyugalmazott lelkésze Magyar Arany Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetést vehetett át magas színvonalú munkájának, példamutató tevékenységének elismeréseként.

■ Forrás: MTI

Kövessen bennünket az interneten is: evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal, lelki táplálékkal, friss hírekkel, érdekes interjúkkal, véleményekkel, videókkal és képekkel várja Önt a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

Hogyan rendelkezünk az egy százalékról?

Az idén is lehetőség van arra, hogy ki-ki rendelkezzen az összevont adóalap után befizetett személyi jövedelemadójának 1 + 1 százalékáról. Ezt legkésőbb május 22-éig az adóbevallási formától függetlenül is megteheti.

Személyi jövedelemadót fizető magánszemélyként az idén is dönthet úgy, hogy a megfizetett adójának egy százalékát felajánlja egy civil szervezetnek, további egy százalékát pedig valamely egyháznak vagy a Nemzeti tehetség programnak.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) a honlapján közzétette azoknak a civil szervezeteknek (adószámmal, névvel és székhelycímmel), egyháznak a listáját, illetve a kiemelt előíranyzatot (2017-re vonatkozó technikai számmal), amelyeknek felajánlható az 1 + 1 százalék.

Az 1 + 1 százalékos felajánlásáról – függetlenül attól, hogy a 2017-es személyijövedelemadó-bevallását hogyan nyújtja be – a bevallással együtt vagy akár attól elkülönülten is rendelkezhet.

A rendelkezést benyújthatja:

- a személyijövedelemadó-bevallás részeként május 22-éig (ügyméghatáron keresztül elektronikusan, postai úton vagy a NAV ügyfélszolgálatán személyesen);

- ha bevallási tervezetét online javítja, akkor is lehetősége van az elektronikus felületen a személyi jövedelemadó 1 + 1 százalékáról rendelkezni.

- 2018-tól megszűnt a munkáltatói adómegállapítás, azonban a korábbi évek gyakorlatával egyezően a munkáltató továbbra is összegyűjtheti az 1 + 1 százalékos nyilatkozatokat. Ha a magánszemély a munkáltatója útján rendelkezik adója 1 + 1 százalékáról, akkor azt legkésőbb május 10-éig lezárt borítékban leadva teheti meg. (Fontos, hogy a lezárt borítékban rajta legyen az adóazonosító jele, a leragasztás helyén pedig az aláírása!)

- Az adóbevallástól elkülönülten május 22-éig közvetlenül a NAV-hoz is benyújtható a rendelkezés a 17EGYSZA jelű nyomtatványon (ügyméghatáron keresztül elektronikusan vagy postai úton vagy a NAV ügyfélszolgálatán személyesen, lezárt, adóazonosító jellel ellátott borítékban). A nyomtatvány letölthető a NAV weboldaláról.

- Benyújtható a nyilatkozat a 17EGYSZA jelű nyomtatvány adattartalmával egyező nyilatkozási lapként önállóan, lezárt, az adózó adóazonosító jelével ellátott postai borítékban is (postán vagy a NAV ügyfélszolgálatán személyesen).

Fontos, hogy a május 22-ei határidő jogvesztő. Ez azt jelenti, hogy ha ezt követően rendelkezik befizetett személyi jövedelemadójának 1 + 1 százalékáról, a rendelkezése érvénytelen, és

késedelmét igazolási kérelemmel sem mentheti ki. Azt, hogy az adózó által idén megjelölt kedvezményezett(ek) részesült(ek)-e a felajánlott 1 – avagy 1 + 1 – százalékos összeg(ek)ből, jövő év januártól a NAV honlapján tekinthető meg. Ha az adózónak van ügyfélkapu-hozzáférése, akkor a NAV elektronikus úton tájékoztatja a felajánlott összeg kiutalásáról.

Az 1 + 1 százalékról rendelkező nyilatkozatán az adózó jelezheti azon döntését is, hogy nevét és postai, illetve elektronikus levelezési címét az általa kedvezményezettként feltüntetett civil szervezettel közöli. Az adatkezelési hozzájárulás és az adatok feltüntetése a rendelkező nyilatkozaton önkéntes, nem feltétele az érvényes rendelkezésnek.

A NAV felhívja az adózók figyelmét, hogy a 2018. évben benyújtott, bevett egyház technikai számára szóló nyilatkozatát újabb nyilatkozat beadásáig vagy a nyilatkozat visszavonásáig a 2018. évet követő években is figyelembe veszi az adóhatóság.

A 2018. évben tett, módosításig vagy visszavonásig figyelembe vehető egyházi nyilatkozat legkorábban a 2019. évben módosítható vagy vonható vissza. ■

Olyan szükséglet a zene, mint a levegő

Muzsikás-énekóra a fasori gimnáziumban

Különleges zenei élményben lehetett részük március 8-án a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban az 5-8. osztályos tanulóknak. Az 1973 óta működő, nemzetközi hírű, Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas magyar népzenei együttes, a Muzsikás tartott nekik rendhagyó iskolai énekórát. Az alkalom háttéréről az együttes tagját, Sipos Mihályt kérdeztük.

Sipos Mihály 2004 decemberében azon töprengett: mégsem járja, hogy az együttes szerte a világban koncertezik, ám éppen ott nincs jelen, ahol a legnagyobb szükség lenne rá – az iskolákban. Ezért eleinte Budapesten rendeztek ingyenes koncerteket, ám egy jelentős támogató, a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (Mol) segítségével egy ideje országszerte járnak a hat-tízennyolc éves gyermekeket oktató iskolákat. Több mint hatszáz hazai tanintézményben muzsikáltak már.

Zenei missziójukat március elején a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban folytatták, ahol korábban egyszer már adtak sikeres koncertet.

„Fontos a népdalkincs, fontos az, hogy daloljunk, énekeljünk” – mondja Sipos Mihály. Muzsikálás közben a zenekar tagjai érzik, hogy vidámabbak lesznek a

gyerekek, feléled a lelkük, feléled a tűz bennük, mert rájönnek, hogy együtt vannak. „Aztán amikor közösen csujogatunk, és zeng a gyönyörű terem, akkor érzik, hogy együtt sok erőnk van – állítja a hegedűs. – Külön-külön magányosak vagyunk, elbújunk az okostelefonjaink mögé a virtuális világba, itt viszont tényleg együtt csinálunk valamit” – lelkesedik.

Arra a kérdésünkre, hogy a hihetetlen technikai változások vajon milyen hatással lesznek gyerekeinkre, Sipos Mihály optimista választ ad. Úgy véli, hogy az emberiség történelmében sok ilyen változás volt, a gyűjtögetésből a földművelésre való áttérés is hihetetlen váltás lehetett. Ezek a változások beépülnek a társadalmi szerkezetbe, a mindennapjainkba is – teszi hozzá –, ám az emberi elme annyira bonyolult, és annyira ügyesen

van kitalálva, megteremtve, hogy képes alkalmazkodni mindehhez.

Az új eszközök használatát gyorsan megtanulja az ember, ugyanakkor a mindezzel együtt járó lélektani váltás már jóval nehezebb – véli a muzsikás. Ugyanolyan érzelmekkel teli emberek születnek ma is, mint több száz évvel ezelőtt, ugyanúgy társakra, közösségre vágnak, ugyanúgy el akarják helyezni magukat a világban. A mostani és az utánunk jövő generációnak az a feladata, hogy rájöjjön, hogyan lehet emberi világot kialakítani ezekkel az új eszközökkel – mondja Sipos Mihály.

„A Muzsikás ehhez a részben zenei, részben együtteses összeszokottságot, illetve azt az évtizedek alatt összegyűlt zenepedagógiai tapasztalatot tudja hoztatni, amellyel a gyerekeknek mindezt érzékletesen személyessé tudjuk tenni. Ha akár csak egy rövid időre, az iskolákban eltöltött egy-egy óra alatt sikerül eljutnunk a gyermekek lelkének mélyebb rétegéig, azt ők biztosan nem felejtik el – mondja Sipos Mihály –, mindez elraktározódik bennük, és hasonló helyzetben lesz mihez nyúlniuk.”

A zene az életnek olyan szükséglete, mint a levegő, semmi mással nem pótolható, zene nélkül nincs teljes ember. Ez a Kodály Zoltántól származó idézet állt azon a könyvjelzőn, amelyet az alkalom után minden diák magával vihetett.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Adassék nekem az ige!

Blatniczky János Dániel iktatása

„Ne csüggedj el, kicsiny sereg, / Szívedet ne rémítse meg / Sok ádáz el-lenséged! [...] Bízál, ügyed az Istené, / Ne félj, hogy porba ejtené / Drá-gán megváltott népét!” – hangzott fel a templom falai közt március 3-án a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség „himnusza”. Az Evangélikus énekeskönyv 260. számú éneke persze korántsem a csüggedés, hanem az Istenben való öröm és az Úr iránti hála dallamaként csendült fel a közösség új lelkészének, Blatniczky János Dánielnek az iktatásán.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Blatniczky János Dániel 1971-ben született Budapesten. Édesapja lelkész, édesanyja is lelkészcsaládból származik. Eredetileg erdésznek készült, de második gimnazista korában az Úr egyértelmű jelzését kapta: a lelkési pályát válassza. Az egyházunk teológiai akadémiájára tett sikeres felvételt, majd a katonaságot követően Norvégiában tanult két évet: először a nyelvet egy népfőiskolán, majd egy éven át újságírást. 1997-ben szentelte lelkésszé D. dr. Harmati Béla püspök. Tótkomlósr került segédlelkésznek. Ez évben házasodtak össze Hammersberg Ganczstuckh Júliával, aki szintén evangélikus lelkész. 1999-től a Nógrád megyei Szügyben szolgált tizenöt évig. Ezalatt a gyülekezetből hárman lettek lelkészek. Az ottani ifjúsági körből nőtt ki a M.Is.K.A. (Mi Isten Követői vAgyunk) együttes. 2014-ben a gyülekezet meghívására kerültek Pilisre, egy évvel később pedig a dunántúli Beled város evangélikus gyülekezete hívta meg őket. A pesterzsébeti invitálás 2017-ben érkezett, tavaly szeptember 1. óta élnek és szolgálnak itt. Blatniczky János Dániel négy fiúgyermek édesapja.

Az ünnepi istentisztelet nem csupán hangulata, hanem már csak a jelenlévők, valamint a szolgálatban részt vevők miatt is családias volt. Az oltári szolgálatot az iktatást végző Győri Gábor, a Pesti Egyházmegye esperese mellett az egyházközség új lelki vezetőjének hozzátartozói: édesapja, Blatniczky János, valamint nagybátyja – aki egyúttal keresztapja és az erzsébeti szolgálatban elődje is –, Győri János Sámuel nyugalmazott lelkészek végezték; a padokban pedig helyet foglalt többek között egy neves rokon is Gáncs Péter püspök személyében.

A Pesti Egyházmegye lelkési vezetője Zsid 12,1–3 alapján tartott igehirdetésében egyebek mellett arról beszélt, hogy nézzünk a múltba, nézzünk fel, és nézzünk magunkba. Forduljon a figyelmünk a bizonyágtevők fellege, Jézus, a hit szerzője és beteljesítője, az ő diadalmas, szent keresztje, valamint trónusa felé, továbbá törekedjünk önismeretre.

A gyülekezeti énekkar szolgálata, az iktatás és a jelen lévő lelkészek karának áldása után következett Blatniczky János Dániel prédikációja. A lelképásztor az *Efezusi levélből* (6,18–20) választotta prédikációjának – vagy ahogy ő aposztrofálta, „székfoglaló beszédének” – alapigéjét.

„Ahhoz, hogy ma itt állhassak, valaki szót emelt az érdekeemben akkor, amikor azt mondta a keresztben, hogy: »Elvégeztetett!« Ezért nem a terveimről kell, hogy beszéljek, hanem arról, hogy mik az Úr tervei közöttetek, veletek és velem. Ehhez a szolgálathoz kérem imáitokat, nem azért, hogy tudjam használni a tudásomat, tapasztalataimat, hogy tudjak élni az elem kerülő lehetőségekkel, hanem azért, hogy adassék nekem az az élő és életet teremtő ige, amit csakis Isten tud megadni. Ezért ne bennem, hanem az Úrban bizzatok! Azért fohászkodjatok, hogy ne a magam, hanem a békességet és életet adó Isten vezetését és akaratát keressem, hogy a

szószéki beszéd soha ne rólam és a mai világról szóljon, hanem »történjék közöttünk az ige«, hogy feltámadásunk legyen. Mert az ige teremt életet, üdvösségre vezet, megszabadít az örök életre” – hangsúlyozta az igehirdető.

Az ünnepi istentisztelet végén Karsai Ildikó énekét hallgathatta meg a gyülekezet, majd az áldás után a közgyűlés következett Helfrich Péter felügyelő vezetésével. A köszöntők sorában a Déli Egyházkerület részéről Radosné Lengyel Anna kerületi felügyelő, ezután – a Drenyovszky házaspár énekes-zenés szolgálatát követően – egyházmegyei oldalról Krizsán Zoltán felügyelő gratulált, majd Győri János Sámuel szólt a jelenlévőkhöz. Az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért nevében Adámi László lelkész szólt, továbbá szólt kapott Zsarnai Krisztián esperes is. Végül Fűke Szabolcs lelkész, felesége és Győri János Sámuel, továbbá a fiatal házaspárokból és gyermekeikből álló kórus énekelt a beiktatott lelkésznek. Az ünnepi alkalom a *Himnusszal*, majd a gyülekezeti teremben tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Elmúlt a régi, kezdhetem az újat...

Gyülekezeti elnökségek konferenciája nyugaton

Az Evangélikus énekeskönyv 431. énekéből vett idézet – „Elmúlt a régi, kezdhetem az újat...” – adta a mottóját annak a konferenciának, amelyet gyülekezeti elnökségei számára szervezett a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület. A találkozót március 2-3-án a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban tartották.

Pénteken este vacsorával kezdődött az együttlét, majd Szemerei János püspök és Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő köszöntötte a résztvevőket. A bemutatkozó kör után Szücs Péter Pál énekművész, a püspöki hivatal munkatársa tartott színes, érdekes előadást a Luther-énekek eredetéről és hatásáról. Luther énekeiben a reformátor teológiája tükröződik vissza – hangsúlyozta. Ismertette a Luther által használt dallamok forrásait, illetve alkotásainak zenefilozófiai hátterét. Szólt az előadó a protestáns ének- és zenekultúra kialakulásáról és annak a katolikus egyházzene és a világi zenére, valamint a gyülekezetek közösségi életére gyakorolt hatásairól is. Előadását néhány Luther által írt korál különböző feldolgozásainak bemutatásával zárta.

A nyitóáhitatot Zsugyel Kornél zalaegerszegi lelkész tartotta 2Kor 5,17 alapján, utána a jelenlévők éjszakába nyúló, kötetlen beszélgetésével folytatódott az este. Szombaton reggel Bajnóczi Mária bakonyszombathelyi lelkész Józsa 1,9 alapján tartott áhítata nyitotta a napot, majd az időre tervezett két nagyobb programról, az egyházkerületi missziói napról, illetve a kerület területén megrendezendő Szélrózs országos evangélikus ifjúsági találkozóról hallhattak az egybegyűltek.

Elsőként Szemerei János püspök adott tájékoztatást a missziói nap helyszínéről szolgáló győri Insula Lutherana felújításának lezárulásáról, a nap témájáról és programjairól pedig Verasztó János répcelaki lelkész, a kerület missziói lelkésze beszélt. Az idei, július 25–29.

között Bükön megrendezendő Szélrózsát a szervezők nevében Pongrácz Máté kaposvári pásztor, a találkozót vezető lelkésze mutatta be, kiemelve a rendezvénynek a gyülekezetek építésében játszott szerepét.

Rövid kávészünet után Krámer György előadása következett *Közegyház a gyülekezetekért* címmel. Egyházunk országos irodájának igazgatója olyan fontos témákat érintett, mint a gyülekezetek és az egyház viszonya, illetve a megfelelő információáramlás biztosítása. Nemcsak a kérdéseket körvonalazta, hanem megoldási lehetőségeket is felvetett. Gondolatébresztő előadását élénk beszélgetés követte, amelyben többek között az egyházi struktúra, a finanszírozás és a minőségbiztosítás is szóba került.

A konferencia Verasztó János 1Móz 32,25–29 alapján tartott áhítatával zárult. A közös ebédet követően az egyházkerület elnöksége még fogadóórát tartott az érdeklődő egyházközösségek számára.

■ – AM –

Kollégánkat díjazták

A Magyar Szegénységellenes Hálózat sajtódíjának harmadik helyezését nyerte el Laborci Dóra, az Evangélikus Információs Szolgálat újságírója a Kötőszó evangélikus közéleti blogon megjelent, A legígéretesebb fiatal magyar kutató segítséget kér című írásával; a riport eredetije az Evangélikus Élet 2017. április 16-i számában olvasható Szárnybontás kerekesszék címmel.

A Szegénységről, méltósággal – közösen, hitelen elnevezésű kezdeményezés keretében a hálózat 2017. január 1. és december 31. között megjelent nyomtatott, illetve online cikkeket, tévés, rádiós riportokat, interjúkat, tudósításokat várt. A zsűri célja az volt, hogy olyan pályamunkákat díjazzon, amelyek a szegénységben élők helyzetét árnyaltan és érzékenyen mutatják be. A díj különlegessége még, hogy a zsűritagok szegénységben élők, illetve szegénységet megtapasztalt emberek. A díjakat március 6-án, kedden adták át Budapesten.

Díjazott írásában kollégánk Muntag Vincének, az egyházunkhoz több szálon is kötődő kerekesszékes ifjú színházkutatónak, irodalmárnak a mindennapjait mutatta be, szólva arról is, hogy a fiatal ember elnyert egy angliai egyetemi ösztöndíjat, ám ahhoz, hogy tanulhassa azt, ami a leginkább érdekli, segítségre lenne szüksége. A riport eredményeként Vincének sikerült anyagi támogatásokat találnia, majd álmát valóra váltania, így az idei tanévet már Angliában, Canterburyben, a Kenti Egyetemen kezdhette meg.

■ E. É.

Megszerettetni az evangélikus énekkincset

„Nálam az elsőknek még gondot okoznak a hajlítások! Jó, akkor tegyük át a 151-es éneket másodikba – de ide is kell akkor egy karácsonyi ének.” „Jól látom, hogy Balassi Bálint kimaradt?” „Hiszen ezek a fogalmak mind szerepelnek a törzsanyagban!” Ezek a mondatok március első hetében hangzottak el a főtí Evangélikus Kántorképző Intézet falai között, abban a munkacsoportban, amely kidolgozta – most először – az ének-zene tantárgy evangélikus tartalmi többletének részletes anyagát.

FOTÓ: JORSITS ATTILA

A többlépcsős szakmai munkát az egyházzenei bizottság által megbízott munkacsoport tagjai – Bence Gábor, dr. Ecsedi Zsuzsanna, Kutyejné Ablonczy Katalin és Szebik Attila – végezték. Mivel a csapatban a sokrétű pedagógiai tapasztalat tantárgygondozói és intézményvezetői szemponttal is kiegészült, március 1-jére, csütörtök déltre már szinte kész anyag várta az evangélikus iskolákban tanító énektanárok hetedik, *Az egyházzene mint a templom és az iskola közös kincse* címmel megrendezett konferenciájának résztvevőit.

Az ország minden tájáról érkezett pedagógusok a szokásos éves továbbképzésnél messze nagyobb horderejű munkába csöppentek bele: az elmaradhatatlan gyakorlati zenélés és a lelki alkalmak mellett első kézből véleményezhették a friss szakmai anyagot. Az igen élénk, építő és eredményes szakmai eszmecsere nyomán letisztultak az alapelvek, és pontosítottak néhány részletkérdés.

Egyházunk zsinata a februári ülésén határozta el, hogy megerősíti a gyülekezeti ének (korál) szerepét az evangélikus köznevelési intézményekben, és elrendelte az egyházi ének mint ismeretanyag be-

építését a jelenlegi énekerettantervbe. Az elkészült anyag az 1–12. évfolyam minden szegmensére kiterjed: szerepelnek benne az elsajátítandó fogalmak, az egyházi év és az életkori sajátosságok figyelembevételével beosztott korálanyag,

valamint az evangélikus egyházzenei koncentráció, bővített zenehallgatási anyag.

A liturgikai ismeretek nem számonkérés tárgyát képezik majd, hanem az istentiszteleti alkalmakon átélt gyakorlatot értelmezik: a cél az, hogy a tanuló otthonosan mozogjon mind az iskolai, mind a gyülekezeti, templomi alkalmakon. Az evangélikus tartalmak belsővé válása érdekében elengedhetetlen a további jó együttműködés az intézményvezetőkkel, a hittanárokkal és az iskolalelkészekkel, akik ugyanezekért a célokért dolgoznak a maguk területén.

A következő tanévben intézményekben, a gyakorlatban is tesztelhetik énektanárok a kerettantervet, majd jövő tavasszal szakmai találkozó keretében vonják le a próbaidőszak tanulságait. A zsinat döntése alapján a bővített tartalmú egyházi ének-ismeretanyagot 2019 szeptembertől vezetik be evangélikus iskoláinkban. Az illetékes testületek meghatározzák az ének-zene tantárgy egyházi anyaggal bővített oktatásához szükséges végzettségeket a kapcsolódó továbbképzési kínálattal együtt, és elérhetővé teszik a szükséges segédanyagokat.

■ PAP KINGA MARJATTA

A gyülekezeti ének az evangélikusság zenei anyanyelve. Tény, hogy a közelmúltban több iskola úgy került egyházunk kezelésébe, hogy az énektanáraik – vagy azért, mert nem evangélikusok, vagy más okból – gyermekként maguk nem szerezhették meg a korálok mély ismeretéhez szükséges élményanyagot. Hogyan várhatjuk el tőlük, hogy hitelesen tudják közvetíteni ezt a zenét diákjaik számára? Van-e esély a korálok megszerettetésére ilyen körülmények között is?

Erről beszélgettünk a kilencvennegyedik évében járó énektanár keresztapámmal. Vizsgálgattuk: volt-e ehhez hasonló folyamat az elmúlt évszázadban. S találtunk is egy jó párhuzamot: a magyar népdal tanításának és megismertetésének folyamatát a 20. század közepén.

Kodály Zoltán megfellebbezhetetlen tekintélye adta az alapot, amely el tudta fogadtatni a polgári rétegekkel, de később a „munkáshatalom” iskolarendszerével is, hogy a magyar zenei anyanyelv csak a népdalokra épülhet. S a negyvenes-ötvenes évek énektanárai képesek voltak átadni úgy a népdalt diákjaiknak, hogy maguk csak felnőttkorban találkoztak ezzel a zenével.

Így van remény arra, hogy az evangélikus iskoláinkban szolgáló, magasan iskolázott tanárok is bele tudnak felnőttként merülni annyira a korálok világába, hogy hitelesen közvetíthessék diákjaiknak. Hiszem, a következő nemzedéknek már sokkal könnyebb útja lesz a gyülekezeti éneklés felé.

■ BENCE GÁBOR

RAKSÁNYI DEZSŐ: HITETLEN TAMÁS - A KELENFÖLDI EVANGÉLIKUS TEMPLOM OLTÁRKÉPE / FOTÓ: SCHERMANN ÁKOS

Középen

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Mit tudunk Jézusnak arról a tanítványáról, akinek a nevét a „hitetlen” jelzővel együtt emlegetjük? Ő nem volt jelen azon az estén, amikor a feltámadott Jézus a „békeesség néktek!” köszöntéssel lépett oda a félelmükben bezárkózó tanítványokhoz. Azok hiába mondták előkerült társuknak immár ujjongva: „Láttuk az Urat!”, ő zaklatott lélekkel így felelt nekik: „Ha nem látom a kezén a szögek helyét, és nem teszem a kezem az oldalára, nem hiszem!” (Jn 20,25)

Valóban hitetlen Tamás ő? Nevezzük inkább kételkedőnek. Aki nem képes azonnal és minden további nélkül hinni. Aki tapintható, empirikus bizonyítékokat keres. De Jézus nem hagyja magára kételkedő tanítványát sem. Nyolc nap múltán neki is megjelenik, és az ő különleges igényét teljesítve ezt mondja neki: „Nyújtsd ide az ujjadat, és nézd meg a kezeimet, nyújtsd ide a kezedet, és tedd az oldalamra...” (Jn 20,27a)

A történet drámaisága méltán ihletett meg számos művészt. Ez a jelenet látható a kelenföldi evangélikus templom oltárképén is. A kortárs költő, Görgey Gábor egyenesen odáig megy, hogy valamennyi tanítvány között Tamást nevezi a legmerészebbnek:

*A többiek rémülten hittek inkább,
csak hogy a bizonyág irtózatától
megmeneküljenek -
ő mindenestül vállalta, amit lát,
s megfogta a nem embernek való öt
vérző sebet.*

(Tamás)

Izgalmas ez a költői kísérlet, ám az evangéliumokat jól ismerő és amúgy tüpontos Görgey ezúttal figyelmetlenül olvassa a bibliai szöveget. Ott ugyanis nincs arról szó, hogy Tamás megérintené Jézus sebeit! Jóllehet immár megtehetné. Ám Jézus szava elég neki. Az előbbi mondat ugyanis így folytatódik: „...és ne légy hitetlen, hanem hívő!” (20,27b) Ezért leborul előtte, és ezt mondja: „Én Uram és én Istenem!” (20,28) Jézus válasza máig érvényes igazságot fogalmaz meg: „Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak, és hisznek.” (20,29)

Kívánom, hogy idei húsvétunkon tudjuk átélni az újra megtalált közösség örömét, és mi is jussunk el erre a hitvallásra.

Erre azonban csakis azért lehetünk képesek, mert Jézus belép a mi bezárkózó életünkbe. Mint ahogy meglepte a tanít-

ványokat, akik félelmükben pedig bezárkóztak. A János evangélista által elbeszélte történetnek van egy hangsúlyos félmondata: Jézus „megállt középen” (20,19). Nem oldalt, a fal mellett, nem a sarokba állítva, hanem középen. Mindez ráadásul megismétlődik Jézus másodszeri látogatása során, amikor már Tamás is közöttük van: ő akkor is „megállt középen” (20,26).

Ebben a pontban ragadható meg a húsvéti esemény lényege. Ez adhat csak értelmet az egyház létének, de személyes életünknek is: ha engedjük, hogy Jézus álljon középen.

Szüntelen önvizsgálatot kell tartanunk: kit vagy mit tartunk életünkben középpontjának? Mi jelenti számunkra az origót? Ha engedjük, hogy Jézus álljon középen, és mi vele maradunk, akkor elkerülhetjük a szélsőség csapdahelyezeteit. Tanulságos és ma is érvényes Babits Mihály *Jobb és bal* című versének ez a néhány sora:

*Ki állíthat
jobbra vagy balra engem?
Labdázatok, mindenkié vagyok!
Csak majd az Isten
ha az Itélet trombitája szól,
állítand jobbra vagy balra.
A többi: játék. (Noha sírnom kell rajta.)*

A világ játszani próbál velünk: mint labdát ide vagy oda akarnak dobni. Jobboldalinak vagy baloldalinak szeretnének látni. Babitscsal együtt sírnunk kell ezen, hiszen e kategóriák egyrészt nagyon földiek és a politika világból valók, másrészt a jobb és a bal sokszor reménytelenül összekuszálódik. Ami biztos kell, hogy maradjon: a jézusi középpont. Akihez mérnünk kell vágyainkat és álmainkat, akitől nem szabad eltávolodnunk. Mert ha róla leválunk, akkor menthetetlenül a perem felé sodródunk.

Tamás hibáját nem a kételkedésben látom. Nem lehet ugyanis vitatni, hogy a kritikus gondolkodás, a szkepszis újra és újra előrelendítette a tudományt. Másban érzem Tamás gyengéjét. A jelek arra mutatnak, hogy ő valami oknál fogva kivált a közösségből. Természetesen csak fantáziánkra hagyatkozunk, amikor eljátszunk a gondolattal, hogy ő még a többi tanítványnál is jobban félt, és menekülőre fogta. Esetleg Júdás példáját akarta követni. Vagy ellenkezőleg: máris vissza szeretett volna illeszkedni a civil életbe, feledve a Jézussal töltött három évet. Tény, hogy nem volt jelen, amikor Jézus odalépett tanítványaihoz. Csaknem végleg a perifériára került. De Jézus másodszer is, immár az ő jelenlétében is felfedte önmagát. Megállt középen. Azt akarta, hogy tanítványa ne legyen hitetlen, hanem hívő.

Vagyis ne maradjon a peremen, hanem kerüljön ő is középre, oda, ahol Jézus áll. ■

A végső virradat előszele

Húsvét minden rá vonatkozó újszövetségi részlet ellenére – némeleknek talán éppen azok miatt –, de kétezer év ígéhirdetése és értelmezési kísérletei dacára is, titok marad. A 20. század érzékeny lelkű, mértékadó magyar költője, Pilinszky János egy húsvéti elmélkedésében a végső virradat előszelét említi. „Az ember csak megtapasztalhatja érintését, de útjait ki nem fűrészheti. A végtelen Isten és a véges ember drámájában ez a kifürkészhetetlenség Isten szeretetének örök előjoga. Megértenünk lehetetlen, de bármelyikünk megbizonyosodhat róla, s ez a bizonyosság nemcsak a világ szeszélyeit és esetlegességeit, de bensőséges erejével még törvényeinek bizonyosságát is végzetlenül fölülmúlja.” (*Isten dicsősége, Új Ember*, 1970. március 29.)

Húsvét titka nálunk a tavaszt hozó friss szelek érintéséhez hasonlítható lélekmozgás. Megmagyarázni nem tudjuk, de megérezzük. Nem látjuk, honnan érkezik, de meglegyint, megérint, felébreszt a hajnali levegő. Húsvétkor éppen a titok titokzatossága fog meg. Nem a nyitja, nem a megfejtése. Ha mindent pontosan tudnánk húsvétról, nem lenne érdemes beszélni, írni, hallani róla. Nem lenne hír, nem lenne újság. Átadná helyét egy másik csodának. A titkokban jobbra a titokzatosságuk a különös, a mindig újat tartogató és a hasonlíthatatlan, nem pedig az, amit elárulnak magukról.

Húsvét titkát nem feloldani, hanem megérezni kell. Húsvétkor az isteni titok és az emberi élmény elválaszthatatlanul összefonódik egymással. Noha „a titkok az Úréi, a mi Istenünkéi” (5Móz 29,28), mi mégis, mint egykor a tanítványok, „láttuk az Urat” (Jn 20,25). Ha megérezzük húsvétot, akkor nem feltétlenül remegés, döbbenet és némaság fog el minket az élmény hatására, hanem inkább felszabadult örömmel futunk, hogy megvigyük a hírt másoknak is (Mk 16,1–8; Mt 28,8).

Húsvéthoz, íme, nemcsak érzések, de lábak is tartoznak! Az élmény megmozdít, és elindít sietve a többi ember felé. Kényelemhez szokott világunkban mára hobbi, szabadidős tevékenység lett a futás. Hovatovább odáig tempózunk, hogy

lassacskán hobbi lesz az evangélium hallgatása és továbbadása is. Különböző – egyéni és közös – élményeink bizonyosan fűződnek húsvéthoz, a tavaszhoz és az ünnepekhez, de az a szomorú, hogy időnk egyre kevesebb van hozzájuk.

Húsvét első tanúi nem szégyelltek szaporán lábra kapni. Szabadidős futásain túl a mai ember főként idegességében siet, mert kiszalad az időből, vagy még inkább az idő hajrázza le őt. A tanítványok azonban valami rejtélyes, talányos, új és hasonlíthatatlan élmény miatt szaporázták.

Jézus halálának szívbe markoló tényét szemlélteti, hogy az életének egyes részletei tekintetében szűkszavú vagy néma kánoni evangéliumok a szenvedését és utolsó óráit lélegzetvétellel lélegzetvételre, a legvégső sóhajtásáig végigkísérik. Sírjánál azonban még fel sem kapja a drága kenetek illatát a hajnali fuvallat, amikor egy másik áramlás, a végső virradat előszele megérinti a gyászolókat. Még nem tudják, még nem is hiszik, csak megérik, hogy Jézus halálának a hatása és a jelentősége elhat a halál és a sírok vi-

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Nem egyszerűen Jézus sírjának üressége ragadta meg őket, hanem annak a titka, hogy Jézus nem volt ott, ahová eltemették. Akit holtak tudtak, arról azt hirdették az angyalok, hogy él! (Lk 24,23) Pedig kiábrándítóan valóságos és fájdalmasan egyértelmű volt a pusztulása.

lágába. Máté evangélista élénk képzelőerővel egyenesen úgy fogalmaz, hogy közvetlenül Jézus halála után megnyíltak a sírok, és sok elhunyt megelevenedett, majd ez a lélegzetelállító (netalán lélegzetelindító) változás Jézus feltámadásával nyilvánossá lett.

Nagypéntek a halál világában egy olyan folyamat kezdetét jelentette, amelyet azután húsvét fejezett be (Mt 27,51–53). A tamáskodó tanítványok húsvéti megdöbbenése és hívívői buzgalma talán az első mozzanata annak az élménynek, hogy a történeti közösséget Jézussal miként váltja fel a Krisztussal való sorsközösség. A nagypénteken reményüket veszített, magukba roskadó nőkre és férfiakra gyakorolt legelső hatása a végső virradatnak az a derengés lehetett, hogy akár boldog, akár szomorú, akár jól megy a sora, akár szenved, akár él, akár meghal, a názáreti Jézus követője nem sorstalan. A sorsa el van rejtve, vagy éppen fordítva, a sorsa nagyon is feltűnő a Krisztusban.

Nyilvánvalóan nem érti Péter, pontosan mi történik húsvétkor, de az üres sírba hajoltában (Lk 24,12; Jn 20,5), meglehet, hogy áramütésszerűen átfut rajta leendő apostoltársának későbbi vallomása: „...többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem... Halál, hol a te

diadalod? Halál, hol a te fullánkod?” Teljes a diadal a halál fölött a mi Urunk Jézus Krisztus által! (Gal 2,20; 1Kor 15,54–57) A rémülten remegő asszonyokat, a bezárkózott tanítványokat ő élénkítette meg, és ő mozdította ki őket félelmeikből, gyászukból, visszavonultságukból: a feltámadt és élő Krisztus. Tudományuk, naptárunk, nyomtatott *Újszövetségük* nem volt ugyan húsvéthoz, de volt hozzá élményük. Mi több, lábuk is, mert a titok nem maradhat titokban!

Mennyire más nekikészülést és milyen kivételes lendületet eredményezne, ha így tudnánk az ideai húsvéton együtt igyekezni! Saját autóval, a közösségi közlekedés járatain, gyalog, egyedül vagy csoportosan a templomba, családi ebédre vagy éppen a szomszédunkhoz. A világ akkor fog igazán megváltozni körülöttünk, bennünk és általunk, ha nemcsak egyre ragyogóbb szakértelmünk és technikánk lesz a megforgatásához és titkainak a kiismeréséhez, hanem – az író, Jankovics Marcellt idézve – lelkünk is lesz hozzá. A másik ember akkor lesz a testvérünk, a munkánk akkor válik a hivatásunkká, az egyház akkor alakul igazán a mi egyházunkká, ha nemcsak feladatokat vállalunk miattuk, de megragad és magával sodor minket egyúttal ember voltunk, munkánk és küldetésünk élménye!

A nagypéntek este élettelenül sírba helyezett názáreti Jézus nem azért lehet élő Krisztusunkká, mert vasárnap hajnalban a tanítványai nem találták a lepecsételt és őrséggel őrzött nyughelyén, hanem azért, mert lelket kapunk hozzá. Az üres sír titka személyes élményünké lesz. Van-e lelkünk a feltámadt Krisztushoz? Vagy csak olvastunk és tanultunk róla, csak tudunk róla valamit? Netán az ő nevében beszélünk és írunk, tanítunk és cselekszünk, de az ő lelke nélkül? A kereszténység, az egyház, a gyülekezet közössége, újabb szolgálatukat kezdő társaink és testületeink, a liturgia, a zenei alkalmak, az imádság és az igehirdetés önmagukban is lehetnek vonzóak és értékesek. A tapasztalhatókon túli hitelüket, lelki többlettartalmukat azonban egyedül Krisztusnak köszönhetik.

Húsvét titkát is nála kell keresnünk. Nem a sír ürességének megmagyarázhatatlanságában és rejtélyében, hanem az élő Krisztus hitet ébresztő erejében. Így már jobban érthető: húsvét reggelén nem

a tanítványok ide-oda futkosása a különös újdonság, hanem az, ami, aki miatt egyszerre nekiiramodnak. Valami titokzatos, valami különleges, valami hasonlíthatatlanul fontos történik a hajnalig még a sírban tudott Jézussal és ennek következtében a tanítványaival, az övéivel is. Minden tudományos elemzés nélkül ez a meglepetést jelentő, mozgásra serkentő, lélegzetelállító és lélegzetmegindító húsvéti élmény.

Akkor is, amikor a kényelmet szerető, ellustult vagy a hétköznapokon – olykor a szabadnapokon is – magát a végkiismerülésig hajszoló, a kamat- és a hitelrabszolgaságba félig belerokkant, fásult és csüggedt ember nehezebben indul. Húsvétkor, legyőzve a tavaszi fáradtságot, Krisztus miatt jelképesen még futni is érdemes.

Szenzációkat és különlegességeket habzó világunkban megmozgat-e minket mind szellemi, mind fizikai értelemben húsvét szenzációja és különlegessége? Nemcsak úgy, mint korabeli moszkvai turistautazásokon a kötelező látogatás a Lenin-mauzóleumhoz Jn 20,10 jegyében: „a tanítványok ezután hazamentek”, de úgy, ahogyan majd az evangéliumok folytatódhatnak. Amikor a külsőségek, a körülmények, a sír, a kő, a lepedők, a leplek és az összegöngyölt szemfödél az ihletett elbeszélés szempontjából is elveszítik a jelentőségüket. Csupán az Írás jövendölte különös, páráját ritkító esemény és élmény marad, amelyről megint a költő Pilinszky tömören, mintha az elhengerített sírkőre vésné, így tanúskodik: „Harmadnapra legyőzte a halált. / Et resurrexit tertia die.” (*Harmadnapon*)

A keresztény élet a maga ünnepeivel – nem futóverseny. Húsvétkor azonban mégsem lehet közömbösen, a megszokás vagy az unalom béklyóitól meglassítottan, minden izgalom nélkül megérkezni az üres sírhoz. Húsvét evangélium, az örökkévalóság ígéje. Ki részesül a titkából? Személy szerint lehetetlen megnevezni. Egy bizonyos: senki sincs kizárva belőle. Nem véletlenül summázza azonban ünnepi elmélkedését Pilinszky János a következő mondattal: „Hogy mi a húsvét, azt itt a földön [...], egyedül [...] a bűnbánó és Isten békéjére szomjas szív sejtethi meg.”

■ BÁCSKAI KÁROLY

A szerző az *Evangelikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének vezetője*

Tudjuk, miért böjtölünk?

A húsvétot megelőző böjti időszakban sokan mondanak le valamiről: húsevésről, kávéivásról, internethasználatról. A lemondás célja is többféle lehet. Némelyek a testi megújulást várják tőle, mások a függőségeiktől akarnak megszabadulni, hogy ezáltal közelebb kerülhessenek Istenhez. Jézus is negyven napig böjtölt, az ő példáján azt láthatjuk azonban, hogy a böjt célja valójában nem az egyéni spiritualitás elmélyítése volt.

A Bibliában a böjt a gyász, a bűnbánat jele, és az imádságban való elmélyülést segíti. Az ételről való lemondást azonban gyakran úgy is definiálják, mint ami segít közelebb kerülni Istenhez. Ez a gyakorlat hozzájárulhat a gyengeségünk és bűneink felismeréséhez, és emlékeztethet, hogy mennyire rá vagyunk szorulva Isten erejére. A böjt Krisztus követése is egyben, a vele való egyesülés egy módja, mivel Jézus negyvennapos pusztai böjtjére emlékezünk általa. Mindez bár nagyon jól hangzik, felmerül a kérdés, hogy az egyéni spiritualitásra és testi-lelki egészségre koncentráció valóban az igazi cél-e. Ha jobban megnézzük Jézus Krisztus negyvennapos böjtjét, akkor talán érdemes fontolóra vennünk, hogy ne magunkért, hanem másokért böjtöljünk.

Talán furcsának tűnhet, hogy Jézus is böjtölt, főleg, ha figyelembe vesszük a böjt említett jelentését. Mi szüksége lett volna Jézusnak bűnbánatra? És miért akart volna ő közelebb kerülni az Atyához? Hiszen ő egy volt vele. Egy lehetséges magyarázat szerint így készült fel a nyilvános szolgálatára. Ugyanakkor ez egyáltalán nem olyan felkészülés volt, mint amilyennek elképzeljük. Jézus nem azért ment a pusztába, hogy Istennel találkozzon, hanem épp hogy az ördöggel nézzen szembe (Mt 4,1). Ez jóval több volt, mint szolgálatra készülés, neki magával a gonosszal kellett ott találkoznia. Mégpedig azért, hogy felelevenítse és jóvátegye mindazt, amiben Izrael elbukott. Nem saját maga miatt ment ki a pusztába, hanem a rábizott emberek miatt. Jézust negyven napig kísértette az ördög, miként Izrael negyven évig vándorolt a pusztában. Ők számtalanszor elbuktak a kísértésekben, amelyek éppen ugyanazok voltak számukra, mint Jézus számára: az étel hiánya, az Isten szeretetének és gondviselésének kétségbe vonása és a bálványok tisztelete. Jézus is ugyanezekkel a kísértésekkel küzdött meg, de ő kiállta azokat a próbákat, amelyeket Izrael, a nép nem. Hitt akkor, amikor ők nem hittek.

Krisztus egész életét másoknak szentelte, mások szolgálatával töltötte, és a pusztai böjt is ennek egy példája. Nem magáért böjtölt, hanem azért a népért, amelyik közé eljött. A böjt az ő számára nem öncélú cselekedet volt, hanem a mások érdekében való lemondás egy formája. Pontosan az, amiről Ézsaiás is beszél: „Nekem az olyan böjt tetszik, amikor leoldod a jogtalanul fölrakott bilincseket, kibontod a járom köteleit, szabadon bocsátod az elnyomottakat, és összetörsz minden jármot! Oszd meg kenyeredet az éhezővel, vidd be házádba a szegény hajléktalant, ha meztelen embert látsz, ruházd fel, és ne zárkózz el testvéred elől!” (Ézs 58,6–7)

A böjt tehát nem csak a személyes spiritualitásban való fejlődésről vagy az öncélú egyszerűségről szól. Van egy nagyon erős szociális dimenziója is. Hasznos lehet lemondani a tévéről, az édességről vagy az alkoholoról, de mi lenne, ha az ideai böjt az egymásra figyelésről szólna a magunkra koncentráció helyett? Mi lenne, ha a lemondásainkból mások számára kovácsolnánk előnyt? Ha a pénzt, időt, energiát, amelyet megtakarítunk, mások számára ajánlanánk fel?

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Jézus Krisztus pusztai böjtjének története segít, hogy a keresztény életet három dimenzióban lássuk: egy felfelé, egy befelé és egy kifelé irányuló törekvésként. Segít felfelé tekinteni, hogy lássuk Krisztust mint megváltónkat és minden erőnk forrását. Befelé, hogy megvizsgáljuk a szívünket, és önismertetre jussunk. És végül kifelé tekinteni másokra, hogy szolgálni tudjunk egymásnak, és odaadjuk magunkat, ahogyan Krisztus is tette értünk.

■ KOVÁCS BARBARA

Krisztus által vezetett egyházban

Interjú a Déli Egyházkerület megválasztott püspökével

A Déli Evangélikus Egyházkerület újonnan megválasztott püspökét március 5-én délelőtt, az eredményhirdetés utáni percekben kérdezhettük, miután dr. Solt-Száraz Csenge Gitta, a választási bizottság elnöke kihirdette az eredményt: a gyülekezetek bizalmából ötvenhat szavazattal Kondor Péter békéscsabai lelkész, a Kelet-békési Egyházmege esperese lett a déli kerület új lelkészi vezetője.

– Mit érez ezekben a pillanatokban?

– Nehéz megfogalmazni az érzéseket. Az ember sok mindenre fel tud készülni, de ez egy olyan pillanat, amelyet legszívesebben Isten színe előtt állva, egy tempom oltára előtt töltenék imádságban – de erre csak később lesz lehetőségem. Most a legközvetlenebb munkatársak, püspökjelöltársak köszöntését tudtam fogadni, és leelőször szeretném megköszönni én is az egyházkerület, a gyülekezetek, a presbitériumok, az egyháztagok, kollégák bizalmát. Nagyon nagy megtiszteltetés ez, és nagyon nagy kihívás is természetesen, hiszen olyan elődök nyomába kell lépnem, akik rendkívül sokat tettek az egyházkerületért Isten szolgálatában. Azt remélem, a váltás nem jelent nagy változást az egyházkerület életében, talán csak hangszínváltást. Talán ezután egy kicsit más hangszerelésben hangzanak majd el ugyanazok az örök gondolatok, amelyekre minden időben szüksége van a mi szívünknek-lelkünknek.

– Mivel kívánja kezdeni püspöki szolgálatát beiktatása után?

– Rendkívül sok feladat vár rám, de elsőként át kell tekintenünk, az egyházkerületben mely feladatokat kell továbbvinni, melyeket kell lezárni. A nagy változások nem hirtelen támadnak, hanem sokszor évek, évtizedek során mennek végbe. Nem álmodom arról, hogy egy szempillantás alatt csodát műveljünk. Sokkal inkább azt szeretném, és azt kérem Istentől, hogy mindabban, amit évek és évtizedek építenek, én is, mi is segíthessünk, és az ő alkalmas eszközei lehessünk.

– Fárasztó heteken, hónapokon van túl – hogyan értékeli az elmúlt időszakot?

– Rendkívül intenzív időszak volt valóban, hiszen a már meglévő feladatokat sem lehetett félretenni, azokban is helyt kellett állni. De nagyon izgalmas időszak is volt a tekintetben, hogy nagyon sok helyre jutottunk el, sok olyan presbiterrel, gyülekezeti taggal találkoztunk, akikkel korábban nem. A velük való beszélgetések nagyon sokban gazdagítottak. Ugyanezt kell elmondanom a jelöltársaimról is. Azokban a beszélgetésekben, amelyekben az elképzeléseinket kellett vázolni, egymástól is nagyon sokat tanultunk. Komolyan számítok szolgálatom során jelöltársaim segítségére és támogatására.

– Milyen az a püspökkép, amellyel azonosulni szeretne, amelyet példának tekint?

– Sorolhatnám az előttünk járt püspök-elődök neveit, mert mindenkitől van mit tanulnunk! Gáncs Péter püspök úr úgy fogalmazott ma délelőtt, hogy „egyetlen püspök sem tökéletes, mert a püspök is ember”. De az emberségünkön keresztül munkálkodik rajtunk is az Úristen! Püspökön, lelkészen és minden egyháztagon keresztül. Azt szeretném, hogy azon püspökök nyomába léphessek, akik jelen voltak az egyházkerület életében, ahogyan elődöm, Gáncs Péter püspök úr is, és az ő elődei is. Akik időt, fáradságot nem számolva mentek, és igyekeztek ott segíteni, ahol arra a legnagyobb szükség volt. Szeretnék emellett azon püspökök nyomába is lépni, akik csapatban tudtak és akartak dolgozni – akik számítottak a munkatársaik véleményére. Hiszem, hogy nem egy „egyéni akció” elvégzésére kaptunk elhivatást, hanem olyan közösség vezetésé-

re, amely hatalmas csapatként, egy nagy családként tud szolgálni a társadalomban, amelyben élünk.

– Akkor tehát közvetlen elődjétől, Gáncs Péter püspöktől is fog tanácsot, segítséget kérni a stafétát átvételekor...

– A püspök úrral rendkívül jó munkakapcsolatban voltunk eddig is, és az elmúlt időszakban, a választások során is sokszor beszélgettünk. Most még komolyabban fogunk szót váltani az egyházkerület dolgairól. Ő maga is jelezte már, hogy szeretne útmutatást adni. Én pedig azt szeretném kérni tőle, hogy ne csak az előttünk álló néhány hónapban tegye ezt, hanem ha valóban megtörtént a stafétaátadás, -átvétel, utána is álljon mellettem, mellettünk a bölcsességével, a tapasztalataival, hiszen sok mindent lát, amit mi még eddig nem láthattunk a kerület életéből. A folyamatoságot újfent szeretném hangsúlyozni, hiszen Krisztus által vezetett egyházban szeretnénk élni. Mi, vezetők jövőnk-megyük, de Jézus Krisztus, a mi Urunk öröké megmarad.

– Az iktatásáról tudhatunk már valamit?

– Egyelőre annyit, hogy június 30-án kerül rá sor, a helyszín és minden más részlet még egyeztetés alatt áll, de hamarosan tájékoztatjuk erről egyházunk tagjait.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Miért vagyunk mi evangélikusok?

Gyóni Martin csak a teológiára jelentkezett

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szövegezzük meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Gyóni Martin a domonyi gyülekezetben nevelkedett, érettségi után rögtön a teológiára jelentkezett. Önkéntességéről, a történelem szeretetéről és a 21. század egyházáról beszélgettünk a negyedéves teológus-lelkész szakos hallgatóval.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– **Miért választottad a teológiát?**

– Édesanyám és nagyszüleim hívő, gyülekezetbe járó emberek, akik biztos alapot adtak a számomra. Édesanyám már kiskoromban vasárnapi istentiszteletekre vitt, ezáltal már fiatalon nagyon erős kötődésem alakult ki az egyházhoz. A gyülekezeti hittantáboroknak először résztvevője, majd 2012-től ifjúsági segítője voltam. A felvételinél egyedül a teológiára adtam be a jelentkezésemet.

– **Teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen fontossá számodra?**

– A képzés során nagyon erős elméleti alapot kapunk. Az egyháztörténet különösen is foglalkoztat. A gyakorlati tárgyak közül a valláspedagógia érdekel még nagyon. Ebben olyan ismereteket szerzek, amik megmutatják, hogyan ér-

demes a gyermekek hitoktatásával foglalkoznunk.

– **A 20. század második fele sok szempontból terhelt korszak, te mégis ezzel foglalkozol. Miért?**

– A 20. század második felének magyar egyháztörténeti vonatkozásairól írom majd a szakdolgozatomat. Szüleim és nagyszüleim sok történetet mondtak el erről az időről, ezek felkeltették az érdeklődésemet, hogy megismerjem, milyen összefüggések voltak akkor. A középiskolában is a történelem volt az egyik kedvenc tárgyam, már akkor is érdekelt a kommunizmus idősza. Az egyháztörténeti kurzuson is izgalmas betekintést nyerhettem a magyarországi kommunizmus szövevényes történetébe, ezen belül az evangélikus egyház adott időszakokra vonatkozó kérdéseibe.

– Teológushallgatóként számos egyházi önkéntes szolgálatot is végzel. A Szélrózsán dolgozol, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztálya ifjúsági rendezvényeinek is állandó segítője vagy. Miért fontosak számodra ezek az alkalmak?

– Az önkéntesség nagy erőt ad, fel tud tölteni. Érzem, hogy tudok valamit tenni, másoknak tudok segíteni, munkámmal nemes célokat tudok szolgálni. Örülök, hogy ezeken az alkalmakon olyan emberekkel dolgozhatok együtt, akikkel jó barátságban is vagyok, baráti közöséget alkotunk.

– **Milyennek képzeled a 21. század egyházát?**

– Ott kell lennünk az emberek mindennapi életében, akár a fájdalomkban, de örömeikben is. Legyünk képesek együttérezni és az élet jelentős eseményeinél a másik mellett állni mint hú segítőtárs. A szupplikációkon megismerkedtem számos gyülekezettel, így látom, hogy szükség van egyfajta megújulásra, ugyanakkor az ismételt önmeghatározásra is. Ne ragaszkodjunk mindig a bevett formákhoz, merjünk változni, változtatni is. Ugyanakkor ne vessük el a hagyományokat, hanem az új és a régi építő kettősségét éljük meg. Vallom, hogy ismét fel kell tennünk a kérdést: miért is vagyunk mi evangélikusok? Kik vagyunk mi, evangélikusok? Amennyiben ezekre válaszolunk, akkor hitelesen tudunk az emberek felé lépni.

– **Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai ige?**

– Harmadik éve vagyok az egyetemen egyházf. Minden áhitatnál kikerül az a kis tábla, amin az áll: „*Légy csendben, és várj az Úrra!*” [Zsolt 37,7a] A vilá zaja és a rohanás közepette is nagyon fontos, hogy megálljunk egy pillanatra, csendben legyünk, és várjuk az Úr szavát. Ő eligazít, hozzánk szól, és útmutatást ad az életünkre.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Miért keresitek a holtak között az élőket?

A képen látható sírhely állítólag az a sziklába vájt temetkezési hely, ahová nagypénteken a názáreti Jézus holttestét helyezték. Nem csoda, hogy a Jeruzsálembe érkező zarándokok sokasága látogatja meg. Elgondolkodtató, hogy ez a látnivaló nem valamilyen értékes tárgy vagy ereklye, hanem valaminek, pontosabban valakinek a hült helye.

Éppen az az üres sír lett a keresztény hit örömeinek forrása és alapja, amely húsvét hajnalán a Jézus holttestét kereső

asszonyokban megdöbbenést és félelmet okozott. Az evangélista így tudósít erről: „Amikor emiatt tanácstalanul álltak, íme, két férfi lépett melléjük fénylő ruhában. Az asszonyok megrémültek, és a földre szegezték tekintetüket, de azok így szóltak hozzájuk: Miért keresitek a holtak között az élőket? Nincsen itt, hanem feltámadt. Emlékezzetek vissza: megmondta nektek még Galiléában, hogy az Emberfiának bűnös emberek kezébe kell adatnia és megfeszíttetnie, de a harmadik napon fel kell támadnia.” (Lk 24,4–7)

Az elmúlt évben, a lutheri reformáció indulásának ötszázadik évfordulóján zarándokok sokasága fordult meg Wittenbergben. Hazánkban is érdekes és tartalmas megemlékezések, kiállítások, ünnepségek, vetélkedők sora vonzotta és mozgatta meg egyházunk népét. Valóban sok kincssel gazdagodott az európai kultúra a lutheri reformáció következtében. Arról a kincsről viszont, amelyet Lutherék és az egyház népe az Isten evangéliumában, Jézus Krisztusban kapott és kap ma is, aránytalanul kevés szó esett.

Mint ahogyan arról is keveset hallottunk, hogy Luther és a lutheri reformáció követői a gyakran megemlített bátor kiállítás és helytállás idején is mennyi tépelődést és félelmet éltek át. Az Ige által megvilágosított értelmükkel nem volt könnyű szembesülniük azzal, hogy ko-

ruk egyháza többnyire nem ott kereste az élőket, a Föltámadottat, ahol ő valójában jelen van és cselekszik. Kötelezően előírt vallási formákban és gyakorlatokban, amelyekkel az Isten előtti kedvességet szándékozták elérni, nem volt ott az egyház Ura. Viszont az igében és a szentségekben nem hiába keresték őt a reformátorok, hiszen Jézus éppen azokban van velünk és köztünk.

Az emberi elme találékonyasága ma is szinte kimeríthetetlen fantáziával alkot Isten-pótlékokat és hamis reménysegeket. A lutheri reformáció számos nagyon fontos, ámde mulandó örökségének ünneplése közben maradt-e elég figyelmünk, időnk és főleg igényünk arra, hogy a reformáció által újra magasra emelt örök kincsekkel foglalatostkodjunk, és azokban mélyüljünk el?

Az elmúlt évben sokan és sokfélét mondtak a reformációval kapcsolatban, igazat is, hamisat is. Az ünnepi év során új ismeretekkel és élményekkel gazdagodtunk. Most viszont, ha eddig nem tettük értékéhez méltón, a lutheri reformáció indulásának ötszázegyedik évében, az ünnepségek elmúltával ideje sokkal többet beszélnünk arról, akiről reformátoraink is beszéltek. Jézus nélkül a legszebb hagyomány, a legértékesebb örökség is üres, mint a jeruzsálemi sziklasír. Ott keressük hát az egyház igazi kincsét, Isten evangéliumát, ahol meg is találjuk, pontosabban akiben, aki által ő ránk talál: a föltámadott és élő Krisztusban.

KOVÁCS LÁSZLÓ főszerkesztő

■ Forrás: Dunántúli Harangszó, 2018. tavasz

Jubileumi év a Kmetyben

Új időszámítás vette kezdetét 2008 szeptemberében a marcaltői Kmety György Általános Iskolában és Óvodában, akkor került át ugyanis a malomsoki evangélikus gyülekezet fenntartásába, és megjelent az intézmény nevében is az „evangélikus” jelző. A döntés sorsfordító volt, mivel azt megelőzően az iskola egy alapítvány égisze alatt működött, ám e konstelláció enyhén szólva sem bizonyult eredményesnek.

A fenntartó 2018. január 28-án hálaadó családi istentiszteletet szervezett a jubileumi év megnyitásként az iskola tornatermében, amelyen részt vettek a

gyülekezet presbiterei, a támogató önkormányzatok képviselői, tanárok, diákok és szülők egyaránt. [...]

A gyülekezet és az iskola jelenlegi lelkesze, Weltler Gábor a köszöntőjében örömeinek adott hangot, amiért az elmúlt tíz esztendő folyamán az „evangélikus”, illetve „egyházi” jelzőket sikerült valódi tartalommal megtölteni. [...]

Ezután a szép számmal egybegyűlteket Huszárné Németh Izabella igazgatónő köszöntötte. Beszédében elmondta, hogy az óvónők és a tanítók szívében az elmúlt tíz évből nem annyira a nehézségek, ha-

nem sokkal inkább a tanítványokkal közös élmények emlékei maradnak meg. [...] Reményének is hangot adott, hogy nemcsak múltunk van, hanem jelenünk is, és Isten kegyelméből jövőnk is lesz.

WELTLER GÁBOR

■ Forrás: Dunántúli Harangszó, 2018. tavasz

Te jó ég, lelkészfeleség lettem!

Élet egy evangélikus parókián I.

Talán minden másképp alakul, ha gyermekkoromban jártam volna hittanra a barátnőimmal. A szüleim ezt nem tartották fontosnak, na meg a nyolcvanas évek közepe-vege felé ez még mindig kicsit kényes téma volt. Jóságra, kedvességre, a gyengébbek segítségére neveltek. Azt láttam, hogy mindig adunk azoknak, akiknek nincs, segítünk a bajbajutottakon. Keresztényi, nem? De a templom, az egyház és Isten nem volt téma nálunk.

Én ennek ellenére buzgón olvastam a gyerekbibliát, olykor imádkoztam, megnéztem minden Jézusról szóló filmet, de fogalmam sem volt az egyházak belső életéről. Arról, hogy a hívek a vasárnapi istentiszteleten/misén túl igazából rengeteg közös alkalmon vannak együtt a templomon kívül is, ahol rendszerint nagyon jól is érzik magukat. A papok és lelkészek (fogalmam sem volt, mi a különbség közöttük) a szememben teljesen megközelíthetetlenek és misztikus figurák voltak, pedig nagyon is emberiek. Milyen kár, hogy minderről semmit nem tudtam! Mennyi jóból maradtam ki! Istennek hála, a kislányaim már ebben az élő, nyüzsgő, szeretettel egyházi közegben nőnek fel. De hosszú volt az út idáig.

A húszas éveim elején borzasztóan élveztem az önállóságot, a féltőn szerető és elég szigorú szüleimtől való kétszázötven kilométeres távolságot, a sok-sok bulit. Aztán pár év után kezdtem elfáradni és ennél tartalmasabbra vágyani. A keresgélés elvezetett többféle egyházi közösségbe is. Nagyon tetszett a pörgős, fiatalos, karizmatikus vonal, de egy idő után éreztem, hogy

nem ez az én utam. A katolikus szentmisén viszont nem találtam a helyem. Egy időre fel is adtam a keresgélést, hiszen addig is tök jól megvoltam az egyház nélkül.

Aztán belépett az életembe egy fiatal, jóképű és folyton beszélő evangélikus lelkészfiú... Hmm, evangélikus! Ez nagyon jól hangzott. Tudtam, hogy a felmenőim között szép számmal voltak evangélikusok, de Tokaj-Hegyalján ez a felekezet szépen lassan annyira megfogyatkozott, hogy sokan nem is ismernek már hívő evangélikust. Őszintén szólva én sem ismertem. De ez a lelkészfiú minden igyekezetével azon volt, hogy újraélessze a kicsi szórványgyülekezeteket Hegyalján.

Megismerkedésünk és esküvőnk között alig telt el hat hónap. Jó indításnak éreztem, hogy abban a tályai evangélikus templomban köthettük össze az életünket, ahol Kossuth Lajost megkeresztelték. „*Mindezek fölé pedig öltöttek fel a szeretetet, mert az tökéletesen összefog mindent*” (Kol, 3,14) – ezt az igeszakaszt választottuk a házasságunk vezérfonalául.

Az én világi háttérrel természetesen felmerült bennem, hogy alkalmas leszek-e erre a feladatra. Valójában mi a feladata – ha van egyáltalán – egy lelkész feleségének? Az elején legtöbbször azt hallottam másoktól, hogy akkor most jó sok gyereket kell szülnöm, hiszen a protestáns lelkészcsaládoknál így illik. Illik, nem illik, ezt nem biztos, hogy tartani tudom, mert kicsit későn kezdtem bele az anyaszerepbe, pedig csodálattal tekintek a nagycsaládokra. Az is frusztrált kicsit,

hogy férjem egyik papkollégája aggódva kérdezte meg őt: „Nem inkább egy »született« evangélikus lányt kellene feleségül vened?”

Az esküvőnk óta eltelt több mint öt év. Már tudom, hogy nincsen konkrét feladat. Annyi csupán, hogy kövessük Krisztus tanítását, és legyünk láthatóan keresztények és láthatóan evangélikusok, azaz nyitottak, közvetlenek, és a szeretet vezesse a cselekedeteinket. Bármilyen egyszerűnek tűnik, sokszor nem is olyan könnyű.

Az életünk nagyon hasonló egy átlagos családéhoz, mégis más. Az otthonunk a templom udvarában van. A gyermekeink olyan otthonosan mozognak a templomban, hogy előfordult már, hogy az oltártérben birkóztak. Persze nem istentisztelet közben. Számukra a világ legtermészetesebb dolga, hogy vasárnap templomban vagyunk, és az is, hogy amikor apa a szószéken prédikál, és ők felkiabálnak, hogy „szia, apa!”, akkor apa mosolyogva visszainteget.

Az egyház, a templom számukra nem egy hideg-rideg hely, ahol csendben kell lenniük, hanem egy élő közösség, ahol ismerik és különbözőségeik ellenére szeretik egymást az emberek, ahol mindenkinek van pár kedves szava a másikhoz, ahol segítik egymást és másokat is.

Gyerekkoromtól kerestem Istent, majd ő kézen fogott, és nem is akármilyen utat nyitott meg előttem.

ASZTALOSÉCI

■ *Forrás: Szólj be a papnak! blog; 2017. 10. 31.*

Az idei, március 2-i ökumenikus világimnap tematikáját Suriname keresztényei állították össze. A dél-amerikai országgal, az ottani nők életével, a vallási helyzettel ismerkedtek a résztvevők Tóth Melinda Anna lelkész nő vezetésével a putnoki evangélikus gyülekezetben.

■ *Forrás: Tóth Melinda Anna Facebook-oldala*

Dunaújvárosban megmásszák az erős várat!

ERŐS VÁR A MI ISTENÜNK

FORRÁS: LUTHER MEGMONDJA FACEBOOK-OLDAL

A szeretet parancsa

Vendégvárás a Szélrózsán

Vendégeket, barátokat, szeretteinket várni mindig öröm és felelősség is egyben. Nagyszerű időszak az ember életében a vendéglátásra való felkészülés, hisz tele van tervezéssel, gondossággal, hálás feladatokkal, szeretettel és örömteli percekkel. Vendéglátás és vendéglátás között is vannak különbségek, mivel annyira sokszínű a világunk, oly sok lehetőségünk van nyitottnak lenni a jóra és jót cselekedni a másik javára, önzetlenül. Egy dologban mégis közös nevezőre lehet hozni a vendégséggel, vendéglátással kapcsolatos színes palettát: ez nem más, mint a szeretet!

Ezen krisztusi iránymutatás mentén készül a szervezőkkel együtt a büki evangélikus gyülekezet a 2018. évi Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozóra. A rendezvény nagy jelentőséggel bír, mivel itt nem csupán vendéglátásról, vendégek fogadásáról van szó. A rendezvénynek és előkészületének többtartalma abban rejlik, hogy a Bükön töltött napok alatt olyan lelkiekben gazdag programokkal és színvonalas eseményekkel kívánunk készülni, amelyeket vendégeink igazi útavalóként vihetnek magukkal, hogy a Szélrózsát követő napokban, hetekben, hónapokban is töltsék tudjuk a „jézusi találkozásokból”. Ebben a gondolatban lehet talán a legjobban megragadni a gyülekezeti és szervezői előkészületek mibenlétét, mivel a fizikai táplálékon kívül fontos sarokpontja a rendezvénynek a lelki táplálékban való bővelkedés.

Ez a felelősségteljes feladat számos önkéntes munkáját igényli. Az előkészü-

letek már 2017 elején elkezdődtek, és azóta is egy előre meghatározott ütemterv szerint haladnak. Hónapról hónapra rajzolódik ki a rendezvény keretét meghatározó kontúr, amelynek színes belső tartalmát megannyi esemény gazdagítja. Mivel országos programról van szó, az előkészület fázisai az egész ország területét lefedik. A közös munka az egyes fázisokon kívül sok kreatív gondolkodást és együttműködést igényel. Fontos az, hogy minden egyes részlet egy közös egészszé kapcsolódjon, így válhat a program mindannyiunk szívének-lelkének építőjévé. Célunk az, hogy a családosok és valamennyi korosztály megtalálja azokat a programokat, amelyekben töltsék és hitének elmélyülése elkezdődhet, folytatható, tovább erősödhet.

A téli hónapok feladatai között szerepel a fiatalok megszólításának ügynevezett roadshow-kampánya, melyben meghatározó a személyes jelenlétnek a ténye. A Szélrózsza-presbiterek az egyes evangélikus iskolákban áhítatot tartva vizik közelebb és teszik láthatóbbá a rendezvényt az ország több pontján.

Annak reményében szeretnénk előkészületi munkánkat végezni és imádságban vezetésünket, megerősítésünket kérni, hogy a jövő „szélrózsás nemzedékének” szívében a hit apró magocskáinak elültetése Bükön elkezdődjék.

TAKÁCSNÉ PAPP ERZSÉBET
Szélrózsza-munkatárs, Bük

■ Forrás: Dunántúli Harangszó, 2018. tavasz

TÜRMEZEI ERZSÉBET

Nekem az élet

Most a tavasz dalára hallgatók.
Körülölelnek könnyű illatok:
a föld szaga, az édes sarjadás.
Közel a húsvét, a feltámadás. –
Tavasz bolyong most erdön, réteken.
Dalol, az életről dalol nekem.
Útjára lenge barkaág hajol.
Az életről, az életről dalol.
A légből hangok halk hulláma ring:
„Az élet álmaink és vágyaink... –
Akarunk, égünk, vágyódunk, vagyunk.
Az élet sóhajunk és bánatunk...”
A légből hangok halk hulláma züg.
Tavasz dalol... a dala oly hazug.

Ajkamon könnyű, halk mosollyal én
állok rügyet fakasztó reggelén
a földszagú, idegen dal felett,
és Jézus, Életem, köszöntelek.
„Nekem az élet”? Te világ, te föld,
ne hidd, hogy színed, illatod betölt,
a színed, fényed, vágyad, illatod.
Minden virágod ideadhatod,
s lelkem kiált, sikolt epedve: Még!
„Nekem az élet Krisztus!” Ő elég.
Színed, virágod, terved, vágyadat:
tavaszi föld, a szívem megtagad.
Földszagú dal, zenghetsz a réteken,
én megtagadlak! Más az éneke.
Lelkemre hullnak fények, sugarak.
Megyek a kéklő tiszta ég alatt,
utamra hajlik barka, mirtuszág,
és zengem én az élet himnuszát,
az Életét... az Úrnak Krisztusát.

Már látótávolságban az idei Szélrózsza találkozó: július 25–29., Bük! Kövessük az eseményeket a Facebookon is! Megtaláljuk például a Bonum Tv Délelőtt című magazinműsorának azt az adását (február 27.), amelyben Pongrácz Máté, a Szélrózsza vezető lelkésze beszélt a találkozóról. Részletek: facebook.com/szelrozsatallkozo.

Mi is evangélikusok voltunk

Szeverényi János jegyzetlapja

Sok oka lehet annak, ha valaki elhagyja a felekezetét, gyülekezetét: például költözés, házasságkötés, helyi botrányok, elhalászás. Az ökumené idejét éljük. Évszázados küzdelmek, harcok, sok esetben vérontások után végre azt keressük a másik felekezetben, ami összeköt bennünket. Erre sarkallja az egyházakat az államegyház korszakának elmúltával a tömeges elvilágiasodás és közömbösség is. Ma nem az a legnagyobb kérdés, hogy ki milyen felekezetű, hanem az, hogy egyáltalán keresztyén-e, tartozik-e gyülekezethez, gyakorolja-e a hitét.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Számtalan jó példája van a különböző felekezetű lelkészek, gyülekezetek együttműködésének. Az elterjedté vált imahetek mellett szervezünk közös missziós, evangelizációs programokat országos és helyi szinten. Kreatívan vesznek részt a gyülekezetek, lelkészek a házasság hetén, az *Ez az a nap!* rendezvényen, a *BalatonNET-en* és más jelentős programokon. A börtön-, cigány-, kórház- és alkoholbeteg-mentő missziók csak ökumenikus nyitottsággal, összefogással működhetnek. Sok településen rendszeresen találkoznak a lelkészek, a gyülekezeti munkatársak.

Ugyanakkor a közeledésnek, a közös aktivitásnak vannak nehézségei, érzékeny pontjai is. A régi beidegződések még működnek: saját tanításunk, felekezetünk nagyobbra tartása, kegyes gög, elhalászás, egymás ellenében való prédikálás. Az elmúlt évtizedekben világviszonylatban és országonként konferenciákon, dialógusműhelyekben sikerült több kérdést tisztázni, rendezni. Előfordultak bocsánatkérések is. Tapasztalatom szerint a legtöbb közösségben megtalálhatók a keményvonalas felekezeti sovíniszták, a semleges középmezőny és a hídemberek.

Ez utóbbiak imádkoznak és tesznek az Isten akarata szerinti egységért. Nekik fáj a széttöredezettség, és egy lélekkel, egy szívvel munkálkodnak a misszióban.

A törésvonalak ma is léteznek: történelmi egyházak és szabadegyházak, karizmatikusok és antikarizmatikusok, a gyermek- és felnőttkeresztséget és csak a felnőttkeresztséget gyakorlók között. Napjainkban hangzott el egy nyilvános előadás: „A nagyegyházak a gyermekkorban elkövetett fejleöntéses csecsemőlocsolást végzik hit nélkül. Luther azért állt ellen az anabaptistáknak, mert attól félt, hogy a mozgalom túlnő rajta. Mi az igazság helyreállításáért vagyunk.” Ez nyilvánvalóan bántó, testvérietlen stílus. A legfájdalmasabb egy ilyen megnyilvánulásban az, hogy nem tiszteli, nem becsüli Isten munkáját a másik közösség életében.

Az elmúlt években sokan kerestek meg engem olyan kérdésekkel, hogy kinek van igaza a víz- és Szentlélek-kereszttség témájában. Némelyeket a felnőttbemerítkezésre és/vagy Szentlélek-keresztésre hivatkozva „hívogatnak” saját gyülekezetükbe más felekezetű testvéreink.

A közelmúltban elhunyt baptista Billy Graham, a 20. század talán legnagyobb hatású igehirdetője mondta: „Azért, hogy baptistává tegyek valakit, az utca másik oldalára sem megyek át, de hogy Isten gyermekévé segítsek valakit, a világ végére is elmegyek.” Graham könyveiben, igehirdetéseiben nem találtam annak nyomát, hogy a „hitvalló bemerítkezés” ügyét helyezte volna előtérbe.

Johannes Reimer világhírű baptista missziológus és miszionárius több alkalommal tartott előadást hazai ökumenikus rendezvényeinken. Ő lopásnak nevezte azt, ha valaki a felnőttbemerítkezésre hivatkozva csábít el egy keresztyént a saját felekezetébe. A gyülekezetplántálás nem azt jelenti, hogy más kertjéből gyűjtjük össze a palántákat. Isten emberei a mai kissé bolond időkben nem pazarolják idejüket, erejüket olyan harcokra, akciókra, amelyek nem üdvösségkérdések. A keresztség nem üdvösségkérdés, a hit viszont igen. A szükséges és minimális alap a Szentháromság Istenben való hit, a reformátorok által hangsúlyozott solák: egyedül Krisztus, hit, Szentírás és kegyelem. A vödörből vagy csónakból való elhalászással szemben a leghatékonyabb ellenszer az élő gyülekezet, az ihletett igehirdetés, az érzékeny lelkigondozás, a holisztikus közösségi misszió és élet. Itt van pótolnivalónk.

Egyik evangelizációs szolgálatom végén az evangélikus gyülekezeti terem ajtajában így köszöntek néhányan: „Mi is evangélikusok voltunk.” Annak csak örülni lehet, ha valaki bármely felekezetben is elkötelezett hívó életet él, de az elszomorít, ha nem maradunk hűségesek saját családunkhoz, elhívásunkhoz akkor is, ha gondok-bajok vannak vele. ■

Mit rejtenek a holt-tengeri tekercsek?

Dávid Nóra történész az iratok kutatásáról

1947-ben egy beduin kecskepásztor különleges tekercset és agyagtárgyakat talált egy barlangban a Júdeai-sivatagban. A lelet nagy jelentőségűnek bizonyult a Biblia kutatói számára. A mára előkerült több mint kilencszáz tekercset viasszal légmentesen lezárt, hosszúkás agyagkorsók őrizték, így maradhettek fenn több ezer éven keresztül. Dr. Dávid Nóra vallás- és ókortörténésszel, a Szegedi Tudományegyetem Ókortörténeti Tanszékének adjunktusával a kumráni tekercsek jelentőségéről, az iratok kutatásáról és a régészeti feltárásról beszélgettünk.

„A Holt-tenger nyugati partjához közel, Jerikótól mintegy tizenöt kilométerrel délre fekszenek a Khirbet Qumran néven ismert település romjai. A forró és terméketlen Júdeai-sivatag peremén, a föld egyik legmélyebb pontján található hely ma életelen, néma és kietlen vidék, amelynek csendjét csak az időről időre ideérkező turistabuszok utasainak lármája veri fel. Évszázadokkal ezelőtt egy napon erről a helyről indultak el sietve egy ősi zsidó közösség tagjai, akiknek itt volt a központjuk, és a környező sziklákat megmászva, az ott lévő tizenegy barlangban rejtették el a számukra oly értékes tekercset. A tekercsekért azonban senki nem jött vissza, így az elkövetkező közel két évezred folya-

mán elfeledve porosodtak a kumráni barlangokban” – olvasható Vermes Gézának *A kumráni közösség és a holt-tengeri tekercsek története* című, meghatározó jelentőségű könyvében.

– Miért érdemes napjainkban ezt a kérdéskört kutatni?

– Hetven esztendő telt el a holt-tengeri tekercsek legendás felfedezése óta – mondja Dávid Nóra. – Ez a kerek évforduló alkalmat ad a számvetésre, revízióra. A visszatekintés fontosságát támasztja alá az is, hogy az elmúlt évtizedekben jelentős változás állt be a tudományterület vizsgálati módszereiben és eszközeiben egyaránt. A technikai fejlődés nemcsak a tekercsek és a barlangok közelében

fekvő telep tudományos vizsgálatát segíti elő, hanem hozzájárul az így feltárt eredményeknek a kezdetinél jóval szélesebb kutatói és laikus érdeklődői körben való megismertetéséhez is. Mindez nagy lökést adott a kutatói hálózat fejlődésének is, a kezdeti pár fős, zárt csoportok helyett szerte a világon számos kutatócsoport, intézet, folyóirat, könyvsorozat és tudományos társaság foglalkozik mind a tekercsek, mind a Khirbet Qumran-i telep tanulmányozásával.

– Mi adja a tekercsek különleges jelentőségét?

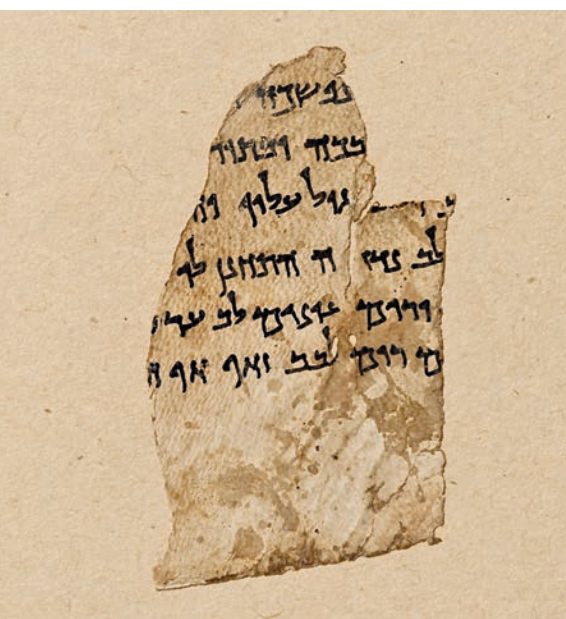
– A kumráni tekercsek a legkorábbi bibliai kéziratok, és egy külső forrásokból is ismert, a zsidóságon belüli csoport létezéséről tanúskodnak. A tekercsek által megismerhetjük a csoport életmódját, teológiáját és világképét. A héber bibliai könyvei mellett a második szentély korában – Krisztus születése előtt a hatodik és születése után az első évszázad között – keletkezett szövegek is előkerültek, például a *Jubileumok könyve*, *Henok könyve*. Továbbá olyan iratok, amelyeket a telepen élő közösség saját iratainak tekintenek. ▶

– Kik a szerzők?

– A tudomány mai állása szerint a szövegeket a Josephus Flavius és Philón által is említett esszénusok írták, akik Khirbet Qumranban éltek a második szentély korában, elhatárolódva a „fősodratú” judaizmustól, a jeruzsálemi szentélytől és papságtól. A tekercseket ők helyezték el a telep melletti barlangokban, majd amikor a telep a római hódítás sodrában, a zsidó háború végén elnéptelenedett, azok ott maradtak. Érdeemes tudni, hogy a kumráni szövegek magyar nyelven, kommentárokkal ellátva is olvashatók Fröhlich Ida professzor fordításában. A szövegek teljes angol fordítása elektronikusan is elérhető, a bibliai kéziratok átfogó kiadása *Biblia Qumranica* névvel folyamatban van.

– A teológia tudománya miként használhatja fel a tekercseken olvasható szövegeket?

– Nagyon sokat adnak ezek a szövegek a szövegkritikával foglalkozó kutatóknak. Segítenek megismerni a második szentély korának történetét, társadalmát, eszmerendszerét. Nagyon fontosak a tekercsek az úgynevezett apokrif/deuterokanonikus/pszeudoepigráf könyvek kutatása szempontjából is. Innen nyerünk például bizonyítékot *Tóbit könyvének* héber eredetijére. További különlegesség, hogy olyan szövegvariáns is előkerült, amelyet akár Jézus is ismerhetett.

– Mit tartalmaz pontosan a közel ezer tekercs?

– Nagyon sokrétű irodalom, egy csoport mindennapjai, teológiája, világképe tárul elénk. A kumráni tekercseket különböző csoportokba sorolják. A kezdeti, első kiadások utáni kategorizálás három csoportba rendezte az írásokat: bibliai szövegek – kivéve Esztert és Nehémiást –, apokrif iratok, korábban nem ismertek is, és a közösség saját iratai, „szektás” irodalom. Az utolsó kategória határait sok szöveg „átlépi”, a bibliai korpusz nem volt még lezárt egység abban a korban, így nem is lehet akként kezelni, a korábban nem ismert apokrif iratok egy része jó eséllyel szektáriánus is lehet. A tudomány mai állása szerint a szövegeket hét csoportba lehet sorolni: bibliai és apokrif szövegek; jogi szövegek; szabályzatok; magyarázatok és kommentárok; naptárak; liturgikus szövegek, imák, áldások, himnuszok; bölcsességirodalom és eszkatologikus szövegek.

– Mit mondhatunk Kumrán régészeti kutatásáról?

– A régészeti kutatás egyik alapprob-lémáját az adja, hogy nagyon nagy feldolgozatlan anyag létezik, ebből azonban csak kevés áll a kutatók és a nyilvánosság rendelkezésére. Emiatt sokan a rendelkezésre álló, feldolgozott anyag alapján valószínűként tüntetnek fel részeredményeket, sőt azokból messzemenő következtetéseket vonnak le. Amint láthattuk, a média persze nyitott minden újdonságra, a Kumrán szó hetven évvel az első tekercsek felfedezése után is azonnal magára vonja a figyelmet. Így lehet az, hogy bár a régészet szempontjából az elmúlt évtizedekben igazán áttörő jelentőségű felfedezés nem történt, és tulajdonképpen a mai napig De Vaux és Harding első megállapításait fogadja el a tudományos közvélemény, mégis máig szenzációként forog Kumrán neve a sajtóban.

– Milyen kérdésekre keres választ napjainkban a kutatás?

– A régészeti kutatást alapvetően az a kérdés foglalkoztatja, hogy volt-e kapcsolat a telepen élők és a tekercseket a barlangokban elhelyező emberek között, vajon ők tényleg az esszénusok voltak-e. A kutatás így e hármas kapcsolati reláción nyugszik: tekercsek–telep–esszénusok. A Kumránnal foglalkozó régészeti kutatások is e hármas materiális lenyomatát vizsgálják: a barlangok és az ott talált leletek – a telep – és a temető kapcsolatát. A telep és a tekercsek közti kapcsolatra a kerámiaanyag vizsgálata adhat választ, míg a tekercsek és bármilyen csoport/közösség/szekta kapcsolatára – vagy egyáltalán kilétére – a szövegek vizsgálata mellett a régészet oldaláról a barlangok és a temető és leletanyaga, főként a kerámia lehet segítségünkre.

– Hol tart most a feltárás?

– Eddig tizenegy barlangról adtak hírt a feltárások, de nemrég nagy bejelentés történt: megtalálták a tizenkettedik barlangot is. 2017 februárjában jelentette be a Héber Egyetem, hogy dr. Oren Gutfeld vezetésével újabb barlangot fedeztek fel, ahol minden bizonnyal tekercseket rejtettek el annak idején. A barlangban számos olyan tárgyat találtak – agyagedények, tekercsek átkötésére való bőrszíjak, a tekercsek becsavarásához használt textilmaradványok –, amelyek egyértelműen arra utalnak, hogy ebben a barlangban is tekercseket tároltak, minden jel szerint azonban a barlangot kifosztották. Egy olyan teker-

cset is találtak, amelyet írásra készítettek elő. Szöveg azonban sajnos nem volt rajta. A barlangban az 1950-es évekből származó eszközöket, például egy csákányt is találtak, amely szintén a kifosztás elméletét támasztja alá.

– Milyen többletinformációkhoz juthatnak a mai kor kutatói a hetven évvel korábban dolgozó kollégáikhoz képest?

– A technika fejlődése a kutatás új lehetőségeit is megnyitotta. A szövegek elolvasásában, különösen a rossz állapotú, nehezen kitekerhető tekercsek esetében nagy előrelépés volt egy számítógépes program alkalmazása – a Kentucky Egyetemen fejlesztették ki –, amely egy mikro-CT-felvétel alapján a háromdimenziós, erősen roncsolt, kitekerhetetlen tekercset kétdimenziós lapként, írott szöveggé állította helyre, ezáltal rekonstruálták annak szövegét a tekercs belsejében lévő részekkel együtt. A régészetben fontos információval szolgálnak a C14-es datálás eredményei, a DNS-vizsgálatok és a kerámialeletek vizsgálatában a neutronaktívációs analízis az egyes leletek, töredékek kémiai összetételének megállapítására. Ez különösen fontos annak vizsgálatában, hogy kapcsolatot találjanak a tekercseket rejtő agyagedények és a Khirbet Qumran-i telep között. A telephez kapcsolódó temetőben 2016-ban végeztek legutóbb ásatásokat, ekkor harminc sírt tártak fel. A csontok C14-es módszerrel, morfológiai és patológiai vizsgálatokkal történt elemzése arra vezette a kutatókat, hogy hangsúlyozzák a kumráni társadalom egyedi voltát, és alátámasztják a korábbi kutatási

eredményeket. A szövegek publikálása rohamosan felgyorsult a digitális technológia fejlődésével, jóval szélesebb kör számára váltak-válnak elérhetővé, kutathatóvá.

– Mi a nemrég megfejtett naptár jelentősége?

– Az idén január 23-án jelent meg a *The Times* brit napilap hasábjain egy cikk, mely arról számolt be, hogy a Haifai Egyetem kutatói több mint hatvan szövegtöredéket azonosítottak egy tekercs részeként. Ezeket összeállították és lefordították. A csoport mindennapjairól kapunk információkat e kriptográfiával – titkosírással – írt forrásból, az általuk használt naptárról, az éves ünnepnapokról. A legutóbb közölt tekercsen olvasható naptár egy 364 napos évet ír le. Ez a naptár tökéletes lehetett a használói szemében – a számmisztika szerint is, mivel négyvel és héttel is osztható a napjai száma –, hiszen ebben a rendszerben az egyes ünnepek mindig ugyanarra a napra esnek, míg a zsidóság által máig is használt holdnaptár esetében szükség volt és van az emberi jelenlétre is, például az új hónap kihirdetésében, az ünnepek pontos idejének megállapításában, mely az ókorban korántsem bizonyult tévedhetetlennek. Sokkal állandóbb rendet eredményez ennek a használata, mint a többi ismert naptáré. Ez különösen fontos lehetett a precizitásról és a szentség iránti tiszteletéről ismert csoportnak. A felfedezés szenzációs voltát azonban árnyalja, hogy a 364 napos naptárat évtizedek óta ismerjük a *Jubileumok könyvéből* és *Henok könyvéből* – a kumráni *Templomtekercs* és más művek is tartalmazzák vagy említik.

– A kumráni szövegek többsége héber nyelven íródott, de számos arámi és kevés görög nyelvű szöveg is előkerült. A tekercsek között találtak azonban olyanokat is, melyek titkosírással készültek. Miért írták őket így a szerzőik?

– A különböző titkosírások használata nem ritka az ókorban, gyakran alkalmazták a vezetők, még akkor is, ha olyan dologról írtak, amely mások számára is ismert volt. Céljuk többnyire az volt, hogy ezzel is státuszukat hangsúlyozzák, kitűnjenek az átlagból. A szöveg szerzőjének a titkosírás használatával az lehetett a célja, hogy megmutassa, a többséggel szemben ő ismeri a titkosírás kódrendszerét.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Aki megeleveníti a bábokat

Előad, tanít, zsűrizik Krista Anita bábművész

Olyan szenvedéllyel beszél a bábozás fortélyairól, hogy aki hallgatja, kedvet kap, hogy közelebbről megismerkedjen e különleges műfajjal. Krista Anita bábművész és bábkészítő nemcsak a Budapest Bábszínházból lehet ismerős az olvasóknak, hanem az Evangélikus Hittudományi Egyetemen tartott képzéseiről, valamint az országos evangélikus báb fesztivál zsűrijéből is. Az idén március 3-án rendezett fesztivál alkalmával beszélgettünk.

„A bábjáték azért hatásos, mert képszerű, s ez megfelel a gyermek vizuális beállítottságának. Dramatikus, mint ahogyan az ősi-átélési, megelevenedési forma is dramatikus. Az álom, az ábrándozás is dramatikus. [...] Az érzelmek kivetítését, lereagálását biztosítja – egy jó bábdarabon keresztül elfojtásokat, vágyakat, indulatokat lehet kiélni; erősnek, hatalmasnak, csodálatosnak, hősnek lehet lenni, büntetni és jutalmazni lehet. S mindezt úgy, hogy a valóságban nincsenek következményei. A negatív indulatok levezetődnének, feloldódnak, megtisztulás jön létre. Az indulat levezetése után pozitív indítékot és problémamegoldási lehetőségeket

nyújthatunk a gyermekeknek a bábjátékon keresztül” – fogalmaz *Bábjáték és pszichológia* című tanulmányában Polcz Alaine.

Ezzel a szemlélettel ismerkedtünk meg a gyakorlat oldaláról Krista Anitától. Beszél arról is, hogy a hittanításban milyen lehetőségei vannak a bábozásnak.

Út a bábokhoz

Krista Anitát már gyermekként rendkívül vonzották a különböző textilek. Legjobban a nagymama varrógépe mellett szeretett lenni, ahol a fonalakat, az anyagokat figyelte, tapintotta, aztán már kicsiny gyermekként formálta is őket, a legkülönfélébb bábukat alakítva ki belőlük, majd később ezeket életre is keltve. Innen, a nagymama széke mellől ébredt az a szenvedély, amely a bábozáshoz vezette. Nagymamája – talán érezve unokája vonzalmát – többször elvitte bábszínházba, így a kisgyermek láthatta, ahogy a kiváló művészek élő előadási szereplőkké alakítják a bábtárgyakat.

Gimnazistaként azonban a színek is nagyon vonzották őt, így egy ideig a képzőművészet felé tekintgetett. „Ez lehet az oka annak, hogy a bábozáson túl a bábok készítését is nagyon szeretem. Folyamatosan gyűjtöm a különlegesebbnél különlegesebb textileket, hogy később bábok formájában életre keltsem” – fogalmaz.

Fiatal felnőttként Londonba ment, ahol zsonglorködni tanult, majd tudását New Yorkban is kipróbálta. A bábozás rejtelseibe igazán a nagy bábhagyományokkal bíró Prágában merült el, ahol különböző fortélyokkal ismerkedhetett meg. Idehaza a Kolibri Színház volt a ki-

indulópont, majd a Budapest Bábszínház stúdiójában képezte tovább magát, ahol mind a mai napig művészként dolgozik. A bábszínház mellett kollégájával, Tatai Zsolttal saját előadásokat is tartanak, és ezekhez mindig saját készítésű bábokat használnak.

Bábozó teológushallgatók

A felnőttképzésbe Granasztói Szilvia művésztanár – maga is bábjátékos, több kiváló báboskönyv szerzője – vezette be Anitát. Először a rákospalotai leánynevelő intézetbe mentek közösen, a bábterápia útján igyekeztek segíteni a hátrányos helyzetű, sok szempontból kiszolgáltatott fiatal felnőtteknek. Anita oktat a Wesley János Lelkészképző Főiskolán Granasztói Szilvia mellett, igyekszik tapasztalatait átadni az új pedagógusnemzedékeknek. Mindemellett aktív munkatárs a Baltázár Színházban is, Magyarországon az egyedüli hivatásos színtársulatban, amely értelmi sérült színészekből áll.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szabadon választható tanegységként 2012-ben indította meg a bábképzést a lelkész és hittanár szakos hallgatóknak, Krista Anita volt a tantárgyfelelős. Mint mondta, a felnőttképzésben korábban már látta, hogy a pedagógiában nagyon hasznos az e területen megszerzett tudás, így biztos volt benne, hogy a teológián tanulók is hasznosítani tudják majd.

„A báb eszköz lehet a végzettség kezében, amellyel az átadandó tudásanyagot színesíteni tudják” – vallja. A hallgatókat a képzés során a bábkészítés fortélyaira, valamint számos bábozási technikára is megtanította. „Minden óra dramatikus játékkal kezdődött. Jó volt látni, hogy a teológusok milyen jó közösséget alkotnak. Az órákon különböző bábtechnikákat is megmutattam. A kurzus résztvevői megismerhették, hogy különböző

előadásokhoz milyen előadásmódokat érdemes választani” – meséli.

Kesztyűs bábót, botbábót és bunraku típusú bábót is készítettek. „A hallgatók nagyon szerették a ma nagyon népszerű bunraku típusú bábót. Ennél a technikánál a báb és mozzgató együttesen van jelen, az utóbbi hátulról mozzgatja a bábót. Ez a technika azért is izgalmas, mert egy báb részletgazdag mozzdulatait több bábos összehangolt mozzgatása hozza létre, így különleges lehetőséget nyújt arra, hogy több ember együttműködése létrejöhessen.” Vagyis a bábozás nemcsak az előadás és a tanulás miatt hasznos pedagógiai eszköz, hanem lehetőség arra is, hogy egy közösség összekovácsolódjon.

Gyülekezetépítő hatás

Tavaly különösen nagy örömmel látta – mondta a bábművész –, hogy korábbi tanítványa, a nagyvelegi evangélikus lelkész, Bence Győző kiválóan felkészült csapattal érkezett az országos evangélikus bábfesztiválra. „Egy oktatónak a legjobb visszajelzés az, ha korábbi növendéke kreatívan és a saját csoportjához igazítva viszi tovább azt a tudást, amit megszerzett. Ezzel találkoztam Győzőék kiváló előadásában” – mesélte örövendve.

Több alkalommal tarthatott képzést a teológián kívül is, a budapesti Rózsák terén működő evangélikus kollégiumban hittanároknak és pedagógusoknak. „A bábozás lehetőség a pedagógusok, lelkészek kezében arra, hogy minél színesebben és élménygazdagabban tudják a tananyagot átadni, valamint közösséget

formálni” – vallja, hozzátéve, hogy meg látása szerint sokkal több ilyen képzésre lenne szükség ahhoz, hogy a bábozást mint pedagógiai eszközt az egyház minél jobban ki tudja használni.

„Örömteli lenne, ha egyre több lelkész felfedezné a bábművészet oktatási és közösségépítő lehetőségeit. Nem az az egyedüli út, hogy a lelkészek vezetik a bábcsoportot, az is nagyon jó, ha ők megtalálják azokat a munkatársakat, akik örömmel mennek képzésre, és indítanak utána bábcsoportot a gyülekezetekben. Az eredmény garantált: a gyermekek szeretik az ilyen művészeti tevékenységet, örömmel tanulják meg így a bibliai történeteket, és a szülők is szívesen viszik a gyermekeiket ezekre a foglalkozásokra” – mondta a művész a bábozás gyülekezetépítő hatásáról.

„A bábkészítés során a diákoknak el lehet mondani, hogy milyen bábót készítenek, hogy ki az a szereplő, akit most megformálnak, hogy milyen világban játszódik a történet. Mivel a gyermekek maguk készítik a bábokat, ezért ezekre az információkra odafigyelnek, máshogy jegyzik meg őket. A báb előadás előkészítésénél a zenére is kitérhetünk – láss csodát, a gyermekek még a számukra talán idegennek tűnő orgonazenét is sokkal jobban megszeretik, ha az egy ilyen előadáson hangzik el. Pláne, ha elmondjuk, hogy miért fontos ez a zene. A bábjáték összetett műfaj, ahol a bábművészet, a képzőművészet, az iparművészet mellett a zeneművészetnek is nagy szerepe van. A zene jelenléte a báb előadásban felerősítheti, színesítheti, értelmezheti, tagolhatja az előadást...”

■ GALAMBOS ÁDÁM

Autizmusról testközelből

Idén április 2-án a húsvétot ünnepeljük, ami teljesen rendjén való. Ha azonban olvasóink aznap látnak valahol egy kékbe öltöztetett parkot, egy kékkel kivilágított épületet vagy egy kék zászlócskával vonuló kis csapatot, akkor jusson eszükbe: az autizmus spektrumzavarral élők világnapja is van.

Én is gondolni fogok rá azon a napon is, hiszen életem egyhatod részében egészen közeli kapcsolatba kerültem ezekkel az átlagostól eltérő fejlődésű emberekkel, gyerekekkel. Nemcsak a saját kisfiam, hanem a korosztályába tartozó sok más gyerek, néhány fiatal, egypár felnőtt személyében láthatok bele az életükbe. És mondhatom, nem könnyű még ma sem másmilyennek lenni.

A tipikusan fejlődőkéttől eltérő érzékenységeik sokszor különösnek láttatják őket, pedig ha jól meggondoljuk, bennünk, többiekben is van egy-egy csipetnyi különbség. Egy barátom nem hord zoknit, egy másik mániásan rendes, egy harmadik kavicsot gyűjt, egy következőt zavarja a hangos zene. Ha mindezt együtt produkálja valaki, talán már feltűnne, hogy furcsa.

Engem már nem ráz meg, sőt gyönyörködtet, amikor a gitárommal nekik zenélhetek. Egy puha szőnyeggel borított teremben körbeültetjük az esőmanóinkat, akik természetesen éppoly különbözőek, mint a többi gyerek. V. azonnal lekapja a zokniját, ha megszólal a zene, és lábujjhegyen lejtve kecses táncba kezd. Z. előre-hátra hintázik, az arcán nem rezdül semmilyen izom, de a szeme ragyog. M. a földön hempereg, gurulgat. Ha letettem a gitárt, meg fogom csikizni, már előre várom a gurgulázó kacagását. D. izeg-mozog, minden sarokba benéz, aztán székekből egy jól elkülöníthető kis kuckót épít magának, oda húzódik be, és elmélyülten hallgatja a dalokat.

G. a számítógépen kivetít minden szót, amelyet megértett a dalból. *A part alatt* – ezt az éneket hallgatják, amelyben a kenyér útját követjük a búzatáblától az asztalunkig. Ő viszont egy hatalmas bolhát keres éppen nagy koncentrációval. (Aki ugye „hányja a székérre”.) Néha odajön, és megkérdez valami félreérthető dolgot – például hogy mit hány a bolha, és hogy fertőző-e ez, vagy csak gyomorrontás következménye –, csak úgy tisztázásképpen.

D. csak fél füllel figyel. Épp egy autópálya-leágazót tervez mérnöki pontossággal. A szögmérővel kétszer is ellenőrzi, hogy rendben van-e. T. egy zsákot morzsolgat. Több zsákocskája is van mindenféle magokkal. Megnyugtatja, ha göngyölgetheti őket. F. szemmel láthatóan nagyon boldog. Önfeledten ugrál, a kezeivel úgy röpköd, mint valami kis madárfióka. B. szűri a hangokat. Két kezét a fülén tartja, csak néha emeli el onnan óvatosan, be-beeresztve egypár hangot. De a viláért se maradna le ezekről az estékről. Jó itt lenni, azt mondja, hiszen ebben a teremben szinte semmi nincs a falon, és még bűdös sincs.

Ők ilyen közönség. Különös, érzékeny és nagyon szerethető.

A hétköznapokban is ilyenek. Nagy tisztelettel kell kezelnünk őket, hogy otthon érezzék magukat a mi másmilyeneknek berendezett világunkban. Kevesebb ingernek, színnek, hangnak, illatnak kellene érnie őket, hogy ne legyen számukra fájdalmasan fárasztó az élet. Talán éppen a bonyolultságunkból menekülnek a maguk jól kiszámítható, aprólékos pontossággal feltérképezett kis világába. Általában van valami, ami rendkívül mélyen érdekli őket, amit kitanulnak, és ami ezért nagy biztonságot ad nekik.

A mi kisfünk például ágakat szed. Pontosabban nyírfaágakat. Még pontosabban leveles ágakat, ha lehet, kicsi levelekkel. A napirend, amely minden előre várható programot jósolhatóvá tesz számára, fontos része az életének. És a terveknek igen lényeges elemük a kiszámítható ágszedés. Mikor, hol, kivel, hányat fogunk szedni. Ezek az ágak aztán bekerülnek az ágya melletti dobozba, mert szereti az illatukat és a fogásukat; nagyon lelkesen át-meg átszámolja őket, és jaj nekünk, ha páratlan számú ág van otthon. Akkor azonnal felkerekedünk, meg sem állunk egy nyírfaig, hogy orvosoljuk a bajt.

Mindez persze különös egy egyébként bájos, nyílt tekintetű, mosolygós, beszédes nyolcéves kisfútól, aki szeret olvasni, ze-

A SZERZŐ FELVÉTELE

nét hallgatni, ügyes matematikából, versmondásból, boldogan lovagol, szánkózik, biciklizik, érdeklik a háziállatok és a növények. Na jó, mondjuk, rajzolni nem szeret, de hát van ilyen. Én például fociban voltam legendásan reménytelen eset.

De ha jobban meggondolom, nem jártunk mi rosszul. Ismerek körforgalmak, vécék, órák, harangok, vízvezetékcsövek iránt mániásan érdeklődő gyerekeket és fiatalokat is az autisták között. És azt hiszem, ezeknek a családoknak sem lehet egyszerű olyan programot találni, amely kedvez a gyerekeknek, és még a többiek is kibírják.

Azért valljuk be, vannak nehezebb napok nálunk is. Gondoljanak csak bele. Ott van például a tél, amikor a fák nagy része elhullatja a leveleit. Mi pedig rójuk az utcákat, megyünk nyírfaától nyírfaig. Azon nincs levél, amazon túl magas van. Nem vagyok az átlagnál alacsonyabb, de gyakran érzem úgy magam, mint Malacka a *Micimackóban*. Ugrálok, nyújtózok, pipiskedek, semmi eredménye.

„Anyá, vegyél a nyakadba, akkor el-
érjük” – ajánlja a fiam. Két-három éves
koráig ez teljesen rendben volt, de most,
hogy a súlya meghaladta a huszonnyolc
kilogrammot, már nem olyan lelkesen
emelgetem. Körülnézek, hátha van a kö-
zelben egy őrangyal. Egyszer megesett
velünk, hogy odalépett hozzánk egy ma-
gas fiatalember, és lehúzott egy ágat a
fiamnak, de hát úgy tűnik, az eset egyedi
volt.

Végül mégis felültetem a vállamra
Misut. Nyújtózkodik, nyújtózkodik, hiába.
„Anyá, ugráljunk!” – javasolja olyan vá-
gyakozó hangon, hogy elgondolkodom az
ugráláson. De hiába, nem megy. Egyszerű-
en nem vagyok rá képes. Viszont nagyon
röhejesnek érzem magam. Ráz a nevetés.
Elképzelem, hogy nézhetnének ki. Egész
jól is érezném magam, ha nem lenne ilyen
nehéz a gyerek. De most! Most mintha
könnyebb lenne.

Jaj, ne, ez felállt! Egyensúlyozik a vál-
lamon. Kapaszkodik a lengedező faágak-
ba. „Anyá, nézd, már csak egy kicsi kell,
és elérem!” – rikkantja boldogan. Levegőt
venni sem merek, nemhogy megmozdulni.
Görcsösen szorítom a bokáját, ami ugye
teljesen fölösleges. Ha leesik, akár előre,
akár hátra, biztosan nem bírom elkapni – a
súly és a lendület, ugye.

Újra elképzelem magamat meg őt.
És beugrik, honnan jöhetett neki az ih-
let. Hétféteken lovagolni jár, és Szellőn,
a meglehetősen terjedelmes és nyugodt
terápiás pónin szokott felállni. Ez rám néz-
ve persze nem túl hízelgő hasonlóság, de
mindegy, csak épen lejusson.

Most jól fülön rúgott a jobb lábával, de
a jajgatásomat elnyomja a boldog kiáltása:
„Anyá, nézd, négy ágat szedtem, és mind
leves!” A szemüvegem előtt két milliméter-
rel megpillantom a ronda, összezsúrt
tavalyi faleveleket, az orromban érzem a
nyírfá jellegzetes illatát, és valahogy átjár
a diadal érzése.

A napokban olvastam újra Homoki
Nagy Katalin *Lábrázó* című írását. Egy meg-
állóban várakozó kisgyerek unalmában
rázogatja a lábát, amivel ugyan senkinek
sem árt, de az őt kísérő felnőttek korhol-
ják, zavaróan feltűnőnek ítélik ezt. Amikor
felteszik a kérdést, lát-e más lábrázót is a
környéken a gyerek, az író dacosan és lel-
kesen beszáll lábat rázni.

Sokat gondolkodtam azon, vajon Jé-
zus velünk tartana-e ágat szedni – és azt
hiszem, csatlakozna.

■ FÜLLER TÍMEA

Keresztútalkotások

Fotókiállítás a budapesti bazilikában

**„A szeretetből fakadó jószág tanúságtétele láthatóvá teszi a nem láthatót” – fogalmaz Maria de Faykod. A kegyelmen alapuló jézusi szenvedés aján-
dékára mutat rá a szobrászművész tizenhét stációból álló, monumentális
lourdes-i keresztútja. A budapesti Szent István-bazilikában március 26-tól
a művekről készült fotók mutatják be a szenvedéstörténet stációit.**

„Krisztus, a megtestesült Ige felveszi a
kereszt alakját. Karjai beleolvadnak a
horizontális világba, teste vertikális moz-
dulatba lendül. Íme, az isteni terv szerint
feláldozott húsvéti bárány mint valódi
táplálék és éltető lélek” – fogalmaz a
szobrász, Maria de Faykod.

A Béres Alapítvány támogatásával
Pannonhalma, Pécs, Máriaopcs, Székes-
fehérvár és Esztergom után Budapest
a helyszíne a Franciaországban élő,
magyar származású szobrászművész,
Maria de Faykod keresztútalkotásait
bemutató tárlatnak. (Elsőként a Pesti
Vigadóban volt látható február–márci-
usban.) A 2008-ban Lourdes-ban felava-
tott keresztútsorozat 2003–2008 között
készült. A több mint száz tonna carrarai
márványból megformált szobrok túllép-
nek a klasszikus, tizenhét stációból álló
keresztútagoláson, és a feltámadást is
megjelenítik.

A nagy méretű fotók és az alattuk
található bibliai idézetek, valamint a
szobrász vallomásai kalauzolják végig a
látogatót a stációkon. A reprodukciókon
látszik az egyik legnemesebb márvány
kemény anyaga és a finoman megmun-
kált formák nemes megoldásai, közelebb

juttatva a nézőt az üzenethez: az áldozat-
hoz és az isteni irgalomhoz.

A reprodukciók segítségével meg-
elevenedik az értünk is történt krisztusi
szenvedés. Látjuk, szinte érezzük a kint,
amely az égbe kiált, hogy általa a szeretet
áradhasson ránk. „A kereszt olyan fát for-
mál, melynek csúcsát vonzza az ég” – ol-
vassuk az egyik táblán a szobrásztól. Egy
másik táblán szintén az alkotó vallomása
található: „Amikor az ember a sötétség
legmélyére merül, Isten megőrzi benne
a remény egy szikráját, hogy lehetősége
legyen felemelkedni a fény ösvényére.”

Maria de Faykod alkotásai valóban
ezzel találkozhatnak. Az áldozat és a ke-
gyelem üzenetével, a remény megfogal-
mazásával. A reprodukciók és a szövegek
együttese megőrzi az örömhír üzenetét,
kapaszkodót nyújt a nézőnek, hogy át-
élhesse, megérezhesse és elfogadhassa:
Krisztus keresztje a mi kegyelmünk.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A lourdes-i keresztút szobrainak fotó-
kiállítása Maria de Faykod alkotásai.
Budapest, Szent István-bazilika, már-
cius 26-tól május 22-ig.

FOTÓ: DE FAYKOD MŰZÉUM

Német ajkú evangélikusok Szepetneken

Az aprófalvas Zala megyében a nagyobb települések közé tartozik a Nagykanizsától mindössze öt kilométerre délnyugatra fekvő Szepetnek. Kedvező földrajzi elhelyezkedése következtében évezredek óta lakott hely. Az evangélikus szempontból szörványvidéknek tekintendő megyében itt van az egyetlen német gyökerű evangélikus gyülekezet. A történelmi Vas vármegye nyugati részéből – a trianoni béke után Ausztriához csatolt Kukmér, Némethidegkút, Drumoly és más községekből – érkezett mintegy ötven család 1757-ben lelt a településen új otthonra.

A lélekszámát tekintve mára két számjegyre zsugorodott szepetneki lutheránus közösség a 19. században és a 20. század első felében élte virágkorát. Akkoriban – 1900-ban –, Szepetnek ötvenöt évi anyáskodása mellett érett nagykorúvá a nagykanizsai gyülekezet. Ám száz év sem adatott számukra az önálló, külön élethez. 1998-tól egymás kebelére hajolva, nevüket megtartva – Nagykanizsa–Szepetneki Társult Evangélikus

Egyházközség néven – gyakorolták hitüket az itteni evangélikusok. Tizenöt évig tartott ez az együttlét. A társadalmi változások okozta nehézségek újabb, szélesebb kényszerkapcsolat létrehozását követelték. Ezért lett társuk a vend (*muravidéki, illetve Vas megyei szlovén – a szerk.*) eredetű Sand gyülekezete 2013-ban.

Az észszerű megoldás nem vitatható. Az új nevet – Nagykanizsa és Környéke Társult Evangélikus Egyházközség – azonban keserű szájjal ízlelgetem. Kereszteléselem és konfirmációm helyszínének neve lekerült egyházunk térképéről, bár múltja eltörlhetetlen.

Német nemzetiségű evangélikusok

Tény, hogy Zala megyében itt, Szepetneken élt legtovább – sőt él ma is – a német identitás. Hogyan maradt fenn az a kis közösség, amelyet ma Szepetneken evangélikusnak és német eredetűnek mondhatunk?

A település 1744-ben gróf Batthyány Lajos nádor birtoka lett, az ő nevéhez fűződik az 1757. évi betelepítés német ajkú, nagyobb részben ágostai hitvallású evangélikus családokkal. Ős- és dédapáim és -anyáim nevére bukkanok az érkezők adatai között...

Szepetnek evangélikus és német sziget volt Zala megyében a környező katolikus német falvak „elmagyarosodása” után is; a 20. század első évtizedéig tudatosan előkészített magyarosítás itt nem történt. Az evangélikusok családi és közösségi kapcsolataikban a német nyelvet használták, a múlt század közepéig a házasságokat – nagyjából – saját felekezethez tartozóval kötötték. Az evangélikusok ehhez többnyire szepetneki társat választottak, vagy ha ez nem sikerült, evangélikus községekben kerestek kapcsolatot még akkor is, ha ilyet csak távol találtak.

A mai állapotra – egyebek mellett – a társadalmi körülmények megváltozása, a 20. század elejétől divattá vált „egyke” és a természetes asszimiláció vezetett.

Virágzó gyülekezet

A szepetneki evangélikusok adatait kezdetben a helyi katolikus egyház anyakönyveiben jegyezték be. Istentiszteletre a legközebb fekvő Surd és Nemespátró gyülekezeteibe jártak, majd fiókegyházként Surdhoz csatlakoztak. 1795-ben fából imaházat és iskolát építettek, 1796-tól leánygyülekezetként, licenziátusmesterek vezetése mellett élték vallásos életüket. Kis János püspök 1814-ben Surdon tartott vizitációja idején a Surd székhelyű, 826 lelket számláló egyházközség (Surd, Belezna, Liszó, Szepetnek) legnagyobb gyülekezete volt Szepetnek.

1825-ben önállósult a helyi evangélikus közösség. Ekkorra már felépült (1817–1822) a ma is álló templom, amelyhez a tornyot 1832–1834 között emelték. Az oltárkép a Golgota hegyén imádkozó Jézust ábrázolja. Az oltár és a szószék között német

nyelven ez olvasható: „Seid Täter des Wortes und nicht Hörer allein.” („Az igének ne csak hallgatói, hanem követői is legyetek.”)

A szepetneki evangélikus anyakönyvet 1820-tól vezetik. A Bebők András lévita tanító által megkezdett matrikula 448 személy nevét – és többnyire korát is – tartalmazza családok szerinti bontásban. Abban az időben hatvan család és nyolc egyedülálló személy alkotta a leánygyülekezetet.

A 19. század utolsó harmadában virágkorának legszebb éveit élte a szepetneki evangélikusság. Gyurácz Ferenc püspök 1899-ben tartott vizitációjának jegyzőkönyvéből kitűnik, hogy a gyülekezetet „nagyfokú hitbuzgóság és egyházszeretet” jellemezte. A kétszáznegyven ülőhely vasárnapról vasárnapra megtelt, „talpalatnyi hely nem maradt üresen” a megnagyobbított és karzattal ellátott templomban. Az ifjúságnak csak állóhely jutott. A lányok az oltártól a kijáratig megtöltötték a két pados közötti területet, a fiúk pedig a hatalmas karzaton szoroskodtak. Hasonló mértékű volt a gyülekezet tagjainak egyház iránti áldozatkészsége is.

Önkéntes magyarosodás

Másfél évig szolgált Wéber Sámuel mellett káplánként Varga József; a jó szónoki képességekkel megáldott segédlelkész nevéhez kapcsolódik a gyülekezet életének egyik fontos eseménye, az „elmagyarosítás”. Az 1904. október 2-án tartott gyülekezeti közgyűlésen Varga felvetette, hogy „utódjaik érdekében a magyarosodásnak vessék meg az alapját”. Szavai meghallgatásra találtak, és a következő határozat született: „A gyülekezeti tagok a mai határozattal egy emlékkövet állítanak maguknak az utókor előtt, hogy megvetették alapját a szepetneki ág. h. ev. egyházközösség teljes magyarosodásának. A nemes érzéstől áthatva a gyűl. közgyűlés [...] egyhangúlag kimondja, hogy:

1. Az istentiszteletek felváltva magyarul és németül tartandók.
2. A temetési szertartások tisztán magyar nyelven történjenek.
3. A kereszteleési szertartás szintén magyar nyelven történjék, úgyszintén az esketés is.

4. Az úrvacsora kiosztása magyar istentiszteleten magyar, német istentiszteleten német beszéd keretében történjék.

5. A vallásoktatás az iskolában a mai folyó tanévtől kezdve magyar nyelven történjék, és ezzel az iskolának a nyelve teljesen magyar. A jelen tanévtől a kezdőkkel már a magyar ABC fog taníttatni. A vallásoktatáshoz szükséges könyvek a tanulók szülei által beszerzendők!”

Kapi Béla püspök 1923. október 29-én egyházlátogatást tartott a gyülekezetben. Felidézhető az iratokból, hogy az evan-

FOTÓ A SZERZŐ ARCHIVUMÁBÓL

Zsánerkép Szepetnekről az 1940-es évekből

gélikus gyülekezet és a falu többségét kitevő katolikus felekezet tagjai között barátságos viszony van. A gyülekezetben nincs gondozásra szoruló szegény. Az egyház épületei jó állapotban vannak. Az Amerikába való kivándorlás a gyülekezetet nem érintette.

A politika sodrában

A magyarosítás egyszerű, ellenzés nélküli megvalósítását a későbbi történések nem igazolták vissza. Seregély István lelkész úgy alakította az istentiszteletek rendjét, hogy vasárnapról vasárnapra felváltva magyar és német istentiszteletet tartott. Később ez a magyar istentiszteletek javára változott, ugyanakkor az 1938-tól érvényesülő pártpolitika hatására sikertelen kísérletek történtek az iskola erőszakos „elnémetesítésére”. Sőt a lelkész a „pálfordulásával” a Volksbundba (*Magyarországi Németek Népi Szövetsége – a szerk.*) szervezte a hívek egy részét; közülük száznegyszázötven személy (huszonhárom család) 1944 decemberében elhagyta az országot. Tömeges kitelepítés azonban nem érintette a gyülekezetet, mert csak egy személy került a listára. Az internálások, kilakoltatások és birtokelkobzások viszont még a politikailag kevésbé exponált családokat is érintették.

„A múlt a jövő tükré”

A 20. század végére a szepetneki német nemzetiség asszimilálódott, de őseik rendszeretét és szorgalmát örökölték az utódok, és őrzik, ápolják emléküket is. Az iskolában 1973 óta van német nemzetiségi nyelvoktatás, a faluban 1994-ben német kisebbségi önkormányzat alakult. Húsz éve új gyülekezeti ház épült. A 2012-ben kívül-belül felújított, két évszázados templom harangjai vasárnapról vasárnapra hívogatják az egyre fogyó híveket.

2016 augusztusától a falu magyar, német, horvát és roma nemzetiségeinek „kincseit” bemutató kis múzeum – állandó kiállítás – várja az érdeklődőket. A reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának tiszteletére 2017. október 20-án az evangélikus templomban kezdődött az ünnepi megemlékezés, majd az adventig tartó, *Hitben és szeretetben* című, nagy szakértelemmel megrendezett, példát adó kiállítás megnyitásával folytatódott.

Istennek hála, még tart a kegyelmi idő!

■ DR. JÁNI JÁNOS

Partnerei akarunk lenni a társadalomnak

A diakónia mint missziós módszer

Miközben Krisztus nevében szolgálunk, partnerei akarunk lenni a magyar társadalomnak abban, hogy a közösség jobb minőségű életet tudjon biztosítani a fogyatékos, idős, rászoruló embereknek. Így összegezte az evangélikus diakónia talán legfontosabb célját Gregersen-Labossa György. A Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Bizottságának elnökét, szombathelyi lelkészt annak apropóján kérdeztük, hogy idén év elején újabb ápolási intézmények működtetését vette át az államtól az evangélikus egyház.

– Kértük vagy kaptuk az államtól az újabb feladatot?

– Az evangélikus egyház, más történelmi egyházakkal együtt, még 2015-ben tárgyalásokat kezdett a kormányzattal állami szociális intézmények egyházi kezelésbe adásáról. A kormányzat kereste meg az egyházakat, mert úgy gondolta, az idősek, a fogyatékosok bentlakásos ápolásában, illetve a szociális gondozásban évszázadok óta nagy tapasztalattal és szakértelemmel bíró egyházaknak a korábbinál nagyobb teret kell engedni ezeken a területeken. A tárgyalások lezárulását követően az evangélikus egyház 2017 őszén már át is vehette a Veszprém megyei Devecserben található intézmény működtetését.

– Milyen megfontolás alapján választottuk ki, hogy hol és melyik intézményt vesszük át?

– Csak ott vállaljuk át állami intézmény működtetését, ahol aktív gyülekezetünk, illetve az adott intézmény vonzáskörzetében már működő diakóniai intézményünk van. Vagyis nem hozunk létre új intézményeket, hanem az újonnan átvett otthonokat a meglévőkkel hálózatba integráljuk. Ez egyrészt működtetési előnyöket eredményez, hiszen az anyaintézményben meglévő infrastruktúra, valamint az ott régóta folyó, magas színvonalú szakmai munka jelentős támogatást nyújthat a frissen befogadott intézmények működéséhez. És legalább ennyire fontos az is, hogy a jól működő gyülekezetek, az azokban dolgozó lelkészek kiterjeszthetik egyházi szolgálatukat az adott intézményben. A lelkészek számára ez új és szerethető feladat, a gyülekezet pedig látja, hogy a Krisztus irgalmas tanításából fakadó, embertár-

saink támogatására irányuló keresztény kötelességünkről nem csupán beszélünk, hanem gyakoroljuk is. Kellően szilárd lelki háttér nélkül nem lehet eredményes diakóniai munkát végezni.

– Az egyház szempontjából mi lehet az egyre gyarapodó diakóniai intézményhálózat hozadéka?

– Híveink száma egyre csökken. A kedvezőtlen tendencia mérséklésének egyik eszköze lehet, ha erősítjük egyházunk társadalmi jelenlétét, láthatóságát, s az intézményekben folyó, magas színvonalú, eredményes munka nagyban hozzájárulhat ehhez. Nem is szólva arról, hogy erősödhetnek a helyi gyülekezetek, a lelkészek pedig hosszú távra kaphatnak értelmes, teológiai megalapozott feladatot ott, ahol a gyülekezetek lelkészt eltartó ereje egyébként gyengül. Nyilvánvalóvá kell tennünk, hogy partnerei akarunk lenni a társadalomnak, függetlenül attól, hogy éppen melyik politikai erő irányítja az országot; persze – és ezt fontos hangsúlyozni – a mostani kormányzat együttműködési szándéka az egyházakkal páratlanul mondható a rendszerváltás óta. Nekünk mindig arra kell törekednünk, hogy minél többet tehessünk a helyi közösségekért, a segítségre szoruló testvéreinkért, az embertársért. Természetesen nem azért vesszük át intézményeket, mert azok már végképp tönkrementek, alig-alig üzemeltethetők. A kormányzat

azért kereste meg az egyházakat ezzel a feladattal, mert úgy véli, hogy az egyházak a jelenleginél jobb minőségű életet tudnak biztosítani a rászoruló embereknek. Vagyis az átvett intézményekben nem válságmenedzselés kezdődik, hanem valódi lelki és szakmai építkezés.

- A devecseri otthon átvétele után mi volt a következő lépés?

- A Déli Egyházkerület egyik legerősebb diakóniai bázisának tekinthető Szarvas körzetében vettünk át az államtól intézményeket, Dunakeszin pedig fogyatékkal élő emberek rehabilitálásával foglalkozó, eddig is magas színvonalú munkát végző intézményt állítottunk diakóniánk szolgálatába. Ez utóbbi otthont, amely Sztéhló Gábor nevét vette fel, a kistarcsai evangélikus diakóniai otthonba integráltuk. Az ország nyugati területén, a Sopron közelében fekvő Ágfalván is átvettünk egy bentlakásos pszichiátriai intézményt, amely új profinnak számít a működésünkben, hiszen ilyen jellegű munkával eddig még nem foglalkoztunk. Ez az otthon a jövőben a szombathelyi diakóniai központ telephelyeként működik. Tolna megyében, Hegyháton pedig – ezúttal nem az állammal kötött megállapodás alapján – az eddig a kistérségi önkormányzatok által fenntartott intézményhálózattal bővült szolgálatunk. Összességében több mint ezerháromszáz ellátottal bővült az evangélikus diakónia, jelentős munkatársi

körrel gazdagodtunk – háromszázhatvan fővel –, és immáron nyolcezer emberről gondoskodunk országsszerte országos és gyülekezeti fenntartású intézményekben.

- Az intézmények átvétele egészen pontosan mit jelent?

- Az ingatlanok tulajdonjoga az államnál marad egyelőre, a vagyongazdálkodást és az üzemeltetést végzi az egyház. Számkra a legfontosabb az, hogy az intézmények munkájának szakmai tartalmát mi határozzuk meg, mi irányítjuk. Az intézmények dolgozóit az egyház alkalmazza, s az átvett intézmények minőségi fejlesztését már velük kezdjük meg. Ebben a munkában kulcsszerepük lesz az intézményekben tevékenykedő lelkészeknek is.

- Az ő munkájuk azért is különösen fontos, mert nem csupán az ápoltak, hanem a súlyos mentális terhet jelentő feladatokkal és élethelyzetekkel találkozó munkatársak lelkigondozását is ők végzik.

- Így van. Túl azon, hogy istentiszteleteket tartanak, szervezik az egyházi ünnepek előkészítését, a lelkek gondozása és közösségépítés is az ő feladatuk. Az egyház intézményi hálózatának folyamatos bővülése lényegében egy új lelkészi munkaterületet teremtett meg. A diakóniai vagy éppen oktatási intézményben dolgozó lelkészt a fenntartó, vagyis az egyház alkalmazza, biztosítva a lelkészi autonómiát s azt is, hogy mindenkor partneri helyzetben legyen az adott intézmény vezetőjével. Ez nagyon fontos, hiszen a hierarchiában elfoglalt helyük alapvetően hátróthatja meg munkakapcsolatuk jellegét. Ennek a munkának vannak lelkigondozói és persze missziói részfeladatai, vagyis az egyház apostoli szolgálatát a lelkész végzi az intézményben. Egyébként dolgozunk a diakónusi hivatás újbóli létrehozásán is, mert az lenne igazán jó, ha az intézményekben foglalkoztatott alkalmazottak nem csupán gondozóként, takarítóként vagy éppen gazdasági szakemberként dolgoznának, hanem a végzett munkájuk teológiai megalapozott lenne, vagyis a hitvalló munkatársak egyben szolgáló közösséget alkotnának.

- Mikorra lesz érezhető a nemrégiben átvett intézményekben a változás hatása, és miben nyilvánul meg majd a változás?

- Hosszú távra gondolkodunk. Az állammal folytatott tárgyalások során kértük, hogy a minél gazdaságosabb üzemeltetés érdekében források biztosításával támogassák az intézmények feújítását, korszerűsítését. A szakmai munka megújítása

FOTÓ: KISS TAMÁS

már teljességgel a mi dolgunk. A lehető legrövidebb időn belül el kell érni, hogy az új intézményeinkben a spirituális jelenlét ne magánügy, hanem a közösségi élet szerves, meghatározó része legyen. Attól önmagában még nem történik semmi, ha az átvett intézmények falára felteszünk egy-egy Luther-rózsát vagy keresztet, bár ez is fontos. El kell érni azt, hogy a falak között élő közösségek napról napra átéljék azt a többletet, amelyet az evangélikus diakóniai szolgálatnak nyújtania kell. Ehhez idő, kemény munka és a sok imádság kell, de az eddig végzett diakóniai munkánk azt mutatja, hogy az erőfeszítéseink eredményesek, és Isten áldása kíséri őket.

- Erre leginkább az ápoltak, illetve hozzátartozóik visszajelzéseiből lehet következtetni.

- Ebből is, és annak a minőségi munkának az eredményeiből is, amit például az országos irodában működő diakóniai osztály, Buda Annamáriával az élén, az elmúlt közel tíz évben végzett. Ehhez kapcsolódik az intézményeink jelentős részében bevezetett minőségirányítási rendszer, a különböző diakóniai képzések, a diakóniai lelkészek munkaközössége, a diakóniai bizottság munkája, és még sorolhatnám. Célunk, hogy a diakónia, „a kezek evangéliuma”, vagyis az imádságra emelt kéz, miközben Isten dicsőségét szolgálja, a szeretetre és segítségre szoruló embertársaink javáért fáradozó kéz legyen.

■ I. L. L.

FOTÓK: HORVÁTH-BOLLA, ZSUSZANNA

Képirással mondom el

Szita István életmű-kiállítása

„Szita István alkotásai mellett, hogy együttműködésre készítetik a szemlélőjüket, mégsem kötik meg. Szabadon engedik elmerengeni, asszociálni, ringatózni az elevenen lüktető áramlásban, melyben egymástól elválasztott formák által behatárolt színek, a belőlük épített

tette őt abban, hogy festészeti tudását fejleszteni tudja.

Haulisch Lenke volt az, aki az 1954–68 közötti időszakban segédlelkészként dolgozott, majd az 1960-as évek végén már a Taurus Gumiipari Vállalat kutató-intézetében kétkézi munkásként a ke-

nem látott – alkotásait mutatták be. A tavalyi megjelenés folytatásaként nyílt meg idén március 8-án az Evangélikus Országos Múzeumban a *Képirással mondom el...* című, immáron második életmű-kiállítás.

Ezen a mostani bemutatkozáson láthatók az alkotónak az úgynevezett „szúrágásos” képei – amelyek az egyházi szolgálattól való püspöki eltiltását követő nyolcvényi hallgatás, gyötrődés után születtek meg –, a Mattioni Esztertől tanult kőmozaikok, a „himeskövek”, színes monotípiák, nonfiguratív festmények, valamint az elbeszélő jellegű, leginkább a naív festészet kategóriájába sorolható bibliai illusztrációk is.

Az egyházból való eltávolítás utáni években – hasonlóan az Európai Iskola számos művészehez – Szita István is évtizedeken keresztül kizárólag saját magának, a műterem, illetve a dolgozószoba magányában festett. Ezen korszakának a két fő motívuma a hiány és a véletlen által létrejövő „irracionális” formák – legyen az a forma akár a szúrágás, akár az összegyűrt selyem kenyérpapír által megjelenő alakzat –, amelyeket a festő színharmóniákba és síkkompozíciókba rendezett. Gazdag életmű született ebben a magányban a közel négy évtized alatt. Ezen időszakban készült alkotásait Szita István csak nagyon kevés barátának, kollégának mutatta meg, a nagyközönség most először láthat ilyen széles körű válogatást ebből a korszakából.

Nagyobb nyilvánosságnak örvendhettek az 1953–1968 között az evangélikus egyház számára készült muráliák – amelyek több gyülekezetben ma is láthatók –, valamint az 1999–2011 között alkotott, kétszázkét képből álló bibliai narratív, evangéliumi festmények. Utóbbiak közül már több sorozat szerepelt egyházi jellegű kiállításokon.

A kiállítás az Emberi Erőforrások Minisztériumának és az Evangélikus Országos Múzeumnak a támogatásával készült, és június 2-ig látogatható az Evangélikus Országos Múzeumban, Budapest szívében, az V. kerületi Deák téren.

■ GADÓ ZSUZSA

SZITA ISTVÁN ALKOTÁSA (RÉSZELET)

alakzatok úgy nyúlnak, zsugorodnak, mozognak, olyannyira humanizáltak, hogy nemcsak emberi alakokat, gesztusokat, de érzelmeket, konfliktusokat, élményeket, izgalmakat, tragédiákat és a megvilágosodás pillanatait is hozzájuk képzelhetjük” – mondta a budapesti Négy Évszak Klubban 1986-ban megrendezett kiállítás megnyitóján Haulisch Lenke művészettörténész, a 19–20. századi magyar festészet kiváló ismerője, aki évtizedekig kísérhette figyelemmel az autodidakta festő életét, és számos alkalommal segí-

nyerét kereső Szita Istvánt beajánlotta a Pest megyei képzőművészek stúdiójába. Az itt eltöltött évekről így vall Szita István *A kijárat előtt, visszanézve* című visszaemlékezésében: „Sokat tanultam közöttük.”

Szita István rejtőzködő életműve egészen tavalyig csak kevesek számára volt elérhető. 2017 nyarán a Resident Art Budapest Galériában rendezett első életmű-kiállítása sikeresen zárult. Ezen a kiállításon azonban a gazdag életműnek csak egy szeletét, az 1980–90-es évek nonfiguratív – addig a nagyközönség által még

Történelmi fogaskerekek között

Próbákkal teli életutat járt be a Szita házaspár

Mosolyogva nyit ajtót, majd kedvesen invitál a nappali szobába, ahol a falakon férjének néhány festménye, míg a dolgozósarokban, a könyvespolcokon családi fényképek hívják fel magukra a figyelmet. Különös sorok ismertetőjegyei ezek: egy teológiai végzettséget szerzett, írói vénával megáldott nő és egy festőtalentumokkal földre küldött, lelkésszé lett férfi viszontagságos életének fejezetcímei is lehetnének. Ezek a fejezetcímek pedig percekben belül megtelnek tartalommal is, ahogy Szita Istvánné Bérczi Margit – vagy ahogy egyházunkban ismerik őt: Margó – mesélni kezd az életéről.

Egy Salgótarján melletti kis bányászfaluban találok magam, ahol kilencvenegy évvel ezelőtt a kis Margó meglátta a napvilágot. Szilárd Isten-hite adott erőt édesanyjának első férje elvesztésekor, amikor három kicsi gyermekével maradt özvegyen. Ezt a hitet adta tovább második házasságából született gyermekeinek is. A hetedik, a legkisebbik, Margit felnőtt fejjel így emlékszik vissza erre: „Azért kulcsolta imára kezünket, hogy mi is Istenbe kapaszkodjunk, lehetőleg minél előbb, már kisgyermekkorunkban.”

Esztergályos édesapjától a könyvek szeretetét örökölte. Estéiket a betűk világa határozta meg, amikor a nagy asztalt körbeülve ki-ki maga elé húzott valami olvasnivalót, és abban mélyedt el. A család fő ezért nem vett rádiót sem.

Teológus a népi kollégiumban

Az elemi iskolát befejezve a tizenéves Margó számára a továbbtanulás csupán elérhetetlen álm volt, hisz betevő falatra is alig jutott otthon. Így hát a falu varrodájában

kezdett el dolgozni, napi tizenkét órát görnyedt a varrógép mellett. Azonban a tanulás vágya erősebb volt: két évvel később összegyűjtött pénzecskeje elég volt arra, hogy titokban magántanulóként beiratkozzon a salgótarjáni gimnáziumba. Szüleinek csak később vallotta ezt be. „Apám megértett, sőt örült is nagyra törő terveimnek, és segítséget is ígért, de ígéretét váratlan halála miatt már nem tudta beváltani.”

A kislány minden erejét bevetve, varrodai munkája mellett sokszor az éjszakai alvásidőt megkurtítva csinálta végig a gimnáziumi éveket. Nagy álma az volt, hogy utána latin-magyar szakra jelentkezzen az egyetemre, ám a sors másképp hozta: még azon az őszön – 1948-ban – Sopronban kezdte meg az új tanévet az evangélikus teológiai kar hallgatójaként. Nagy öröme volt, hogy felvették a népi kollégiumba, amely „szinte a megérkezése napján otthonná vált” számára. A fiatalok sok közös programot szerveztek, és ott segítették egymást, ahol csak tudták. ▶

FOTÓ: SZITA ISTVÁNNÉ BÉRCZI MARGIT ARCHIVUMÁBÓL

A Szita házaspár

Az újdonsült teológus azonban heteken belül szembesült a ténnyel: két ellentétes világ fogaskerekei közé került. „Valahogy alkalmazkodnom kellett – idézte fel beszélgetőpartnerem –, a kollégium életlehetőséget biztosított, a teológián tanulhattam, életcélom megvalósulását tette lehetővé mindkét intézmény. Hogy végül is úgy összezavarodott minden bennem, s szinte talajvesztett lettem három hónap alatt, annak egyszerű oka, hogy két világ harcolt egymás ellen, két világnézet akart diadalmaskodni egymás felett.”

A kollégiumi társak eleinte csak évődtek vallásos gondolkodásán, viszont a teológusok között is „kakukktójásnak” számított csoporttársnőjük: „Bonyolult volt a helyzetem a teológusok között is. Hogyan lehet valaki a hittudományi kar és egy marxista intézmény tagja?”

Történelmi keresztűz

Margó élettörténetét tovább hallgatva egyre inkább az a vélemény alakult ki bennem, hogy szinte egész életét keresztűzbe állította a történelem és sokszor a történelem által befolyásolt egy-

háztörténet. S a folyamatosan kialakult kettősség – ő így fogalmazott – más tekintetben „úgy fogta körül létem, mint valami elemészthetetlen láng”.

Hiszen évfolyamtársnőivel – Kinczler Irénnel és Kovácsné Zelmával – a női teológusok megjelenésének hajnalán érkeztek a teológiai karra, előttük akkor még csak néhány úttörő szerepet betöltő társuk végzett a soproni intézményben. A férfiak uralta pályán nagyon nem néztek jó szemmel a másik nem jelenlétét, és ezt számtalan formában a teológák tudtára is adták.

Ennek egyik jele volt, hogy Bérczi Margiték negyedéves korában „az egyházi vezetőség új törvényt léptetett életbe, e szerint a nőhallgatók semmilyen kedvezményt nem kaphattak tanulmányaikhoz, a teológusotthon csak a férfi hallgatók ellátását biztosította. Ezenkívül alá kellett írunk egy nyilatkozatot, hogy végzésünk után nem tartunk igényt az elhelyezésre. A határozat szabad döntésünkre bízta, vállaljuk-e továbbra is tanulmányainkat. Noha nehéz helyzetbe kerültünk, de senki sem hagyta abba tanulmányait”.

S az egyházi vezetőség állta is a szavát: a végigtanult évek után Margó nem számíthatott egyházi állásra, ugyanakkor teológiai tanulmányai miatt esélye sem volt bekerülni a tanárképző főiskolára, de még állást sem kapott hónapokig – az ötvenes években nem volt jó ajánlólevél a teológusdiploma... Végül nagy protekcióval egy traktorgyárba vették fel bérelszámolónak. „Nagyon rossz bérelszámoló voltam” – idézte fel nevetve az ott töltött három és fél évet.

Prédikáció kosztümben

Férjével, Szita Istvánnal a teológia elvégzése után egy évvel kötöttek házasságot. Margó korábbi évfolyamtársában az egyházvezetők felismerték a leendő egyházművészt, így őt pesti segédlelkésszi státuszba helyezték. Igaz, ő is szeretett volna világi helyen – a Képzőművészeti Főiskolán – továbbtanulni, lelkész végzettsége azonban ezt nem tette lehetővé. Így magánszorgalomból képezte tovább magát.

Már megszületett első gyermekük, amikor Túróczy Zoltán püspök Margónak felajánlott egy hitoktatói állást csepeli segédlelkész férje mellett. „Amikor ezt mondta, én azt hittem, a mennyből szállt az angyal” – mesélte beszélgetésünkön a csodaként megélt lehetőséget. És itt jött egy újabb „keresztűz”: mivel nő volt, munkájáért fizetés nem járt. Ezt tovább nehezítette egy év múlva az, hogy amikor férjét egy másik gyülekezetbe helyezték, és helyette ő lett a csepeli segédlelkész, az egyházi vezetők akkor sem utaltak ki neki fizetést, csak az állam által biztosított csekélyke kongruát kapta...

A teológiát végzett nők munkájára, szolgálatára egyre nagyobb szükség lett az egyházban, közben azonban igen viszály volt a helyzetük – hogy mennyire, azt az is mutatja, hogy őket felszentelés nélkül bocsátották szolgálatba, így szentéseket hivatalosan nem szolgáltathattak ki, Luther-kabátot nem vehettek fel. „Elég kínos volt a kosztümben való prédikálás vagy az oltár előtti szolgálát. Ráadásul arra sem volt pénzem, hogy egy rendes kosztűmöt csináltassak magamnak” – mesélte Margó.

Következő szolgálati helyként a zuglói gyülekezetbe küldték. Itt már jobb lett volna a helyzet az anyagiakat tekintve, azonban sok hónapig mégsem kapott fizetést a lelkész, mert az elődje még státuszban

volt, fel is vette a vele járó pénzt, azonban már nem fungált, így szinte minden feladatát az utódja végezte. „Az egyik legboldogabb pillanat az életben az volt, amikor a szárszói nyaralásunk idején egyik nap kaptam egy pénzesutalványt ötszáz forintról. Nem tudtam elképzelni, hogy mi lehet az! Mint kiderült, a zuglói lelkész szólt a püspöknek, hogy most már a Szitánának adja a fizetést, hiszen ő dolgozik a gyülekezetben.”

Sorsdöntő felszólalás

A hetvenes évek elején úgy tűnt, a lelkész házaspárnak lassan-lassan rendeződik a helyzete az egyházban. Margó egyre jobban kiteljesedett a lelkészi hivatásában, miközben nevelte a három gyermeküket, István pedig szépen haladt azon az úton,

pár életében: az egyházi nyugdíjtervezet, amely ismét a női szolgálókat érintette a legérzékenyebben. Igaz ugyan, hogy a tervezet végre elismerte a női lelkészek nyugdíjra való jogosultságát, ám meglehetősen igazságtalan módon tette volna. Ugyanis a lelkészknőknél több járulékot kellett volna befizetniük, nyugdíjazásuk után mégis kevesebb nyugdíjat kaptak volna, mint férfi társaik. Ez ellen emelt szót Szita István egy lelkészgyűlésen.

Határozott fellépéséért nagy árat fizetett: azonnali hatállyal felfüggesztették állásából, és fegyelmi eljárás nélkül elbocsátották az egyházból. „Eltávolítása közvetlenül karácsony előtt történt. Anyagi gondjaink enyhítése végett még decemberben egy gumigyárban helyezkedett el segédmunkásként. Azt hittük,

ta István úgy próbálta feldolgozni, hogy rengeteget festett.

Közben a felesége is keresztútba került, hiszen férje nem bánta volna, ha szolidaritásból ő is otthagyja a lelkészi szolgálatot. Ám ő a budavári gyülekezetben nagyon is megtalálta a helyét. De ez sem tartott sokáig. Egyházvezetői szinten Szitáné is nemkívánatos személylé vált, és két év múlva, amikor Várady Lajos esperes – aki addig védte őt – meghalt, végre is hajtották az elbocsátó ukázt. Ekkor került egy nevelési tanácsadóba, onnan ment nyugdíjba.

A kilencvenes évek végén ezeket a hányatott sorsú lelkészknőket az egyház rehabilitálta, és ünnepélyes keretek között utólag felszentelte. Margó ezt nem vállalta: „Ez is az életem tragédiája vagy épp komédiája, ugyanis mi igazán harcoltunk a nőkérdés ügyében, hisz Pista tulajdonképpen a nőkérdés miatt került ki az egyházból. Engem 1992-ben rehabilitáltak, és felajánlották, hogy ha akarom, felszentelnek. De én akkor közel hetvenéves voltam már, és azt mondtam, köszönöm, ilyen öregeknél már nem szeretnék élni ezzel a lehetőséggel.”

Könyvről könyvre

Viszontagságos és sok próbatétellel teli életében az írás öröme mindig vigaszt nyújtott Margónak. Első versét tizenkét évesen írta, naplót mindig vezetett, írásai idővel az *Evangelikus Életben* is megjelentek, de az alkotás aktív időszakára igazán ötvenöt évesen, nyugdíjba menetele után köszöntött be. *Angéla zsoltára* címmel magánkiadásban jelent meg könyve 1998-ban. 2008-ban a Luther Kiadó gondozásában látott napvilágot Petrőczy Kata Szidóniának – a 17. század második felében élt költő és műfordító asszonynak – az életregénye, a *Búval teljes esztendeim* című kötet, 2015-ben pedig, szintén magánkiadásban, *Báthory Erzsébet balladája* címmel egy újabb életrajzi regény.

Kérdésekre szerényen bevallotta, hogy a következő kötethez már összegyűjtötte az anyagot, többször neki is ült az írásnak, de még nem alakult ki a végleges változat. A címe mindenesetre nagyon beszédes: *Egy öregasszony monológja*.

Beszélgésünk végén én már bejelentkeztem a jövőbeli könyvbemutatóra...

■ BODA ZSUZSA

FOTÓK: KISS TAMÁS

hogy széles körben megismert és elismert egyházművész legyen. Nemcsak az egyházi sajtóban kapott feladatokat, hanem egyre több templomban festett szakkókat – száraz vakolatra készült képeket –, restaurált oltárképeket, egyszóval művészeti tudását az egyházban kamatoztathatta.

Ám ekkor következett egy újabb, immár sorsfordító mozzanat a házaspár

ideiglenesen kényszerültünk erre, később derült ki, hogy az a szomorú karácsony végleg megpecsételte a sorsunkat. Igaz, idővel enyhült a büntetés szigora, és engedélyt kapott, hogy gyári munkája mellett prédikáljon régi gyülekezetében, de azt a kérését, hogy mint egyházművész tevékenykedhessen továbbra is, a püspök elutasította.” Ezt a traumát Szi-

Nyulambulam húsvétja

Tudom, mit vártok most. Hogy húsvétra tekintettel a feltámadásról írjak nektek. Nekem azonban mindig az újrakezdés jut eszembe erről az ünnepről. Az újrakezdés lehetősége.

Gyerekkoromban nem voltunk valami jómódúak, nem voltak divatos játékaink, szépen illusztrált mesekönyvből sem volt rengeteg, voltak viszont meséink. Saját meséink, amelyeket anyukám és apukám fejből mondtak nekünk. Néha vidám, néha szomorú mesék. Jöttek-mentek az életemben, eltűntek, majd felbukkantak újra.

Nyulambulam meséje viszont sohasem veszett el. Nem veszhetett el, mert szükségünk volt rá. Újra meg újra. Ha valami balul ütött ki, ha az elszabott anyagot nem tudtam helyrehozni, ha a rossz jegyet nem volt alkalmam hamar kijavítani, mindig előkerült Nyulambulam. Be is mutatom őt nektek rögtön.

Nos, Nyulambulam, a kis tapsifüles egy pöttöm, erdőszéli házban lakott a szüleivel: Nyulam apuval és Bulam anyuval. Kedves, jóra való népek voltak, zöld növényeket rágicsáltak, rendet tartottak maguk körül, pamatfarkukkal pedig át-átintgettek a szomszédban lakó Ugriéknak.

Egész évben kiszámíthatóan nyugodt életük volt, kivéve a húsvét előtti néhány hetet, amikor a szülőknek bizony nagyon sok munkájuk volt – mert ha még nem említettem volna, húsvéti nyulak voltak. Már az első ibolyák megjelenésekor elkezdtek hordani a kamrájukba a tojásokat, megvásárolták a legszebb színű festékeket a piactéren működő festékboltból, Papagáj boltostól, aztán reggeltől estig dolgoztak, hogy mire az ünnep eljön, minden gyereknek jusson hímes tojás és vele húsvéti öröm.

Így ment ez minden évben. Egyszer azonban a munka kellős közepén elrongyolódtak a szülők ecsetei, el kellett tehát szaladniuk azonnal újakat vásárolni. Széjjelhagytak mindent, úgy siettek. Még a kisfiukról, Nyulambulamról is elfeledkeztek.

A gyereknnyúl is olyan, mint az emberek csemetéje, vagyis Nyulambulam egykettőre felfigyelt a kedvező alkalomra. Most aztán jó alaposan körülnézhet

anélkül, hogy a szülei folyton rászólnának: „Vigyázz, rá ne lépj, hozzá ne nyúlj, össze ne törd!” Régóta várt egy ilyen lehetőségre, és most eljött. Gyorsan odaugrott a tojásos kosárhoz, és kivett egy szép fehér, festésre váró tojást. „No, most én is kiprobálok a festést – gondolta. – Hisz tudok én már, csak ezek a felnőttek irigyek, nem hagynak.”

Azzal vidáman a magasba dobta a tojást. Az meg fordult párat a levegőben, és a földre pottyant, aztán reccs, összetört. Megszeppent a kismányúl. „Jaj, de törekeny ez a vacak. Na, most majd jobban vigyázok.”

Fogott egy új tojást, a tartóba illesztette, és fordult kiválasztani az első színt. Ám a kis pamatfarka lesodorta a tojást, és – reccs. „A csudába! Vacak tojás! – mérgeződött. – Inkább csak a festékeket próbálok ki. Az én kis gombfestékeim nem ilyen szép fényes-kényes. De mit is fessek, ha nem tojásukat? Ó, megvan! A játéksarkomat! Arra már úgyis azt mondta apukám, hogy ráférne egy kis felújítás. Neki is látok! Hú, hogy fognak örülni a szüleim, ha szépen rendbe téve, frissen festve találják. Biztosan meg sem említik utána már azt a két széttört tojást.”

Nyomban neki is látott nagy lelkesen a festésnek. Először a kék festéket nyomta ki mind, mert egy hatalmas felhőt szeretett volna festeni az égre. Aztán a sárgát, ezzel egy óriási napot pingált a sarkocskája másik falára. A zöld is kellett, hiszen mit érne az egész a pompás fűvű rét nélkül? Végül a piros került sorra: tulipánokat, rózsákat meg saját magát kanyarintotta fel a képre. Volt még egy kis hiányérzete, úgyhogy az ég aljának díszítésére elhasználta a maradék narancs, rózsaszín és lila festéket. „Na, még ide kellene valami kis...” – fontolgatta, de nem jutott a mondat végére, mert akkorra az összes festékestubus és -bödön üresen állt.

Nyulambulam végignézett a festőszobán, aztán saját magán, és megállapította, hogy nem csoda, ha elfogyott az összes festék. Ő maga a füle hegyétől a pinduri farka végéig csupa ragacs volt, bundája számtalan színben pompázott. A padlón tiritarka lábnyomok és pacák csúfoskodtak, a falon meg folydogált lefelé a vastagon felvitt festék.

A kismányúl elkeseredett. Amilyen nagyon megöregült először, úgy bánta most, hogy belevágott ebbe az egészbe. Sajnálta már a festékeket, a falat, de legjobban saját magát. „Most biztosan kikapok. Kiporolják a bundámat, az egyszer biztos” – makogta maga elé megszeppenve.

Végül úgy döntött, hogy világgá megy. Látni se akarta ezt a pusztítást meg a szülei haragos képét, amikor hazatérnek. El is bujdosott egészen a káposztáskert végéig. Ott lefeküdt egy bokor tövébe, és nagy bánatában elaludt.

Közben hazaértek a nyúlshülők. Valóban nagyon meghökkentek a pusztítás láttán, de még ennél is jobban felkavarta őket az, hogy sehol sem találták a kismányulát. Szaladgáltak jobbra-balra, a nagyikhoz, a dédihez, érdeklődtek a szomszéd-

doktól, az úton járóktól. Végül kimerülten és éhesen a káposztáskertbe mentek, hogy legalább hideget vacsorázzanak. Nagy volt az örömük, amikor megtalálták a kis elveszettet a bokor alatt.

Ahogy meglátták, milyen festékes a bundája, tudták, hogy büntetésnek elég lesz neki a festék lesúrolása és a fürdés. És bizony, igazuk is lett. A kisnyúl bundájáról is nehezen jött le a rengeteg festék, de mi volt ez ahhoz képest, hogy másnap reggeltől estig takarítottak mindhárman a „művész” után! Amikor aztán végeztek, megszólalt Nyulam apu:

– Kisfiam, mivel te használtad el a festékeket, velem kell jönnöd Papagáj boltoshoz és segítened hazacipelni az új festékeket.

– Jaj, apuci, én még a zsebpénzemet is mind odaadom, csak ne legyen már semmi baj.

S azzal mind a száz forintkáját kifordította a malacperselyéből, és az apukája mancsába számolta.

A nyúl szülők titokban mosolyogva néztek össze, és megsimogatták Nyulambulam buksi fejcskáját.

– Jól van, ne búsulj most már! Mindent helyrehozunk, csak vegyük meg a festéket, és éadjunk vele haza – ölelte át Nyulam apu.

A kisnyúl megkönnyebbülten húzta a kézikocsit a piactér felé, ahol Papagáj boltos kis üzlete állott. De ott egy kicsit elcsendesedett.

– Ejha! Kit látnak szemeim! Nyulam cimbora! Elszámoltad magad a festékvásárlásnál? Ez eddig veled még soha nem fordult elő! – kiáltott fel a tarka tollú boltos.

– Ami nem volt, még lehet – mosolygott a nyúl apuka, és a szeme sarkából a kisfiát figyelte, ahogy az irulva-pirulva fészkelődik. – Most viszont gyorsan festékre lenne szükségünk, Papagáj barátom! Pirosra, sárgára, zöldre, kékre, lilára, narancsra, rózsaszínre. Mindegyikből egy vödörrel.

– Ó, ó, nagyon sajnálom, Nyulam cimbora, de ilyen későn már nem tudok ennyiféle festékkel szolgálni. Mindössze három színem maradt: kék, sárga meg piros – tárta szét a két szárnyát a madár boltos.

Nyulambulamnak előbb a szája biggyedt le, aztán szipogni kezdett, végül még a könnyei is eleredtek.

– Én vagyok a hibás. Én pocskoltam el a sok szép festéket. És most szegény gyerekek csak háromféle színű tojást kaphatnak. Nem lesz hímes tojás, hiszen nincsenek színek, csak ez a három. Még egy szál virágot se lehet festeni, mert milyen lenne a szára, kék? – és zokogva bújt az apukájához.

– Ej, ne sírj már, tapsifüles – szolt Papagáj boltos. – Nem úgy ismerem én a te apukádat, hogy ne oldaná meg. Hanem mondd csak, Nyulam cimbora, ugye, akkor két-két dobozzal kértek minden színből, és ha jól sejtem, még egy tubusnyi fehérét is?

– Úgy bizony. Ahogy mondd, Papagáj barátom – mosolygott Nyulam apu, és megcirógatta a kisfia hátát. – Ne félj semmit, kiskomám. Egy kicsit több munkánk lesz idén, de meglátod, ezek lesznek a legeslegszebb tojások ebben az évben.

A kis Nyulambulam nem sejtette, mit tervez az apukája. Segített felpakolni a kiskocsira a dobozokat, és húzta hazafelé, miközben egyre azon törte a fejét, mi fog ebből kisülni.

Otthon aztán Nyulam apu festékes-tálatat vett elő. Kéket meg sárgát öntött bele, keverte, keverte a két színt, s hát egyszerre benne termett a legszebb tavaszi zöld, amelyet Nyulambulam valaha is látott. Aztán a sárgát és a pirosat kavarta, és fényes, ragyogó narancsszín pompázott a tálkában. A kisnyúlnak még a szája is tátva maradt. A pirosból és a kékből lilá, a fehérből és a pirosból rózsaszín lett. De mindegyik olyan leírhatatlanul, kimondhatatlanul csodálatos, hogy Nyulambulam szinte érezte azoknak a virágoknak az illatát, amelyeket a szülei festettek velük.

Néhány nap alatt elkészültek az ünnepre a hímes tojások. Szébbek és színesebbek, mint addig bármikor. Az utolsó hármat pedig a kisnyúl festhette ki, hiszen tulajdonképpen nagyon nagyfiúsan viselkedett. Meg azt hiszem, azért is, mert nagyon szerették. De ezt talán már magatoktól is észrevettétek.

■ FÜLLER TÍMEA

RAJZ: BÓDI KATALIN

Bárány a buszról

Fűszerek húsvéti üzenete

Aki tartja a böjtöt, annak a negyven hosszú nap vége felé rendszerint már erősen foglalkoztatják a fantáziáját azok az áldott zsírok, amelyek a hő hatására a hús lazuló rostjai közé hatolva elviszik a pecsenye legmélyére a bors, a rozsmaring vagy éppen a kakukkfű fenséges aromáit. Vagyis ideje utánaajárni a báránynak!

Nálunk ez a beszerzés más, különleges előkészületeket is igényel. Évek óta ugyanúgy, szűk hónappal az ünnep előtt asztalhoz invitálom a feleségem iskolájában tanító néptáncsnárt, Attilát, aki túl azon, hogy igen fess, kinőtt magyar ember, anyaszült csíki székelly is. Férfitársaságban az első pálinka előtt nem ildomos előhozakodni semmiféle témával, de a harmadik billentés már rendre megteremti a komoly beszélgetés fundamentumát.

Pereg a szó a messzi hegyekről, ahol kövér havasi legelőket nevel a Madarasi-Hargitáról hajnalonként leszálló harmatos fuvallat. Ahol a ködbe burkolózó bérceken, a szénakertek felett komor csobánok terelgetik nyájaikat, szilaj, loboncos kutyáik pedig konokul vigyázzák a jószágot, annyira, hogy a tavasszal ébredező éhes medve kétszer is meggondolja, elragadjon-e egyet-egyet a játékosan ugrabugráló bárányok közül. Hát az Úr adjon erőt azoknak a kutyáknak, mert a bárányokra mi fenjük a fogunkat!

Így esik meg az, hogy a mi húsvéti bárányunkat az ünnep előtt néhány nappal ott, a messzi Csíki-havasokban hozzáértő kezek megszabadítják előbb a földi lét minden örömétől és kínjától, majd – egyéb kellékei mellett – göndör bundájától is, aztán ügyesen becsomagolva felültetik a Csíkszeredából Budapestre induló menetrendszerű autóbuszjáratra.

A sofőr tudja a dolgát, a kora tavasszal hűtőnek is kiváló busz karakterébe pakolja a nevekkel gondosan felcímkézett csomagokat, majd elindul a hosszú, nyolcszáz kilométeres útra. Másnap pedig Pesten, a népligeti buszpályaudvaron dermedt ujjait lehelgető, díszkrét cefreilatba burkolózó, messzi magyarba szakadt székelyek várják a szeredai buszt s benne a legjobb hazait.

Várják a bárányukat, amely – szolid jatt ellenében – jegy nélkül utazik a busszal. Mert ezek az emberek jól tudják, hogy nem mindegy, honnan való a hús. Tudják, hogy a havasok illatos fűveit legelő állat úgy viszonyul a tápos birkához, mint a pohár falán széles gyűrűt hagyó házi pálinka a főzőrumhoz. Az egyik valami, a másik meg igazi csoda. És a jó kereszténynek becsületbeli ügy, hogy az értünk szenvedő, majd harmadnapra feltámadó Krisztust ünnepelő asztalra mindenkor a legjobb falatok kerüljenek.

Így lesz nekünk otthon mindenkor legszebb örömünk Isten báránya!

Részeses báránycomb – 6-8 személyre

Hozzávalók

1 báránycomb
(csontjával sütve ízesebb)
só, rozsmaring, kakukkfű
jó minőségű olívaolaj
hagyma, fokhagyma
koriander
szemes bors
babérlevél
balzsamecet
minőségi száraz fehérbor

Elkészítés

A tiszta báránycombot a sütés előtt egy-két nappal méretes (üveg)tálba tesszük úgy, hogy karikára vágott vöröshagymával, melléje szórt korianderrel és kicsit megroppantott szemes borssal dúsán megágyazunk neki. A hús tetejére ugyanez és néhány babérlevél kerül, majd az egészet meglocsoljuk balzsamecettel, olívaolajjal, és felöntjük a borral úgy, hogy a folyadék ellepje a húst. Húsvét szombatjáig mindennap fordítunk egyet a húson.

Sütés előtt szárazra töröljük a húst, majd alaposan megsózzuk, és óvatosan meghintjük morzsolt rozmaringgal. Ha igazán nagyot akarunk alkotni, akkor szalonnával és fokhagymával is megspékelhetjük a combot. Az így előkészített húst a tepsibe helyezük, majd alá/mellé öntjük mindazt, amit a pácoláshoz használtunk.

Alufólia alatt, 220 Celsius-fokra előmelegített sütőben sütjük mindaddig, amíg a comb „beszél” nem kezd, vagyis amikor már azt halljuk, hogy vidáman serceg a lé a hús körül. Ekkor a hőfokot visszavesszük 180 fokra, és így folytatjuk tovább a sütést. Ha a hús megpuhult, levesszük róla az alufóliát, és magas hőfokon, meg-megfordítva, saját szaftjával locsolgatva pirosra sütjük.

Tálalás előtt vegyük ki a sültet a tepsiből, tálon, és a fóliával letakarva tegyük vissza a 80 fokos sütőbe. A tepsiben maradt hagymás, borsos, korianderes etc. szaftot botmixerrel sűrű mártássá aprítjuk. A pihentetett húsból szeleteket vágunk, majd a mártással gazdagítjuk. Köretnek – ízlés szerint – kínálhatunk hozzá krumplipürét, vajon sültött kelbimbót vagy bármi más, amit szeret a család.

Jó étvágyat és áldott ünnepet kívánok hozzá!

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Húsvéti kalács

Elkészítés

A tésztához valókat egy tálban összekeverjük (az élesztőt nem kell tejben fel-futtatni, elég csak az alapanyagokhoz morzsolni), majd jól bedagasztjuk egészen addig, míg a tészta el nem válik az edény falától. Letakarjuk, és meleg helyen körülbelül 50 perc alatt a duplájára kelesztjük. Ezalatt elkészítjük a töltelék: a margarint a cukorral krémes állagúra keverjük, majd hozzáadjuk a fahéjat (vagy kakaóport vagy darált diót).

A megkelt tésztát lisztezett gyűrőlapra borítjuk, és hat egyforma részre osztjuk. Ezeket egyenként téglalap alakúra nyújtjuk, majd egy megnedvesített kés segítségével megkenjük az elkészített töltelékkel. Ezután mindkét rövidebbik oldalát ujjnyi szélességben befelé ráhajtjuk, és a tésztát hosszában – lehetőleg minél több csavarással – felhengergetjük. Az így kapott tésztahengereket hármas copfolással összefonjuk. Az összefonott két kalácsot körülbelül 30 × 20 cen-

Hozzávalók a tésztához

60 dkg finomliszt
3 tojássárgája
3 evőkanál olaj
6 dkg kristálycukor
4 dl langyos tej
5 dkg morzsolt élesztő
1 mokkáskanál só

A töltelékhez

25 dkg Rama margarin
25 dkg kristálycukor
3 evőkanál fahéj
(lehet kakaópor vagy darált dió is)
a megkenéshez: 1 tojás

timéteres, magas falú tepsibe fektetjük, vagy kerek tortaformákba összetekerve helyezük. 10-15 percnyi pihentetés után felvert tojással megkenjük, és előmelegített sütőben körülbelül 160 Celsius-fokon 35 perc alatt megsütjük.

■ B. Zs.

Ostern

„Der Herr ist auferstanden, er ist wahrhaftig auferstanden.“

Mit der Vernunft ist es nicht zu begreifen, was wir da an Ostern feiern, aber ohne die Botschaft von Ostern bricht der christliche Glaube zusammen. „Jesus Christus ist von den Toten auferstanden, er ist nicht tot, er ist lebendig. Gott ist stärker als der Tod.“ Wo Menschen meinten, einen Schlusspunkt mit der Kreuzigung gesetzt zu haben, da macht Gott einen Doppelpunkt: Ostern – Jetzt geht es erst richtig los. Ja, seit dem ersten Ostern in Jerusalem hat eine Bewegung begonnen, die bis heute andauert. Christen geben sich nicht dem Tod ab, sie hoffen trotz der Gewalt des Todes. Sie hoffen, dass auch ihr eigener Tod nicht das Ende ist, sondern der Durchgang zu einem unverlierbaren Leben bei Gott.

Es gäbe so viele Gründe in dieser Welt zu verzweifeln. Wenn wir in die große Weltpolitik schauen, hören und sehen wir Gewalt, Krieg und Hass. Völker und Länder kämpfen gegeneinander. Im Kleinen ist es oft nicht besser: Viele Menschen leiden unter Armut, Einsamkeit und unter zerbrochenen Beziehungen. Alles erscheint trost- und sinnlos.

Der Herr ist auferstanden, er ist wahrhaftig auferstanden. Steht alle auf und lasst diese Botschaft in eurer Dunkelheit wirken. Nichts ist endgültig, nicht einmal der Tod. Gott ist stärker. Gott macht lebendig. Gott will nicht, dass wir im Dunkel des Todes bleiben, sondern so wie die Mitte der Nacht, der Beginn eines neuen Tages ist, ist Jesus Christus zu Ostern als der Auferstandene das Licht der Welt geworden. Ostern lebt davon, dass diese Botschaft vom auferstandenen Herrn Jesus weitergesagt wird.

In meiner Kindheit gab es folgenden Brauch in meiner Heimatgemeinde Mörbisch. Zeitig in der Früh sind wir am Ostersonntag als Kinder „wünschen“ gegangen. Zuerst waren wir bei den Eltern, dann bei den Großeltern, anschließend ging der Weg zu Godl und Göd (Taufpaten) und schließlich zu den Tanten und Onkeln. Wer eine große Verwandtschaft hatte, musste sich beeilen, denn um halb elf mussten wir im Kindergottesdienst sein. Wir waren alle eifrig unterwegs und sagten unseren Spruch auf:

*Ostern, Ostern, Frühlingswehen!
Ostern, Ostern auferstehen
aus der tiefen Grabesnacht!
Blumen sollen fröhlich blühen,
Herzen sollen heimlich glühen,
denn der Heiland ist erwacht.
[...]*

*Der im Grabe lag gebunden,
hat den Satan überwunden –
und der lange Kerker bricht.
Frühling spielt auf der Erden,
Frühling soll's im Herzen werden,
herrschen soll das ew'ge Licht.*

(MAX VON SCHENKENDORF)

Unsere Verwandten dankten für den Ostergruß und gaben uns selbst bemalte Ostereier, Osterhasen und ein wenig Geld. Hochofrenut über die Geschenke tauschten wir unsere Erlebnisse im Kindergottesdienst aus. Im Gottesdienst saßen wir nach Jahrgängen von der ersten Klasse bis zu den Konfirmanden geordnet und hörten, dass seit fast 2000 Jahren Menschen unterwegs sind und eine großartige Botschaft weitersagen. So haben wir uns als Kinder auch als Boten der Osterbotschaft verstanden.

Zu den ersten Boten gehören die Emmausjünger. Wir alle kennen diese Geschichte. Zwei gingen am Ostermorgen voll Trauer über den Tod von Jesus nach Emmaus. Da kam ein Fremder zu ihnen und fragte sie, warum sie so traurig sind. Sie erzählten ihm von Jesus und dass sie glaubten, dass er Israel erlösen würde. Dann erzählten sie von der Kreuzigung. Sie waren voll Trauer und wie gelähmt. Der Fremde erklärte ihnen die Heilige Schrift, dass das alles so geschehen musste. Am Abend luden sie ihn ein, mit ihnen zu essen. Als der Fremde das Brot teilte, erkannten sie in ihm plötzlich Jesus, den Auferstandenen und waren augenblicklich voller Freude. Als Jesus vor ihnen entschwand, liefen sie zu den Jüngern und riefen voll Freude: „Der Herr ist auferstanden“. Und viele glaubten und wurden ebenfalls froh.

Ostern ist ein Fest der Freude, ein Fest des Lebens und der Hoffnung. Seit damals machen sich Menschen auf den Weg. Wo Christen sich einbringen im Dorf, in Agendorf, in Wandorf, in Mörbisch, in Loipersbach, in der Stadt, im Land, da begnügen sie sich nicht mit der Wirklichkeit, die sie umgibt. Die Wirklichkeit kann lähmend und tödlich sein. Christen haben mehr. Christen schauen auf die Macht Gottes. Gott kann alles, wirklich alles ändern. Im

Blick auf Jesus Christus ist das deutlich geworden. Und das befähigt Christen in ihrer Umgebung etwas zu ändern. Wie das gehen kann, beschreibt der christliche Liederdichter Reinhard Bäcker:

*Wenn mir einer die Frage stellt
nach Osterspuren in unsrer Welt
muss ich nicht schweigen,
will ich ihm zeigen,
wo und wann heute geschieht,
was damals begann,
als Ostern seinen Anfang nahm.*

*Wo einer dem andern neu vertraut
und ihm eine Brücke baut,
um Hass und Feindschaft zu überwinden –
da kannst du Osterspuren finden!*

*Wo einer am Ende nicht verzagt
und einen neuen Anfang wagt,
um Leid und Trauer zu überwinden –
da kannst du Osterspuren finden!
[...]*

*Wo einer das Unrecht beim Namen nennt
und sich zu seiner Schuld bekennt,
um das Vergessen zu überwinden –
da kannst du Osterspuren finden!
[...]*

*Wo einer dich aus der Trägheit weckt
und einen Weg mir dir entdeckt,
um hohe Mauern zu überwinden –
da kannst du Osterspuren finden!*

Die Emmausjünger haben die Botschaft von der Auferstehung den Jüngern weitergesagt. Als Kinder haben wir die Osterbotschaft in die Häuser unserer Verwandten gebracht. Heute gilt es wie damals: aufzustehen und zu anderen zu gehen und ihnen zu sagen, was unbegreiflich und doch unverzichtbar für unseren Glauben ist. Der Herr ist auferstanden, er ist wahrhaftig auferstanden. Deshalb sind wir froh, deshalb machen wir andere froh. Ostern ist ein Fest des Lebens und der Veränderung. Wo Christen ihre Stimme erheben, da ist Freude, wo Christen ihren Glauben bezeugen, da ist Friede, wo Christen anderen aufhelfen, da ist Liebe.

Ostern ist ein Fest im Frühling, wo wir die Natur beobachten, wie alles blüht und grünt. Aber Ostern ist nicht nur im Frühling gültig. Wenn es ums Leben und um die Liebe geht, dann ist Ostern mit im Spiel. Wo Ostern ist, da ist Leben.

Gesegnete Ostern!

■ DR. JOHANN HOLZKORN
(Pfarrer in Pension, geboren in Mörbisch)

Er lebt!

*Manchmal stehen wir auf
Stehen wir zur Auferstehung auf
Mitten am Tage
Mit unserem lebendigen Haar
Mit unserer atmenden Haut.*

*Nur das Gewohnte ist um uns.
Keine Fata Morgana von Palmen
Mit weidenden Löwen
Und sanften Wölfen.*

*Die Weckuhren hören nicht auf zu ticken
Ihre Leuchtzeiger löschen nicht aus.*

*Und dennoch leicht
Und dennoch unverwundbar
Geordnet in geheimnisvolle Ordnung
Vorweggenommen in ein Haus aus Licht.
(MARIE LUISE KASCHNITZ: Auferstehung)*

Dieses Ostergedicht von Marie Luise Kaschnitz begleitet mich seit vielen Jahren. Es lässt mich nicht los –, auch in der Zeit, die jeweils zwischen den Osterfesten liegt nicht. Denn „Ostern“ ist ja nicht nur ein Tag, an dem wir feiern und unser Brauchtum pflegen. „Ostern“ ist eine Erfahrung. Die Jüngerinnen und Jünger haben diese Erfahrung gemacht: Da ist einer gestorben, den sie von Herzen liebten und dessen Liebe sie im Herzen erfahren haben. Und als er starb, als er ihnen genommen wurde, blieb in ihnen zunächst eine furchtbare Leere zurück. Da war nichts mehr, das dem Leben Sinn gab. Nichts mehr, für das sich am Morgen aufzustehen lohnte. Nur noch Trauer, seelenzerfressendes Nichts.

Doch dann: das Grab ist leer! Was soll das heißen? Was ist passiert?

Doch dann: das lösende, das erlösende Wort: „Er lebt.“

Doch dann: der Auftrag: Geht, sagt es allen weiter: Sein Leben, seine Liebe, sie sprengen alle Grenzen, die uns im Le-

ben gesetzt sind. Leben ist mehr als ein Vergehen zum Tod. Nichts – kann uns scheiden von der Liebe Gottes.

Doch dann: der Lebende geht weiter auf unserem Weg – nach Emmaus oder wo immer uns unser Weg hinführt. Er setzt sich an unseren Tisch, bricht uns das Brot und lässt sich von uns berühren.

Diese Erfahrung nehme ich in mein Leben auf. „Ostern“ erlebe ich als Seelsorger im Krankenhaus, wenn mir die Worte fehlen angesichts des Todes, des Sterbens eines Menschen und der Frage, was uns bleibt und wie es weitergehen soll. „Ostern“ erlebe ich bei meinen Gesprächen in der Justizanstalt, wenn ein Mensch an Schuld zerbricht und keine Zukunft mehr sieht. Und ich erlebe „Ostern“ in mir, wenn ich keine Kraft mehr habe, weil alles sich eintrübt: der Himmel, die Erde, meine Seele.

Und in solchen Momenten bin ich zutiefst dankbar, dass es Menschen gibt, die der Erfahrung des Ostermorgens Worte haben geben können. Die Dichterin Marie-Luise Kaschnitz gehört zu ihnen. Ihre Worte geben mir Leben:

*Die Mutigen wissen
Dass sie nicht auferstehen
Dass kein Fleisch um sie wächst
Am jüngsten Morgen
Dass sie nichts mehr erinnern
Niemandem wieder begegnen
Dass nichts ihrer wartet
Keine Seligkeit
Keine Folter
Ich
Bin nicht mutig*

Ich bin nicht mutig. Aber ich glaube! Ich werde geliebt. Wie wir alle. Und der, der mir immer von neuem, täglich, mit seiner Liebe begegnet, will, dass ich lebe. Warum das so ist, weiß ich nicht. Aber – wer weiß schon – warum er oder sie geliebt wird? Es ist einfach so. Ein Geschenk, ein Wunder, ohne das Leben nicht geht. Ja, ich greife mir die Osterblume, von der Marie-Luise Kaschnitz weiß:

*Halte nicht ein bei der Schmerzgrenze
Halte nicht ein
Geh ein Wort weiter
Einen Atemzug
Noch über dich hinaus
Greif dir im Leeren
Die Osterblume...*

■ JAKOB KRUSE,
Pfarrer in Loipersbach

FOTO: KLAUDIA PÓLČZ

Veľkonočné myšlienky

„Ježiš im opäť riekol: ‚Pokoj vám!‘ Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.“

(JÁN 20,21)

Kristus hovorí: „Bol som mŕtv, a hľa, som živý naveky vekov a mám kľúče smrti a podsvetia.“

(JÁN 1,18)

1. Slávnosť veľkonočná Ján 20, 1-10

Veľkonočné hľadanie. To je aktivita, ktorú môžeme pozorovať u Ježišových stúpenčov. Ešte sa nespamätali z Kristovej smrti a už sú konfrontovaní so zmiznutým Jeho mŕtvoly. Ako máme rozumieť veľkonočným udalostiam? Mária Magdaléna dokončením Ježišovho pohrebu chce vzdať mŕtvemu Majstrovi pietnu úctu. Prichá-

dza k hrobu ako káže zvyk a šokovaná konštatuje: „Vzali Pána z hrobu!“ Aj dnes existujú mnohí, ktorých veľkonočné ráno je prezentované úctou k tradícií a zvyklostiam. Ježišovým stúpencom však nestačí iba pietna spomienka na veľkého Učiteľa. Ich vzťah k Ježišovi by sa časom vyprázdnil končiac slovami: „Vzali Pána z hrobu!“ Ak Jeho niet, potom nie je dôvod ani k pietnej úcte. Mária tu však nezastane. Vyhľadá spoločenstvo bratov a spolu hľadajú odpoveď na veľkonočnú udalosť. Treba začať od hrobu. Zvinutá šatka a plachty nie sú v hrobe náhodou. Sú jasným signálom, že nejde o krádež mŕtvoly. Ján hovorí, že

k pochopeniu Kristovho vzkriesenia je potrebné „vojsť do hrobu“ – teda rozumieť Kristovej smrti, rozpoznať inície Božieho mocného skutku (prázdny hrob, plachty a šatka) a poznať Písmo, že mal vstať z mŕtvych. Ak človek rozumie Písmu, že Kristova smrť a vzkriesenie boli nutnosťou dejín spásy a vidí prázdny hrob, prichádza k viere. Ako sa skončí naše veľkonočné hľadanie? Skonštatujeme, že „vzali Pána z hrobu“ (v.2.) alebo videli sme a uverili (v.8.) že „vstutku vstal Pán“? (Lk 24,34)

■ MGR. SLAVOMÍR SABOL
biskup východného dištriktu
ECAV na Slovensku

Zamyslenie nad Božím slovom (Lk 9, 57–62)

„Či bolo dobré tým ľuďom, ktorí žili v dobe Pána Ježiša: Ktorí mohli počuť Ho a vidieť Jeho zázraky, divné skutky: keď ľudia sa uzdravili, vstali z mŕtvych... Tým ľuďom hádam bolo ľahšie veriť v Pánovi Ježišovi Kristovi“ – myslia si a aj povedia častokrát ľudia. Náš Pán Ježiš čo povedal na to Tomášovi? – „Pretože si ma videl, uveril si, blahoslavení, ktorí nevideli a predsa uverili.“ (Jn 20, 29) V našom texte Pán Ježiš chce povolať svojich rozličných nasledovníkov. Predtým ktosi ponúkne sa, že rád by nasledoval Ježiša. Ale On dal tomu človekovi veľmi zaujímavú odpoveď: „Syn človeka nemá, kde by sklonil hlavu.“ – Čo to znamená? Domov pre každého človeka znamená istotu – čo aj potrebuje. Keď náš syn bol ešte malý, tak vždy s tou otázkou sa rozlúčil – ako odišiel do školy – „Bude te doma, keď vrátim sa zo školy?“ To znamenalo pre neho tá otázka a odpoveď, že hocičo bude v škole: doma ho čaká porozumenie, láska a istota. – Potom Pán Ježiš zase chcel niekoho povolať, aby Ho nasledoval. Ale ten človek tak cítil, že predtým on má rodinné povinnosti. Potom aj v treťom prípade stretne sa s podobnou vecou. – Prečo tak reagoval potom na to Pán Ježiš ako reagoval? Nie sú dôležité rodinné povinnosti popri službe, nasledovania Jeho? Ja si myslím, že nie o to ide. Radšej ide o to, že by naše všetky veci, kontakty boli na správnom mieste. – Ako sme boli v minúle s našimi deťmi v biblickom tábore na Slovensku: na ranných a večerných pobožnostiach sme sa rozprávali o desať Božích prikázanií. Zdôraznili sme úvod: „Ja som Hospodin, tvoj Boh.“ Náš Pán, predtým akoby žiadal niečo od nás, chce dať: Sám seba chce nám darovať. On chce byť naším Pánom. Potom sme spievali: „Moja múdrosť a moja nádej... On je Boh a Spasiteľ náš...“ – Pán Ježiš na druhom mieste hovorí: „Nebudte teda ustarostení... Veď náš nebeský Otec vie, že to všetko potrebujete. Ale hľadajte najprv kráľovstvo Božie a Jeho spravodlivosť a všetko toto bude vám pridané.“ (Mt 6,31a, 32b, 33) Tu máme podstatu: hľadať najprv kráľovstvo Božie čiže mať na prvom mieste v našom

srdci a v našom živote. Keď na to budeme sa snažiť vždy, tak naše všetky veci sa dostanú na svoje miesto, kde vlastne majú aj byť. Nemusíme sa báť, nemusíme byť ustarostení. Veď náš celý svoj život môžeme vedieť v najlepších rukách: v rukách Pánovi. A v tom môžeme dostať istotu a pokoj. „Pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum, bude hájiť naše srdcia a naše mysle v Ježišovi Kristovi.“ Tak môžeme nasledovať nášho Pána – ako dnešní Jeho učeníci vo všetkom, aj v každodennom živote, vo všedných dňoch. Ak si to uvedomujeme vždy, že vlastne Náš Pán Ježiš hľadá – osloví a povolá nás, aby sme sa dostali do správneho kontaktu s Ním a aby sme mohli Ho nasledovať a zvestovať kráľovstvo Božie: On nás požehná so Svojimi duchovnými darmi.

Nech nás každých tak žehná náš Pán vždy, že by sme sa mohli viac utíšiť, pomodliť sa a dať na prvé, najdôležitejšie miesto: „Hľadať kráľovstvo Božie“ – aby sme potom mohli dostať všetko, čo potrebujeme, aby všetky naše veci sa dostali na svoje miesto, kde majú byť. Nech nás každých žehná náš Pán vždy so Svojou svätou prítomnosťou, milosťou, láskou a pokojom.

Pomodlime sa!

Náš drahý Pán Ježiš, ďakujeme Ti z úprimného srdca za Svoju nevinnú obeť. Ďakujeme Ti, že si zvíťazil a vstal z mŕtvych. Ďakujeme Ti, že Ty nás hľadáš, oslovíš a povolávaš nás – a daruješ nám tú milosť, aby sme aj my mohli Ťa hľadať a prosiť Ťa: Ty požehnaj nás s tichom, aby sme mohli pozorovať na Tvoje Slová, oslovenie a povolenie. Odpusť nám, Pane, keď sme nehladali najprv Tvoje kráľovstvo a zemské veci boli pre nás dôležité. Náš Pane, Ty požehnaj nás vždy s Tvojou svätou prítomnosťou a so Svojimi duchovnými darmi. Ty buď s nami, sprevádzaj nás so Svojím Svätým Duchom na našich cestách až do konca. Ty daruj nám tú milosť, že by sme mohli celým naším životom nasledovať Ťa, zvestovať Tvoje víťazstvo a kráľovstvo Božie a napokon dostať sa do Tvojho večného kráľovstva. Amen.

■ HILDA GULÁČIOVÁ-FABULOVÁ

BOŽENA TESÁROVÁ

Začni odznova

Vybehnúť z horiaceho domu len tak naboso v tenkej košielke. A vidieť, ako hynie prázdne mámenie i čosi cenné.

Nie, nehladaj ešte útulok pre bezdomovcov. Začni odznova a trochu inak.

Postav si príbytok na skale, odkiaľ bude rovnako blízko do neba i k duši človeka. Postav ho vlastnými rukami, krvavým potom – len srdce nech býva prítom.

A potom odovzdaj nechnuteľnosť duše tomu, koho máš rád a kto ti rozumie.

Vybehnúť z bolesti ako z horiaceho domu žena. To je báseň. To je modlitba.

IVAN MUCHA

Nádej

O všetko keď prideme, drahý Pane, ešte stále nám nádej ostane. Nech by sme boli akokoľvek zúfalí, nádej nás znova na nohy postaví. S ňou i počas búrky slnko svieti, odvážne bojujú verné Božie deti. S nádejou nebýva nič vopred stratené, hoc akokoľvek nízko do priepasti spadneme. Amen.

Stranu zostavila:
HILDA GULÁČIOVÁ-FABULOVÁ

Görgey Artúr, az igaz hazafi

Hermann Róbert történész előadása

Görgey Artúrnak Világosnál nem volt választási lehetősége, és ezt nyilvánvalóan tudta az a Kossuth Lajos is, aki utóbb következetesen hazafülönöknek nevezte a honvéd tábornokot. Ez derült ki Hermann Róbert történésznek, az 1848–49-es forradalom és szabadságharc kutatójának a budavári evangélikus szabadegyetemen március 12-én tartott, az evangélikus Görgey életpályáját és katonai működését elemző előadásából.

Az alkalom bevezetőjeként Fabiny Tamás püspök az ausztriai internálásban élő Görgey Artúrnak (*a nevet A magyar helyesírás szabályait követve írjuk y-nal – a szerk.*) abból a leveléből idézett, amelyet a Deák téren frissen konfirmált Berta leányának írt. A szövegből kiderül, hogy az egykori tábornok az események és a tények nyomása alatt hajolt meg, amikor feladta a harcot a sokszoros orosz túlerő ellen. Görgey keserűen írt levelében arról, hogy mindvégig hű maradt esküjéhez és hazájához, ennek ellenére a szabadságharc bukása után csak gyalázták, megvetették őt.

Alig egy esztendeig tartott Görgey Artúr harctéri és politikai pályafutása, mégis ő lett a magyar történelem egyik legvitatottabb személyisége – mondta előadásának elején Hermann Róbert.

A történész – kivételesen sűrű, tényekkel bőven alátámasztott előadásában – előbb Görgey ifjú éveit foglalta össze. Ezekre rányomta a bélyegét, hogy nemesi származású apja, György lényegében elherdálta a családi vagyont, így fiai kénytelenek voltak polgári foglalkozás után nézni. A mélyen vallásos, evangélikus, még az egyházi pályával is kacérokodó Görgey Artúr a katonai karriert választotta. Az osztrák császári hadsereg különféle fegyvernemeinél szolgált, műszaki, gyalogsági, lovassági és vezérkari tapasztalatokat egyaránt szerzett.

Katonai karrierjének nősülési szándéka vetett véget, mert – szinte vagyontalan lévén – nem tudta letenni a házassági engedélyhez akkoriban szükséges kauciót. Görgey ekkor kilépett a seregből, és Prágában kémiai tanulmányokba kezdett. Záródolgozatában a kókusz illóolajairól írt, méghozzá olyan mélységben, hogy művét a nemzetközi tudományos élet sokáig forrásként emlegette.

1848 tavasza Bécsben érte Görgeyt – mondta a professzor. A kiugrott katonatiszt onnan Pestre ment, majd nyár elején önként jelentkezett a magyar forradalom kitörését követően formálódó honvédhadseregbe. Júliusban már kormány megbízást teljesített, majd szeptember közepén kinevezték a Csepel-sziget parancsnokává, ahol a Jellasics bán vezette támadó horvát sereggel került szembe.

A beosztásában helytálló Görgeyt 1848. október 7-én ezredessé, majd négy nappal később tábornokká nevezte ki Kossuth Lajos. A horvátok visszaverése után Bécs felé tartó seregben szolgáló Görgey hadvezetési vitába keveredett Móga János tábornokkal. A nézeteltérés okozta tétovázás, valamint a határ túloldalán állomásozó császári túlerő egyenes következménye volt a magyar honvédség Schwechatnál elszenvedett veresége, majd az azt követő kényszerű visszavonulása.

Görgeynek ezután az ország északi részén állomásozó, rosszul felszerelt, kiképzési problémákkal is küzdő, huszonöt-harmincezer fős honvédsereggel kivételesen hosszú, egészen a Kárpátok északi részéig terjedő területet kellett tartania – mondta az előadó.

Az 1849. január elején Pesten tartott haditanács úgy döntött, hogy az előrenyomuló osztrák sereg elől Kossuth kormánya Debrecenbe költözik, a honvédség pedig a Tisza vonala mögött foglal el új állásokat. Görgey azt a feladatot kapta, hogy az ország északkeleti részén fekvő bányavárosok felé vonulva magára vonja Alfred Windisch-Grätz tábornagy figyelmét, és ezzel megossza a császári sereg erőit. Görgey Artúr ekkor is és a szabadságharc során mindvégig vigyázott seregére, oktalan kockázatokat nem vállalt, ezzel igyekezett megőrizni csapatai hadrafoghatóságát – mondta Hermann Róbert. A csel sikerült,

FOTÓ: SÁNTA JÓZSEF

a császári sereg megosztotta erőit, ám Dembinszky tábornok fővezéri kinevezése újabb vizályt támasztott a hadvezetésben.

Dembinszky kudarcait követően Kossuth Lajos végül Görgeyt nevezte ki a fő-sereg élére, ám már ekkor érezhető volt, hogy nem bízik benne – jelentette ki a történész. Kossuth gyanúja alaptalannak bizonyult, hiszen az 1849-es tavaszi hadjárat a magyar hadtörténet egyik legfényesebb, dicsőséges időszakának bizonyult – tette hozzá a professzor. A Hatvannál, Tápióbicskénél, Isaszegnél kivívott győzelmeket a mindvégig lényeges túlerőben lévő ellenséggel szemben érte el a hadvezetés.

A császári ház trónfosztását és Magyarország függetlenségét Debrecenben kimondó áprilisi kormányhatározat csak tüzelte a magyar honvédeket, ám az előrenyomulás lendülete 1849. április 26-án Komáromnál ennek ellenére megtört. Az utánpótlási gondok jelentősen nehezítették Görgey Artúr dolgát, így Schwechat-

nál dönteni kellett, hogy a sereg tovább nyomul-e Bécs felé, vagy visszafordul, és inkább Buda felszabadítására összpontosít. Görgey ezúttal is józan realistának bizonyult, tisztán látta, hogy ekkora hadsereggel, ezzel a hadtáppal legfeljebb ennyit lehet elérni – mondta az előadó.

Buda 1849. május 4. és 21. között lezajlott győztes ostroma a honvédsereg fényes sikere volt, ám ízet megrontotta, hogy már híre jött a készülő orosz katonai intervenciónak – jelentette ki Hermann Róbert. Görgey Artúr ezért elsősorban Kossuth Lajost okolta, mert úgy vélte, hogy a kormány elhamarkodottan mondta ki a trónfosztást, valamint a függetlenséget. Hozzá kell tenni, hogy ez a vád igaztalan, mert az orosz katonai beavatkozásról már a függetlenség kikiáltása előtt megegyezett a cár és a Habsburg-ház – mondta a professor.

Görgey Artúrt május 7-én kinevezték hadügyminiszterré, ami szükségképpen azzal járt, hogy hivatali munkája mellett kevesebb figyelmet tudott szentelni a harctéri eseményeknek. A honvédsereg egymás után szenvedte el a vereségeket, a mindinkább kivérző sereget pedig Szegednél összpontosították. Kossuth – a nyilvánvaló katonai kudarcok nyomán – felmentette Görgeyt, aki ekkor éppen Komáromnál harcolt; súlyos fejsébet kapott, egy repesz az agyveleje közelében állt meg.

A sebesüléséből lábadozó Görgey visszavonuló csapataival 1849. július 15-én Vácnál szembetalálta magát a Paszkevics vezette orosz haderővel, s a honvédség a jelentős túlerővel szemben is győzelmet aratott. A kormány augusztus 9-én érke-

zett meg Aradra, majd két nappal később Kossuth Lajos és a kabinet jelentős része lemondott. Az ezt a lépést övező súlyos viták során a magyar vezetés arra hajlott, hogy Szent István koronáját felajánlják I. Miklós cárnak, mert még mindig jobb az oroszok előtt letenni a fegyvert, mint tétet hajtani az osztrákoknak. Vagyis a szorító körülmények hatására lényegében itt és akkor született meg a döntés az 1849. augusztus 13-án bekövetkezett, az oroszok előtti fegyverletételről – mondta az előadó.

De mindennek s főleg az aradi döntésnek az ismeretében miért kiáltották ki utóbb Görgey Artúrt árulónak? – tette fel a kérdést Hermann Róbert. Ennek elsődleges oka nyilvánvalóan az, hogy az orosz cár közbenjárására – ellentétben az Aradon kivégzett honvéd tábornokok ügyében hozott ítélettel – Görgeyt nem ítélték halálra. A történész úgy érvelt: I. Miklós abban reménykedhetett, hogy a kapituláló tábornoknak nyújtott kegyelem pozitív hatással lehet a honvédsereg többi főtisztjének sorsára. Ám a Habsburg-ház számára nyilvánvalóan fontosabb volt, hogy szigorú példát statuáljanak a rebellió felett, így Aradon könyörtelenül kivégezték a tizenkét vértanút, és Pesten ugyancsak kivégzőosztag elé állították gróf Batthyány Lajost, az első felelős magyar kormány miniszterelnökét.

Görgey Artúrt a szabadságharc leverése után Klagenfurtba internálták. Az emigrált '48-asok folyamatosan szították a gyűlöletet Görgey ellen. A gyűlöletkeltés élén szinte mindvégig Kossuth Lajos állt, aki – egyebek mellett – azt is terjesztette, hogy a Komáromnál súlyos fejsébet kapott Görgey fájdalmi elől a pálinkához

GÖRGEY ARTÚR BUDA VISSZAFoglalásának idején

menekült, és nyilvánvalóan ittas állapotban döntött úgy, hogy Világosnál leteszi a fegyvert. Mi oka lehetett erre Kossuthnak? Az előadó szerint a szabadságharc bukása után a posztjáról lemondott Kossuth az emigráció éveiben mindvégig legitimitációs gondokkal küzdött, hiszen okkal vethették a szemére, hogy miért kritizálja a hátramaradottak döntéseit, tetteit az, aki a legnagyobb vészben magára hagyta a hazát.

Görgey Artúr 1852-ben megírta sokakat bíráló emlékiratait, majd csak 1867-ben térhetett haza Magyarországra. Nem fogadták szívesen, az ellene méltatlanul megfogalmazott árulás vádjá vette körül. Így volt ez annak ellenére, hogy 1884-ben több száz egykori honvédtiszt közös nyilatkozatban állt ki mellette.

Az igaztalanul becsmért egykori honvéd tábornok 1916-ban halt meg, s az utókor történészeinek jutott az a feladat, hogy igaz képet alkossanak arról az emberről, aki mindvégig hű maradt hazájához és esküjéhez – fejezte be előadását Hermann Róbert történész.

■ I. L. L.

AZ ISASZEGI CSATA

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután 3 órától 5 óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

RADOSNÉ LENGYEL ANNA
országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) március 26-án 18.30-kor *Épített közösség – gondolatok a kortárs építészetéről* címmel Somogyi Krisztina építészkritikus, vizuáliskörnyezet-kutató előadása hangzik el.

A nyugdíjas és özvegy papné/papnő testvérek országos csendesnapja április 7-én fél 10-től lesz a Deák téri evangélikus gyülekezet első emeleti termében (Budapest V. kerület, Deák tér 4.) *Igék az életben – sola Scriptura* címmel. A napon előadással szolgál Ribár János nyugalmazott esperes. Mindenkit szeretettel hívnak és várnak a szervezők.

Rendkívül kedvező áron központi helyen hosszú távra bútorozatlan, kéthelyiséges iroda kiadó, csak magyar anyanyelvűeknek! Az irodához külön bejáratú két mosdó-vécé tartozik. A nagyobbik szoba 60 m²-es, a kisebbik 14 m²-es. A helyiségek világosak, fűtésük konvektorokkal van megoldva. A nyílászárók cseréje az elmúlt hónapban megtörtént. Egyhavi kaució plusz egyhavi albérleti díj (benne van a közös költség is) előre fizetendő. Érdeklődni, képeket kérni a botharmaria@gmail.com címen vagy telefonon (20/498-7370) lehet.

GYÁSZJELENTÉS

Dr. Németh Pál rubindiplomás jogtanácsos, a székszárdi gyülekezet hetvenhét éven át volt hűséges kántora február 28-án csendesen visszatért teremtő Urához. Koporsója mellett március 8-án dr. Hafenschner Károly, a gyülekezet korábbi lelkésze (esperese) hirdette az örök élet vigasztaló üzenetét Jel 15,1–8 alapján. Az elhunytban Németh Pál mohácsi nyugalmazott lelkész az édesapját gyászolja. „...és láttam azokat, akik [...] énekelték Mózesnek, Isten szolgálójának énekét és a Bárány énekét...” (Jel 15,2–3)

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

KÖTŐSZÓ

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

BEMUTATKOZIK A HARKAI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Kitelepítés után is él

A Győr-Moson-Sopron megyében, a Soproni járásban fekvő Harkát a történelmi források már 1245-ben említik, nevét az ősmagyarok egyik nemzetségéről, Horkáról kapta.

A reformáció hamar elérte a települést: 1571-től volt evangélikus lelkésze a falunak, s mivel ekkor az egész község evangélikus volt, az egyetlen (Árpád-kori, ma katolikus) templomot az evangélikus gyülekezet használta. Az 1600-as évek

második felében Harka a már 1640-ben rekatolizált Nyék filiája lett, ekkor elvették (visszavették) a harkai evangélikusoktól a templomot, akiknek ettől kezdve több mint száz esztendőn keresztül nem volt szabad gyakorolniuk a vallásukat. Isteniszteleteiket titokban, az erdőben, egy-egy pajtában vagy tisztáson tartották.

Az 1781-es türelmi rendeletnek köszönhetően aztán a saját templomuk építéséhez is hozzáláthattak; igaz, a

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Április 1-jén, húsvét ünnepén 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a harkai evangélikus templomból. Igét hirdet Mesterházy Balázs esperes.

templom egyrészt csak az udvarban, másrészt torony nélkül épülhetett meg. Majdnem öt évig tartó kemény és kitarító munkát követően az épületet 1787. augusztus 12-én szentelték fel.

1819-ben készült el a barokk König-orgona, 1827-ben impozáns saroképületként a templom előtt álló emeletes parókia, 1886-ban a templomtorony, 1943-ban pedig helyére került az új szószék-oltár. Az oltártabló alsó része oltárkép, a közepén szószék, az orommezőben istenszem látható. Az oltárkép témája: Krisztus és a samáriai asszony, Annibale Caracci bécsi képe után Marastoni Jakab másolata (1851-ből).

1862-ben Petz Ernő lelkész megalapította a – később Liszt Ferenc zeneszerző által is méltatott – Concordia férfikórust.

1946. május 12-én a harkai gyülekezetet tulajdonképpen kitelepítették. A kitelepítés után tizenhatan maradtak a több mint ezerlelkes közösségből. A lelkész, Danielisz Róbert a családjával együtt – bár maradhatott volna – a kitelepítettekkel tartott. A település nevét 1947-ben Magyarfalvára változtatták, majd 1990-ben kaphatta vissza a Harka nevet.

A kitelepítettek helyére telepések jöttek, közöttük evangélikusok is, főként a Rábaközéből. Így növekedett a gyülekezet létszáma százharmincra. Az istentiszteletek nyelve a kitelepítés után a német helyett teljesen a magyar lett.

1977-ben a magyarfalvi és a soproni gyülekezetek társgyülekezetté alakultak, majd 2007-ben a Harkai Evangélikus Egyházközség ismét önálló lett.

Az elmúlt években a gyülekezetben a hit- és erkölcstanoktatásnak, valamint a falu dinamikus növekvő népességének köszönhetően a gyermek- és ifjúsági alkalmak megerősödtek, a hagyományos istentiszteletek és körök mellett több családi központú alkalom is működik. ■

Húsvét ünnepe – Mt 28,1-8

A jel ez lesz számotokra: találtok egy üres sírt!

A keresztfa tövében. A magdalai Mária és a másik Mária látták Jézust meghalni a kereszten. Távolról figyeltek sok más asszonnal együtt, akik korábban látták Jézust csodákat tenni, hallották tanítani, tapasztalták megkülönböztetés nélküli szeretetét, elfogadó közelségét. Bizonyára sírtak fájdalomban. Onnan távolabbról is jól hallhatták Jézus hangos kiáltását, láthatták a meggyötört test szenvedését. Tanúi voltak annak, ahogy ott, a Golgotán és talán a lelkükben is minden „elvégeztetett”.

WILLIAM BLAKE: A HÁROM MÁRIA A SÍRNÁL (1800-1803)

A sírral szemben. A magdalai Mária és a másik Mária látták, ahogy az arimátiai József eltemeti Jézust. Távolról figyeltek, ezúttal csak ők ketten. Félelmükben, elkeseredésükben nem mentek haza, mint a többiek. Ők maradtak: a sírral szemben ültek, talán sírtak is bánatukban. Tanúi voltak annak, ahogy Jézus holttestét tiszta gyolcsba göngyöli egy gazdag tanítvány, aki későn jött bátorsággal a maga új sírjába helyezi el a Mester testét.

A sírban. A magdalai Mária és a másik Mária látták, hogy a sír üres. A hét első napjának hajnalán jöttek újra, hogy megnézzék a sírt. A párhuzamos utalásokkal ellentétben Máté evangéliumában nem találjuk ennek az útnak a célját, itt nincs szó a test illatos kenetekkel való bekenéséről. A két asszony nem maradt otthon, nem zárkóztak be félelmükben, nem keseregtek azon, hogy minden elveszett. A sírnál tett látogatásuk célját nem tud-

juk ugyan, de szembetűnő a bátorságuk, a megtapasztalható túli bizalmuk.

Útjuk hasonló a betlehemi éjszakában felkerekedő pásztorokéhoz, akik keresik a jelet: a jászolban fekvő csecsemőt. A pásztoroknak saját szemükkel kell látniuk, ahogy testet öltött a földre jött Isten, ahogy hozzánk hasonló csecsemőként beleszületett embervilágunkba. A magdalai Mária és a másik Mária is talán valamiféle jelet kerestek, a vágyuk, a hitük, az öntudatlan csodavárásuk nem hagyta őket otthon maradni, és sietve, amint csak lehetett, hajnalban elindultak, hogy keressék a jelet. Nem tudni, mit, valamit arról, hogy talán mégsem, vagy inkább arról, hogy mégis...

Ott keresik, ahol utoljára látták a Mestert, a sírnál. Mert hiába látták Jézust meghalni, hiába voltak csendes tanúi temetésének, mégsem hiszik el, hogy ez lenne a vége, hogy így lenne vége. Szívük mást mond, mint a szemük; hitük mélyebb igazságot észlel, mint a szemükkel felfogható valóság.

Félelmük sem az öröknek, a megtorlástól való rettevésnek, hanem az istenivel való találkozásnak szól. A mennyből leszálló, követ elhengerítő, villámló tekintetű, hófehér ruhájú isteni küldött láttán az örök halálra válnak a félelemtől. A két rémült asszonyt pedig úgy invitálja be a sírba az angyal, mint a boldog házaspár a pásztorokat a betlehemi istállóba. „...tudom, hogy a megfeszített Jézust keressitek. Nincsen itt, mert feltámadt, amint megmondta. Jöjjetek, nézzétek meg azt a helyet, ahol feküdt.” Ez válik jellé. Az üres sír.

Az asszonyok látták, hogy a sír üres. És tanúi lesznek, az első tanúi a feltámadásnak.

A sírból. A magdalai Mária és a másik Mária az angyal szavai után tevőleges részesei lesznek az eseményeknek, tanúkból hírvivők, távoli, csendes szemlélőkből bizonyoságtévők. Ők sem maradnak a sírban, a gyászban, a reményvesztettségben, a csatlódottságban. Hanem kilépve a sírből, félelemmel, de még nagyobb örömmel tele futnak a hírral. Talán sírnak is örömeiben. De mielőtt eljutnának az örömhírral a tanítványokhoz, találkoznak a Mesterrel. A magdalai Mária és a másik Mária végül meglájták a feltámadt Krisztust.

■ PETHŐ-UDVARDI ANDREA

Imádkozzunk! „Uram! Nem ez volt a vég. Isten szeretetének boldogító éneke, mely Betlehemnél az angyalok örömezetével kezdődött, nem vigasztalan temetési hanggal zárult. Az ének végig evangélium volt – az ember szabadulásáról. Fölnézek keresztfára. Látom rajta az erőszak véres nyomait. De Te nem vagy a kereszten. Odamegyek a sírhoz. Nem vagy abban sem. Uram! Te feltámadtál! Valóban! Hiszen itt beszélek Veled.” (Ordass Lajos: A keresztfa tövében)

Húsvét 2. napja – Mt 28,9–15

A találkozás élménye

Evangelikus felfogás szerint húsvét ünnepének második napja mindig valami nagyon praktikus, mondhatni, kézzelfogható dologról szól. Húsvét ünnepe a feltámadás misztériumának kibontása, húsvéthétfő pedig arról szól, hogy mit jelent nekünk ez a hétköznapokban. Az idei húsvét nagyon jó lehetőséget kínál ennek megélésére, tekintve a vasárnapi és a hétfői igen szoros kapcsolatát, hiszen folytatásos ígéről van szó.

Mai szakaszunkban van szó a találkozásról, pontosabban A találkozásról. A feltámadott Krisztus találkozik az asszonyokkal, ők pedig viszik a feltámadás hírért az apostoloknak.

A megpillantás élménye. „És íme, Jézus szembejött velük...” Így. Csak így. Semmi mennyei seregek, semmi trombita, semmi csinadratta. Csak így. Jézus nem settenkedik, de nem is doboltatja ki magát, hanem jön, és szemtől szemben megáll előttük. Itt vagyok. Micsoda üzenet ez számunkra is! Reménységünk lehet, hogy újra és újra megpillanthatjuk a Feltámadottat egy egészen hétköznapi „jövésben”. Robert Browning költő írta:

*Mennyektől roskadozik a föld,
és minden közönséges bozótban ott lobog az Isten,
De csak a látók
veszik le saruikat...*

A megérintés élménye. „Ők pedig odamentek hozzá, megragadták a lábát, és leborultak előtte.” Másik – a feltámadásról szóló – evangéliumi beszámolóban azt olvassuk, hogy Jézus nem engedi megérinteni magát (Jn 20,17), de ebben az elemi erejű Máté-tanúságban az asszonyok megragadják Jézus lábát, leborulnak előtte. A döbbenet, a tisztelet, a *kyrie eleison* mozdulata nem lehet más a megmentő Isten szeretete nyomán! Jézus ma is „megérinthető”. Nem csupán kép, amelyet keretbe rakhatunk, csodálhatunk, vagy beállíthatunk a monitor háttéréként. Tapintható valóság ő a számunkra.

A békesség élménye. „Ne féljtek!” – mondja Jézus. Mert bizony – elsősre – félelmetes dolog a feltámadás. Félelmetes dolog belegondolni abba, hogy ha Jézus feltámadása igaz és tapasztalat is a számunkra, akkor minden más is az, amit ő mondott. A megbocsátás, a radikális szeretet, a szegények boldogsága... minden! De nem kell félni, hiszen maga a Feltámadott lesz velünk ebben a küzdelemben, Ő, aki megpillantható, megérinthető. A húsvéti üzenet nem a zaklatottság, hanem a békesség.

Logosz helyett logosz. János evangélista úgy írja le művének elején Jézus megjelenését, mint a testté lett Igét (görögül *logosz*). Máté evangélista úgy írja le a korrump katonának és a hatalmát féltő elit paktumát, amellyel megpróbálják elhazudni a világtörténelem legnagyobb eseményét, mint „szóbeszéd”-et (görögül ez is *logosz*). Mégis azt kell mondanunk, hogy az iménti címben az első *logosz* a „szóbeszéd”, és második az „Ige”. Mert

ALBERT EDELFELT: A FELTÁMADOTT KRISZTUS TALÁLKOZÁSA MÁRIA MAGOLINÁVAL (1897)

látjuk, tudjuk, tapasztaljuk, hogy a tanúságtétel utat tör magának, Isten Szentléleke élővé teszi az evangéliumot, és az megdönt minden szóbeszédet!

Erre hív bennünket ma az ige. Hogy tegyük szóvá újra azt, aminek szónak kell lennie. Hogy legyünk asszonyok, akik a mai tanítványoknak viszik a hírt, akik talán reménytelenül ülnek zárt helyeken, vagy legyünk a Szentlélek megújító ereje által felbátorodott tanítványok, akik a világ minden pontjára elviszik a hírt: Jézus é!

Ez a hétköznapok ügye, az ünnepből táplálkozó hétfők és keddek, szerdák... és a többi nap ügye! A mi ügyünk! A családoké, a falvaké, a városoké, a népeké, az egész emberiségé. Micsoda mandátum! Micsoda tisztesség ez! Maga a Feltámadott adja meg, hogy hűségesek legyünk ebben a szolgálatban!

■ KOVÁCS VIKTOR

Imádkozzunk! *Megváltó Urunk! Add meg nekünk is a veled való találkozás örömét! Add, hogy megláthassunk, megérinthessünk a hétköznapokban is. Add nekünk békességed örömét. Köszönjük, hogy az erről szóló örömhír letéteményesei és továbbadói lehetünk. Ámen.*

Folytatódik A passió

Második rész: A feltámadás

Jim Caviezel amerikai színész, *A passió* című film főszereplője megerősítette, hogy Mel Gibsonnal készítik a folytatást. Jósolata szerint „ez a történelem legnagyobb filmje lesz”.

Mel Gibson 2016-ban egyszer már elárulta, hogy *A feltámadás* (*The Resurrection*) címmel leforgatná *A passió* második részét, s ezt a hírt Caviezel most a *Pál, Krisztus apostola* című új filmjének sajtóközvetítésén erősítette meg.

Január elején Chicagóban Caviezel bátorra buzdította a katolikus fiatalokat: „Szeretném, hogy legyen bennetek bátorság belépni ebbe a pogány világba, hogy félelem nélkül meg tudjátok vallani hiteteket a nyilvánosság előtt. A világnak szüksége van olyan harcosokra, mint Szent Pál és Szent Lukács, akik a nevüket, jó híruket tették kockára, hogy átadják a világnak a hitet, a Jézus iránti szeretetüket. Isten mindannyiunkat arra hív, hogy nagy dolgo-

kat tegyünk. De hányszor nem válaszolunk a hívására? – folytatta. – Ideje, hogy nemzedékünk elfogadja ezt a meghívást, Isten hívását, aki mindannyiunkat arra buzdít, hogy teljesen adjuk át neki magunkat, lássuk meg azt a szerető kezét, amely vezet az utunkon, és kezdjük előlről; böjtöljünk, elmélkedjünk a Szentírásról, és vegyük komolyan a szentségeket. A hanyatlás kultúrájában élünk” – figyelmeztetett Caviezel.

A színész felidézte Szent Maximilian Kolbe lengyel ferences rendi szerzetes, vértanú szavait, aki szerint a 20. század legnagyobb bűne a közöny volt. „Le kell vetkőznünk magunkról ezt a közönnyt, nem szabad tolerálnunk a gonosz pusztítását. Csak a Krisztus bölcsességében való hit tud megmenteni minket, de ehhez az kell, hogy legyenek tetterre kész harcosok, akik készek kockára tenni jó híruket, nevüket és egész életüket is az igazságért.”

■ *Forrás: ATV; Aleteia / Magyar Kurír*

ORATIO OECUMENICA

Szerető mennyei Atyánk! Hálás szívvel állunk meg előtted ezen a mai ünnepen, mert hitünk legszentebb misztériumával ajándékoztál meg minket. Üres a sír! Szent Fiad feltámasztásával győzelmet arattál a bűn és a halál felett, és megajándékoztál minket az örök élet reménységével.

Kérünk, tarts meg minket abban a hitben, hogy ami egykor Jeruzsálemben történt, az a mi üdvösségünkre történt! Tarts meg minket feltámadott Urunk nyájában, hogy őt kövessük, és majdan vele részesüljünk örök országod örömeiben.

Imádkozunk azért, hogy ennek az ünnepnek az öröme járja át mindennapjainkat. Jézus Urunk húsvéti győzelmének fénye világossítsa meg egész életünket. Az örök élet reménysége mutakozzék meg szavainkban és cselekedeteinkben, szeretteinkhez és felebarátainkhoz való viszonyunkban. Legyünk a krisztusi békesség hordozói.

Imádkozunk azokért, akiket szenvedéssel látogattál meg. A betegekért, az elkeseredettekért, az idősekért, az özvegyekért, az árvákért. Azokért, akik naponta szembenéznek a világ mulandóságával. Vigasztald őket az örök élet evangéliumával.

Áldd meg hazánkat, népünket. Adj nekünk bölcsességet és tisztánlátást, amikor hamarosan személy szerint kell döntenünk országunk következő időszakra megválasztandó vezetőiről. Kérünk, legyen építő a döntésünk, ne az előítélet és a rosszindulat vezéreljen minket!

Áldd meg a reánk bízott jövő nemzedéket. Add, hogy a mi hitünket látva ők is átérezzék a Krisztus-hit fontosságát az életükben. Mert egyedül ez tart meg minket ebben a világban és az eljövendőben is.

Hallgass meg minket, Urunk, mert te gondviselő Istenünk vagy. Te meghallgatod az imádságot, és megadod mindazt, ami néped javát szolgálja, a mi feltámadott és élő Urunk, Jézus Krisztus által. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangelikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: KISS TAMÁS

9 770133 130004

Április hónap igéje

Nemrégiben e „nagy missziói parancs”-nak is nevezett ige magyarázatának az olvasása közben az interneten két levelet találtam, amely, úgy gondolom, nekünk is szól. Az egyik levelet Jézus Krisztus írja a keresztyénekhez, a másik pedig a keresztyének válasza Jézus Krisztusnak.

Jézus levele így hangzik:

„Kedves Keresztyének!

Egy szép küldetést szeretnék bízni rátok. Nevezhetitek ezt nagy missziói parancsoknak is. Menjete el mindenkihez, mindenhová, ahová csak tehetitek, és hívjátok őket hozzám, hogy legyenek az én tanítványaim. Tanítsátok meg őket arra, amit én parancsoltam nektek. Aztán kereszteljétek meg őket, és el ne felejtsetek, hogy én mindig ott vagyok veletek egészen a világ végéig. Tulajdonképpen nem nektek kell elvégeznetek ezt a munkát, én végzem, csak titeket is szeretnék bevonnai, és szeretném, ha munkatársaim lennétek.

Teljes szeretetemmel: Jézus Krisztus.”

És a tanítványok örömmel elmentek szerte a világra. Az egyik bejárta Izrael egész területét, a másik elment Indiába, a harmadik Észak-Afrika, Egyiptom, Marokkó, Szudán vidékét választotta, egy különösen buzgó új tanítvány pedig Kis-Ázsiában róttá az utakat, átjutott Európába, Görögországba, hirdette az evangéliumot gyalog, lovon, hajóval, és végül eljutott a világ fővárosába, Rómába is.

A tanítványok vállaltak minden megpróbáltatást, szenvedést, üldöztetést, és legtöbbször az életét áldozta a küldetésért. De mindig boldogok voltak, mert tapasztalták Jézus erejét, azt, hogy velük van, és megáldja az ige hirdetését.

A másik levél a mai, 21. századi keresztyének válasza. Így szól: „Tisztelt Urunk, kedves Jézus Krisztus!

Ezennel visszaigazoljuk, hogy megkaptuk a korábbi értesítéset. Bocsánatot kérünk azért, hogy csak ilyen későn válaszolunk, de megértheted, hogy egy ilyen nagyszabású projektet alaposan fel kellett mérni, hatástanulmányt is kellett készíteni. Mindezek alapján a következőket tudjuk válaszolni.

Indítványod igen érdekes és egyben lelkesítő, azonban sok akadálya is van kérésed megvalósításának. Megfelelő anyagi források hiányában és kellő létszámú, magasan kvalifikált, teológiailag képzett, szervezőtechnikai képesítéssel is rendelkező személyzet híján, valamint egyéb anyagi és személyi szempontokat is figyelembe véve úgy véljük, hogy egyelőre nem tudunk kellő figyelmet fordítani felhívásodra. A tervvel mindenesetre továbbra is foglalkozunk, és kivitelezhetőségének tanulmányozására bizottságot hoztunk létre. Egy beszámoló fog készülni róla, amit majd elkészültekor egy szakértőkből összeállított ellenőrző csoport megvizsgál, és ha jóváhagyja, akkor a gyülekezetek elé tárjuk. Végző soron ők döntenek el, hogy megvalósíthatjuk-e. Tudnod kell

Jézus ezt mondta nekik: Békesség nektek! Ahogyan engem elküldött

„*az Atya, én is elküldelek titeket.*

(Jn 20,21)

ugyanis, hogy a világ szerkezete azóta megváltozott, a kérdésekben demokratikus döntést kell hoznunk. Eközben tiszteletben kell tartanunk a lelkiismereti és vallásszabadságot, más vallások követőire és a másként gondolkodókra is tekintettel kell lennünk, nem erőltethetjük rájuk a tőlük idegen kultúrát és hitet. Minden-

PÁL APOSTOL ÉRKEZÉSE FILIPPI KIVÖTŐÉRE – EMLÉKVÉ A GÖRÖGORSZÁGI KAVÁLA VÁROSÁBAN

esetre biztosíthatunk arról, hogy gondosan mérlegelni fogjuk, és a vezetőségünk imádkozni fog érted, és tiszteljük azon fáradozásodat, hogy további tanítványokat is keresel valahol másutt. Nagyra értékeljük, hogy kész voltál megosztani velünk gondolatodat, és amennyiben úgy döntenénk, hogy valamikor a jövőben vállalkozunk ennek a projektnek a megvalósítására, meg fogunk keresni téged.

Szívélyes üdvözléssel: a 21. századi keresztyének.”

Jézus pedig azóta is mindennap megnézi a levelesládáját, és várja, hogy a vezetőség mikor keresi meg végre őt. A reményt még nem adta fel. Ő is ismeri a mondást: „A jó munkához idő kell.”

Előkerült később egy harmadik levél is. Egy Pál nevű tanítvány írta, egy azok közül, akik akkoriban elfogadták a küldetést. Így számol be a thesszalónikai keresztyéneknek az eredményekről:

„...ti pedig a mi követőinké lettetek, és az Úr, amikor sok zaklatás ellenére a Szentlélek örömeivel fogadtátok be az igét. Példává is lettetek minden hívő számára Macedóniában és Akhájában, mert töletek terjedt tovább az Úr beszéde, de nemcsak Macedóniába és Akhájába, hanem mindenhová eljutott a ti Istenbe vetett hitetek híre.” (1Thessz 1,6–8)

■ BALICZA IVÁN

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 1.) Emlékezz arra, hogy Jézus Krisztus [...] feltámadt a halottak közül. 2Tim 2,8 (5Móz 28,2–3; Mk 16,1–8; 1Kor 15,1–11; Jn 20,1–10) Húsvét ünnepén nemcsak az apostoli felszólítás, hanem az egyházi év is segít bennünket abban, hogy a világtörténelem legfontosabb eseményére emlékezzünk. A mögöttünk lévő nagyhét lelki élményei és gyakorlati tennivalói ma egyetlen eseményben, a feltámadásban és az arról való megemlékezésben összpontosulnak. Talán eljutunk arra a felismerésre is, hogy keresztenyekként, egyénileg és közösségeinkben egyaránt, nemcsak emlékeznünk, hanem emlékeztetnünk is kellene... A családi ünnep és a gyülekezeti istentiszteleti közösség az ige és a szentség körül biztosan alkalmas erre, hiszen mindannyiunknak ez ad erőt és reményt: Krisztus feltámadt! Minden ebből következik.

Hétfő (április 2.) Istenem! Hívlak nappal, de nem válaszolsz, éjszaka is, de nem tudok elcsendesedni. Zsolt 22,3 (Lk 24,29; Lk 24,13–35; 1Kor 15,12–20; Jn 20,11–18) A második húsvéti nap is éppúgy a feltámadás örömnépe, mint az első. Amikor mégis ránk telepedik a kiszolgáltatottság bizonytalansága, és veszni látszik a reménység, ne feledjük, hogy Jézus tanítványai pontosan ugyanezt éltek át, mielőtt eljutott hozzájuk a feltámadás örömhíre! De eljutott! Pedig se nem várták, se nem bíztak benne. Isten hatalma azonban kiáradt rájuk anélkül, hogy bármit tettek volna érte. Az isteni szeretet e csodájában húsvétkor nekünk is részünk lehet!

Kedd (április 3.) A hátukat fordítják felém, és nem az arcukat, de majd ha baj éri őket, így szólnak: Kelj föl, segíts rajtunk! Jer 2,27b (Róm 2,4; Jn 20,1–10; Jn 20,19–23) Mi tagadás, ez a tipikus emberi magatartás. Mintha a jónak nem lenne eredete, mintha az csak úgy a semmiből lenne... Ha Isten világformáló akarata jót hoz nekünk, többnyire nem törődünk vele, mert természetesnek tartjuk. Talán éppen ezért látja olyan fontosnak Luther az imádság során a hálaadást. Nem mintha Istennek lenne rá szüksége, sokkal inkább mi tanuljuk meg általa, hogy mindent Isten akaratának összefüggésében szemléljünk. A bajt is, hiszen a belőle való szabadulás ténye és a Szabadító felismerése erősíti csak igazán hitünket!

Szerda (április 4.) Mert te voltál a segítségem, szárnyad árnyékában ujjongok. Zsolt 63,8 (1Jn 5,18; Jn 20,11–18; Jn 20,24–31) A biztonság felszabadít – az öröme is. Amikor a világban sok a bizonytalanság, és ezt esetleg saját bőrünkön is tapasztaljuk, még inkább vágyunk a biztonságra. Ráébredünk, hogy mennyi

területe van: személyes vagy anyagi, szeretteinké vagy egyházunké s legfőképpen értékrendünké. A Szentlélek éppen ezt a biztonságot ajándékozza nekünk az evangélium által. Ezért hiteles a zsoltáíró tapasztalata és öröme: „Mert te voltál segítségem...”

Csütörtök (április 5.) Rám figyeljetelek a föld legvégéről is, és megszabadultok, mert én vagyok az Isten, nincsen más! Ézs 45,22 (1Jn 2,2; Jn 21,1–14; Jn 21,1–14) A prófétai szó mindig tisztázó üzenet. Talán azért, mert elhangzására közvetlen isteni megbízás van. Sokszor alkalmatlannak tűnő helyzetekben, sokszor idegen területen, ellenségek között szólal meg, mégis érdemes rá hallgatni. Azért olyan nagy kincsünk a Szentírás, mert nem kétséges a biztató, figyelmeztető és útmutató szavak eredete: az egyetlen létező Isten szól ilyenkor személyesen hozzánk. Hála legyen érte!

Péntek (április 6.) Miután a hét első napjának reggelén [Jézus] feltámadt, először a magdalai Máriaanak jelent meg, akiből hét ördögöt űzött ki. Ő elment, és megvitte a hírt azoknak, akik övele voltak, akik gyászoltak és sírtak. Mk 16,9–10 (Zsolt 126,1; Lk 24,36–47; Jn 21,15–19) Jézus minden tette üzenet, nála sincsenek véletlenek! Ugyanakkor érthetetlen is, hogy miért egy asszony – ráadásul nem is a legjobb hírben álló – az, aki először találkozhat vele. A feltámadás amúgy sem könnyen hihető, hogyan fogják majd elhinni éppen neki?! Vigyázzunk! Ezek az emberi értelem kérdései, és nem az engedelmség gesztusai! Mária csak tette azt, amit a Jézus szolgálatában álló ember tesz: elvitte a hírt, teljesítette missziói küldetését. S íme, a gyász öröme fordult. Isten Lelke nagyobb a szívünknel.

Szombat (április 7.) Valahányszor nem tettétek meg ezeket eggyel a legkisebbek közül, velem nem tettétek meg. Mt 25,45 (Ez 7,19b; Lk 24,1–12; Jn 21,20–25) A húsvét hete újra és újra alkalom hitünk alapjainak átgondolására, a feltámadás örömeiben való elmélyülésre, küldetésünk mibenlétének újrafelfedezésére. Úgy, ahogyan ezt az örömhírt meghallva Jézus tanítványai tették, mielőtt a misszió parancsát meghallva apostolokká lettek a Szentlélek erejével. Fontos, hogy a mi hitünk bizonyosságai se maradjanak a templomfalak között. Imádkozzunk, hogy Urunk indítson bennünket olyan cselekvésre, amely neki tetszik, amely felebarátaink földi boldogulását és legfőképpen üdvösségét szolgálja! Csak a hit és a belőle fakadó cselekedetek lehetnek keresztény életünk Istenről tanúskodó bizonyosságtételei.

■ WAGNER SZILÁRD

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

KÖNYVAKCIÓ A LUTHER KIADÓNÁL

A Luther Kiadó 80%-os akciót hirdet az *Új evangélikus templomok* című könyvre.

Minimum két példány vásárlása esetén

kötetenként 2260 Ft-os egységáron kapható.

Az akció időtartama: 2018. február 28. – április 1.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.

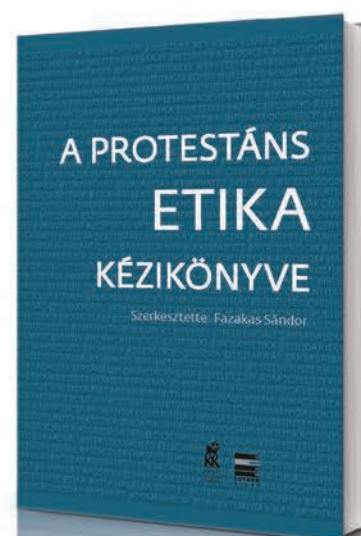
Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

BÖJTI +1 KÖNYVAKCIÓ

A Luther Kiadó
2018. február 14-től április 1-ig
böjti könyvakciót hirdet.

A kedvezményes időszak alatt minden vásárlás mellé
értékhatártól függően további ajándék köteteket
adunk akciós könyvlistánkból.

Részletek a honlapon és a webáruházban:
www.lutherkiado.hu

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9-17 óra között.
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.